

Gutnius Jon i raitim Tok i go pas

Long Gutnius em i raitim, Jon i tok olsem Jisas em i “Tok bilong God i kamap man na i stap namel long yumi.” Jon i laik bai ol manmeri i mas bilip long Jisas, Pikinini bilong God, na ol i mas save olsem, Jisas em i dispela man God i bin promis long salim i kam bilong kisim bek yumi. Jon i save olsem, ol man i bilip long Jisas, ol bai i kisim laip bilong i stap gut oltaim oltaim, olsem na em i raitim buk bilong en (lukim 20.31).

Pastaim Jon i tokim yumi olsem Jisas em i dispela “Tok bipo tru em i stap wantaim God.” Na bihain Jon i stori long ol mirakel Jisas i bin wokim, bai yumi ken luksave olsem Jisas em i dispela man God i bin promis long salim i kam bilong kisim bek yumi, na em i Pikinini bilong God. Jon i tokim yumi tu long as bilong ol mirakel Jisas i wokim, na yumi lukim sampela manmeri i bilip long Jisas na ol i bihainim em. Tasol sampela manmeri i no laik bilip.

Long sapta 13-17 Jon i stori long ol samting i bin kamap long dispela nait ol birua i laik holimpas Jisas. Jisas i stap wantaim ol disaipel bilong en na em i givim planti gutpela tok long ol. Na bihain ol birua i kisim Jisas na kotim em, na ol i nilim em long diwai kros. Las tru i gat tok long Jisas i kirap bek na ol disaipel i lukim em.

Wanpela samting yumi save lukim planti taim long buk bilong Jon, em dispela pasin bilong kisim ol samting bilong laip bilong ol manmeri bilong olgeta de na mekim ol i kamap olsem tok piksa bilong ol samting bilong Kristen laip. Olsem na yumi lukim tok bilong win na wara na bret na lait na diwai wain na bilong wasman bilong ol sipsip.

Tok em i kamap man na em i kam i stap namel long ol manmeri

(Sapta 1)

Tok i gat laip em i kamap man

¹ Bipo bipo tru, taim olgeta samting i no kamap yet, Tok i stap. Tok i stap wantaim God na Tok em yet i God. ² Bipo bipo tru Tok i stap wantaim God. ³ Long dispela Tok tasol God i mekim kamap olgeta samting. Na i no gat wanpela samting i kamap long narapela rot. Nogat. Olgeta samting i kamap, em Tok yet i mekim kamap. ⁴ Laip i stap long em, na dispela laip em i lait bilong ol manmeri. ⁵ Dispela lait i save lait i stap long tudak, na tudak i no bin daunim em.

⁶ Wanpela man i kamap, nem bilong en Jon. God i bin salim em i kam. ⁷ Em i kam bilong autim tok. Em i autim tok bilong dispela lait, bai olgeta manmeri i ken harim tok bilong em, na ol i ken

1:1: Snd 8.22, 8.30, Jo 17.5, Fl 2.6, Kl 1.17, 1 Jo 1.1-2, KTH 1.2, 19.13

1:2: Stt 1.1 **1:3:** Jo 1.10, 1 Ko 8.6, Ef 3.9, Kl 1.16-17, Hi 1.2 **1:4:** Jo 5.26, 8.12, 9.5, 1 Jo 5.11 **1:5:** Jo 3.19 **1:6:** Mt 3.1, Mk 1.4, Lu 1.13-17, 1.76, 3.1-2, Jo 1.33 **1:7:** Ap 19.4

bilip. ⁸ Em yet em i no dispela lait. Nogat. Em i kam bilong autim tok tasol bilong dispela lait. ⁹ Dispela lait em i lait tru na i save givim lait long olgeta manmeri, em i laik i kam long graun.

¹⁰ Orait Tok em i stap long graun. Long dispela Tok tasol God i bin wokim graun, tasol ol manmeri bilong graun ol i no luksave long em. ¹¹ Em i go long as ples bilong em yet, tasol ol lain bilong en ol i no kisim em. ¹² Tasol sampela manmeri i kisim em, em ol lain i bilip long nem bilong em. Na em i givim namba long ol bai ol i ken kamap pikinini bilong God. ¹³ Ol i no kamap pikinini bilong God long blut bilong papamama, o long laik bilong bodi, o long laik bilong man. Nogat. God yet i mekim ol i kamap pikinini bilong em.

¹⁴ Tok em i bin kamap man, na em i kam i stap namel long mipela. Mipela i lukim pinis bikpela namba na strong bilong em. Em i namba bilong dispela wanpela Pikinini tasol, Papa i salim em i kam. Marimari na pasin i tru i pulap long em. ¹⁵ Jon i tokim ol manmeri long em na i singaut olsem, “Em dispela man, bipo mi tokim yupela pinis long em. Mi bin tok olsem, ‘Man i kam bihain long mi, em i namba wan bilong mi. Long wanem, em i stap bipo, taim mi no kamap yet.’ ”

¹⁶ Marimari i pulap moa yet long dispela man,

1:8: Jo 1.20 **1:9:** Ais 49.6, Jo 1.4, 8.12, 1 Jo 2.8 **1:10:** Jo 1.3, 17.25, Hi 1.2, 11.3 **1:11:** Lu 19.14, Ap 3.26, 13.46 **1:12:** Ro 8.15, Ga 3.26, 2 Pi 1.4, 1 Jo 3.1 **1:13:** Jo 3.3-6, Je 1.18, 1 Pi 1.23
1:14: Ais 60.1-2, Mt 1.16, 1.20, Lu 9.32, Jo 2.11, Ro 1.3-4, Ga 4.4, Fl 2.7, Kl 1.19, 1 Ti 3.16, Hi 2.11-16 **1:15:** Mt 3.11, Lu 3.16, Jo 1.27-32, 8.58, Kl 1.17 **1:16:** Jo 3.34, Ef 1.6-8, Kl 1.19, 2.9-10

na long marimari bilong em, em i save mekim gut tru long yumi olgeta. ¹⁷ I tru, God i givim lo long yumi long han bilong Moses. Tasol long Jisas Krais yumi kisim marimari wantaim pasin i tru. ¹⁸ I no gat wanpela man i bin lukim God. Nogat tru. Dispela wanpela Pikinini Bilong God, em yet i God na em i stap klostu tru long Papa, em wanpela tasol i bin soim God long yumi.

Jon Bilong Baptais i autim tok

(Matyu 3.1-12 na Mak 1.7-8 na Luk 3.15-17)

¹⁹ Ol Juda i salim ol pris na Livai na ol i lusim Jerusalem na i kam askim Jon olsem, “Yu husat tru?” ²⁰ Orait Jon i autim tok olsem. Em i tokaut klia na i no haitim tok. Em i tokaut olsem, “Mi no dispela man God i makim bilong kisim bek ol manmeri bilong en.”* ²¹ Na ol i askim em, “Olsem wanem? Ating yu Elaija, a?” Na em i tok, “Nogat.” Ol i tok, “Ating yu dispela profet mipela i wetim?” Na em i bekim tok, “Nogat.” ²² Olsem na ol i askim em gen, “Yu husat tru? Mipela i mas bekim wanpela tok long ol man i bin salim mipela i kam. Yu tok wanem long yu yet?” ²³ Orait na Jon i tok olsem, “Mi dispela ‘maus bilong wanpela man i stap long ples i no gat man na i singaut olsem, “Stretim rot bilong Bikpela.” ’ Em i olsem bipo profet Aisaia i bin tok.”

1:17: Kis 34.28, Lo 4.44, Jo 8.32, Ro 3.24, 6.14, 10.4 **1:18:** Kis 33.20, Mt 11.27, Lu 10.22, Jo 6.46, 1 Ti 1.17, 6.16, 1 Jo 4.9, 4.12, 4.20

1:19: Jo 5.33 **1:20:** Lu 3.15-16, Jo 3.28, Ap 13.25 * **1:20:** Long tok Grik, “dispela man God i makim bilong kisim bek ol manmeri bilong en” ol i kolim olsem, Krais. **1:21:** Lo 18.15-18, Mal 4.5, Mt 11.14, 17.10-13, Jo 6.14, 7.40 **1:23:** Ais 40.3, Mt 3.3, Mk 1.3, Lu 3.4

²⁴ Ol Farisi i bin salim ol dispela man i kam. ²⁵ Na ol i askim Jon olsem, “Sapos yu no dispela man God i makim bilong kisim bek ol manmeri bilong en, na yu no Elaija, na yu no dispela profet, orait watpo yu save givim baptais long ol manmeri?” ²⁶ Jon i bekim tok bilong ol olsem, “Mi save baptaisim ol long wara. Tasol i gat wanpela man i stap namel long yupela, na yupela i no save long em. ²⁷ Em i dispela man i kam bihain long mi. Mi yet mi no gutpela man inap long mi lusim string i pasim su bilong en.” ²⁸ Jon i bin mekim dispela tok long ples Betani, long hapsait bilong wara Jordan. Long dispela ples Jon i save givim baptais long ol manmeri.

Jisas em i Pikinini Sipsip Bilong God

²⁹ Long de bihain, Jon i lukim Jisas i wokabaut i kam long em. Na Jon i tok, “Lukim. Em i Pikinini Sipsip Bilong God. Em i kam bilong rausim sin bilong olgeta manmeri bilong graun. ³⁰ Em dispela man tasol bipo mi bin tok long en olsem, ‘Man i kam bihain long mi, em i namba wan bilong mi. Long wanem, em i stap bipo, taim mi no kamap yet.’ ³¹ Mi yet mi no bin save long em i husat tru. Tasol mi kam baptaisim ol man long wara bai ol manmeri bilong Israel i ken save long dispela man.”

³² Na Jon i tokaut moa olsem, “Mi lukim pinis Holi Spirit i lusim heven na i kam daun olsem wanpela bilong ol dispela pisin ol i kolim balus,

1:25: Mt 21.25, Jo 1.33

1:27: Jo 1.15, 1.30, Ap 13.25, 19.4

1:28: Mt 3.6, Jo 10.40

1:29: Kis 12.3, Ais 53.6-7, 53.11, Jo 1.36,

Ap 8.32, 1 Ko 15.3, 1 Pi 1.19

1:30: Jo 1.15, 1.27

1:32: Mt 3.16,

Mk 1.10, Lu 3.22

na em i go i stap antap long em. ³³ Mi yet mi no bin save long em. Tasol God i bin salim mi na mi kam bilong baptaisim ol manmeri long wara, bipo em i bin tokim mi olsem, ‘Taim yu lukim Holi Spirit i kam daun na i stap long wanpela man, orait em dispela man tasol i kam bilong baptaisim ol manmeri long Holi Spirit.’ ³⁴ Na mi yet mi lukim na mi autim tok pinis olsem, dispela em i Pikinini Bilong God.”

3-pela man i kamap disaipel bilong Jisas

³⁵ Long de bihain, Jon i sanap i stap gen na tupela disaipel bilong en i sanap wantaim em. ³⁶ Na em i lukim Jisas i wokabaut i go. Na Jon i tok, “Lukim. Em i Pikinini Sipsip Bilong God.” ³⁷ Dispela tupela disaipel i harim em i mekim dispela tok, na tupela i go bihainim Jisas. ³⁸ Jisas i tanim na i lukim tupela i bihainim em i kam, na em i askim tupela olsem, “Yutupela i painim wanem samting?” Na tupela i askim em, “Rabai, yu stap long wanem haus.” Dispela nem “Rabai” em i olsem, “Tisa.” ³⁹ Orait Jisas i tokim tupela olsem, “Yutupela kam lukim.” Orait tupela i go na i lukim haus em i stap long en. Na long dispela de tupela i stap wantaim em. Long wanem, em i olsem 4 klok long apinun.

⁴⁰ Andru, em brata bilong Saimon Pita, em i wanpela bilong dispela tupela man i harim tok bilong Jon na i go bihainim Jisas. ⁴¹ Em i lusim Jisas pinis, orait em i go stret na painim brata

1:33: Mt 3.11, Lu 3.2-3, Ap 1.5, 2.4, 19.6 **1:34:** Mt 3.17, 17.5, 27.54 **1:36:** Jo 1.29 **1:40:** Mt 4.18-20 **1:41:** 1 Sml 2.10, Sng 2.2, Jo 4.25

bilang en Saimon, na em i tokim Saimon olsem, “Mipela i lukim pinis Mesaia.” Dispela nem “Mesaia” em i olsem, “Man God i makim bilang kisim bek ol manmeri bilang en.” ⁴² Na Andru i bringim Saimon i go long Jisas. Jisas i lukim em na i tok, “Yu Saimon, pikinini bilang Jon. Bihain bai ol i kolim yu long nem Sifas.” Dispela nem “Sifas” em i wankain olsem “Pita.” Mining bilang en i olsem, “Ston.”†

Jisas i singautim Filip wantaim Nataniel

⁴³ Long de bihain, Jisas i laik i go long Galili. Na em i go painim Filip, na i tokim em olsem, “Yu kam bihainim mi.” ⁴⁴ Filip em i man bilang taun Bet-saida, em as ples bilang Andru tupela Pita. ⁴⁵ Orait Filip i go painim Nataniel na i tokim em olsem, “Mipela i lukim pinis dispela man bipo Moses i bin raitim tok bilang em long buk bilang lo, na ol profet tu i bin raitim tok bilang em. Em Jisas bilang taun Nasaret, em pikinini bilang Josep.” ⁴⁶ Na Nataniel i askim em olsem, “Ating wanpela gutpela samting em inap kamap long Nasaret, a?” Na Filip i tokim em, “Yu kam lukim.”

⁴⁷ Jisas i lukim Nataniel i kam long em, na em i tok olsem, “Lukim. Dispela man i kam, em i man tru bilang Israel. I no gat wanpela giaman tok o giaman pasin i stap long em.” ⁴⁸ Na Nataniel i askim Jisas olsem, “Olsem wanem na yu save long

1:42: Mt 16.18, Mk 3.16 † **1:42:** Nem Sifas em i kam long tok Aram, em tok ples bilang ol Juda long dispela taim. Na nem Pita em i kam long tok Grik. **1:43:** Mt 8.22, Mk 2.14 **1:45:** Stt 3.15, 49.10, Lo 18.18, Ais 7.14, 9.6, Jer 23.5, Ese 34.23, Sek 6.12, Mt 2.23
1:46: Jo 7.41, 7.52 **1:47:** Sng 32.2, Jo 8.39, Ro 2.28, 9.6

mi?” Na Jisas i bekim tok bilong em olsem, “Taim Filip i no singautim yu yet, mi lukim yu i stap long as bilong diwai fik.” ⁴⁹ Nataniel i harim dispela tok na em i tok olsem, “Tisa, yu Pikinini Bilong God. Yu King bilong Israel.” ⁵⁰ Na Jisas i bekim tok olsem, “Mi tokim yu olsem mi lukim yu i stap long as bilong diwai fik, na long dispela as tasol yu bilip long mi. Bihain bai yu lukim ol bikpela samting i winim tru dispela.” ⁵¹ Na Jisas i tokim em moa olsem, “Tru tumas mi tokim yupela, bihain bai yupela i lukim heven i op, na bai yupela i lukim ol ensel bilong God i go antap na i kam daun long Pikinini Bilong Man.”

Jisas i stat long wokim ol mirakel olsem mak bilong soim bikpela namba na strong bilong en*

2

(Sapta 2-4)

Wanpela man i marit long taun Kana

¹ Tupela de bihain long Jisas i singautim Filip wantaim Nataniel, wanpela man i marit long taun Kana long distrik Galili. Na mama bilong Jisas i go lukim dispela marit. ² Ol i bin singautim tu Jisas wantaim ol disaipel bilong en, na ol tu i kam i stap

1:49: Mt 14.33, 16.16, 27.42, Mk 3.11, Jo 12.13 **1:51:** Stt 28.12,

Mt 4.11, Lu 2.9, 2.13 * **2::** Planti tok bilong ol mirakel o mak Jisas i wokim i stap long buk Jon. Lukim 2.11 na 2.18-19 na 2.23 na 3.2 na 4.54 na 6.2 na 6.14 na 6.26 na 9.16 na 11.47 na 12.18 na 12.37.

long dispela marit. ³ Taim wain i pinis, na mama bilong Jisas i tokim em olsem, “Ol i no gat wain.” ⁴ Na Jisas i tokim em olsem, “Mama, dispela em i samting bilong yu. Em i no samting bilong mi. Taim bilong mi em i no yet.” ⁵ Orait mama bilong en i tokim ol wokman olsem, “Sapos em i tokim yupela long mekim wanpela samting, orait yupela i mas mekim.”

⁶ Long dispela haus i gat 6-pela bikpela sospen ston i stap, bilong ol Juda i ken waswas long pasin bilong ol. Wanpela wanpela inap holim samting olsem 100 lita wara. ⁷ Orait Jisas i tokim ol wokman olsem, “Pulimapim wara long ol sospen.” Na ol i pulapim ol tru. ⁸ Na em i tokim ol, “Kisim sampela nau na karim i go long man i bosim kaikai.” Orait ol wokman i kisim sampela na karim i go. ⁹ Dispela wara i kamap pinis olsem wain na man i bosim kaikai i traim, tasol em i no save, ol i kisim dispela wain we. Ol wokman i bin pulimapim wara, ol tasol i save. Orait man i bosim kaikai em i singautim dispela man i marit, ¹⁰ na em i tokim em olsem, “Olgeta man i save tilim gutpela wain pastaim. Na taim ol man i dring planti pinis, orait ol i save tilim wain i nogut liklik. Tasol yu, yu bin pasim gutpela wain, na nau tasol yu kisim i kam.”

¹¹ Dispela em i namba wan mirakel Jisas i wokim. Em i wokim long taun Kana long distrik Galili. Dispela mirakel em i olsem mak bilong soim bikpela namba na strong bilong en. Na ol disaipel bilong en ol i lukim na ol i bilip long em.

¹² Orait Jisas i lusim Kana na em i go daun long

taun Kaperneam wantaim mama bilong en na ol brata bilong en na ol disaipel bilong en. Na ol i stap sampela de long dispela taun.

*Jisas i rausim ol man i wok bisnis long tempel
(Matyu 21.12-13 na Mak 11.15-17 na Luk 19.45-46)*

¹³ Wanpela bikpela de bilong lotu bilong ol Juda klostu i laik kamap, em Bikpela De Bilong Tingim De God I Larim Ol Israel I Stap Gut. Olsem na Jisas i go long Jerusalem. ¹⁴ Insait long banis bilong tempel em i lukim ol man i wok bisnis long salim ol bulmakau na sipsip na pisin. Na em i lukim ol man bilong senisim mani ol i sindaun i stap. ¹⁵ Orait Jisas i kisim baklain na i wokim wanpela wip. Na em i rausim dispela olgeta man wantaim ol sipsip na ol bulmakau bilong ol, na ol i lusim hap bilong tempel na i go. Na em i kapsaitim mani bilong ol man i senisim mani, na em i kapsaitim tu ol tebol bilong ol. ¹⁶ Na em i tok olsem long ol man i wok bisnis long salim ol pisin, “Kisim ol pisin bilong yupela i go. Yupela i no ken mekim haus bilong Papa bilong mi i kamap olsem haus bilong maket.” ¹⁷ Ol disaipel bilong en i lukim dispela pasin em i mekim na ol i tingim wanpela tok i stap long buk bilong God. Dispela tok i olsem, “Mi laikim tru haus bilong yu, olsem na mi wok strong long mekim dispela haus i stap gut.”

¹⁸ Tasol ol Juda i lukim dispela pasin Jisas i mekim na ol i askim em olsem, “Bai yu wokim wanem mirakel, olsem mak bilong soim mipela

2:13: Kis 12.1-27, Jo 6.4, 11.55

2:16: Lu 2.49

2:17: Sng 69.9

2:18: Mt 12.38, 21.23, Jo 6.30

olsem yu gat namba bilong mekim dispela pasin nau yu bin mekim?” ¹⁹ Orait Jisas i bekim tok bilong ol olsem, “Yupela brukim dispela tempel, na long tripela de bai mi kirapim gen.” ²⁰ Na ol Juda i tok, “Olaman. Inap long 46 yia ol i bin mekim wok bilong sanapim dispela tempel, na long tripela de tasol bai yu kirapim gen, a?”

²¹ Tasol dispela tempel Jisas i tok long en, em bodi bilong em yet. ²² Olsem na taim God i kirapim em long matmat, ol disaipel bilong en i tingim gen dispela tok bipo em i bin mekim. Na ol i bilipim tok i stap long buk bilong God wantaim dispela tok Jisas i bin mekim.

Jisas i save pinis long pasin bilong olgeta man

²³ Jisas i stap long Jerusalem long Bikpela De Bilong Tingim De God I Larim Ol Israel I Stap Gut, na planti manmeri i lukim ol mirakel o mak em i wokim. Olsem na ol i bilip long nem bilong em. ²⁴ Tasol Jisas i no bilip long ol, ²⁵ long wanem, em i save pinis long pasin bilong olgeta man. Em i no sot long save na wanpela man i mas toksave long em long pasin bilong ol man. Nogat. Em yet i save pinis long tingting bilong ol man.

3

Jisas i toktok wantaim Nikodemus

2:19: Mt 26.61, 27.40, Mk 14.58, 15.29, Ap 6.14 **2:21:** 2 Ko 6.16, Kl 2.9, 2 Pi 1.14 **2:22:** Lu 24.6-8, Jo 12.16, 14.26 **2:23:** Jo 2.11, 7.31 **2:25:** Mt 9.4, Mk 2.8, Jo 6.64, Ap 1.24, KTH 2.23

¹ Wanpela man i stap, nem bilong en Nikodemus. Em i wanpela Farisi, na em i wanpela hetman bilong ol Juda. ² Dispela man i kam long Jisas long nait na i tokim em olsem, “Tisa, mipela i save, God i bin salim yu i kam olsem tisa. Sapos God i no i stap wantaim wanpela man, orait dispela man i no inap wokim ol dispela mirakel yu save wokim.”

³ Jisas i bekim tok bilong en olsem, “Tru tumas mi tokim yu, sapos man i no kamap nupela gen, em i no inap lukim kingdom bilong God.” ⁴ Na Nikodemus i askim em, “Olsem wanem na man i lapun pinis em inap long kamap nupela gen? Ating em inap i go insait gen long bel bilong mama bilong en na mama i karim em gen?”

⁵ Jisas i bekim tok olsem, “Tru tumas mi tokim yu, sapos man i no kamap nupela long wara na long Holi Spirit, em i no inap i go insait long kingdom bilong God. ⁶ Samting bodi i kamapim, em i bodi. Na samting Holi Spirit i kamapim, em i spirit. ⁷ Yu no ken kirap nogut long dispela tok mi tokim yu, ‘Yupela i mas kamap nupela gen.’ ⁸ Win em i save bihainim laik bilong em yet na i go long narapela narapela hap. Yu save harim nois bilong en, tasol yu no save em i kam we na em i go we. Na olgeta man i kamap nupela long Holi Spirit, ol i olsem tasol.”

⁹ Nikodemus i askim em olsem, “Dispela samting yu tok long en, em inap i kamap olsem wanem?” ¹⁰ Na Jisas i bekim tok bilong en olsem,

3:1: Jo 7.50, 19.39 **3:2:** Mt 22.16, Jo 9.16, 9.33, Ap 2.22, 10.38

3:3: Mt 18.3, Ga 6.15, Ta 3.5, Je 1.18, 1 Pi 1.23, 1 Jo 3.9 **3:5:** Ese 36.25-27, Mk 16.16, Ap 2.38, Ta 3.5 **3:7:** Sng 51.5, Jo 1.13 **3:8:** Sav 11.5, 1 Ko 2.11

“Olsem wanem? Yu tisa bilong Israel na yu no klia long dispela samting? ¹¹ Tru tumas mi tokim yu, mipela i toktok long samting mipela i save long en. Na mipela i autim tok long samting mipela i lukim pinis. Tasol yupela i save givim baksait long dispela tok mipela i autim. ¹² Mi bin tokim yupela long ol samting bilong graun, na yupela i no bilipim. Olsem na sapos mi tokim yupela long ol samting bilong heven, bai yupela i bilipim olsem wanem? ¹³ I no gat narapela man i bin i go antap long heven. Nogat. Pikinini Bilong Man em wanpela tasol i bin lusim heven na i kam daun. ¹⁴ Bipo Moses i bin litimapim snek long ples nating, na long wankain pasin ol bai i litimapim Pikinini Bilong Man. ¹⁵ Olsem bai olgeta man i bilip long em, ol i ken kisim laip i stap gut oltaim oltaim.

¹⁶ “God i gat wanpela Pikinini tasol i stap. Tasol God i laikim tumas olgeta manmeri bilong graun, olsem na em i givim dispela wanpela Pikinini long ol. Em i mekim olsem bilong olgeta manmeri i bilip long em ol i no ken lus. Nogat. Bai ol i kisim laip i stap gut oltaim oltaim. ¹⁷ God i no salim Pikinini bilong en i kam long graun bilong skelim pasin bilong ol manmeri bilong graun olsem jas. Nogat. Em i salim em i kam bilong kisim bek ol. ¹⁸ Man i bilip long em, em i no gat kot. Man i

3:11: Mt 11.27, Jo 3.32, 7.16, 8.26 **3:12:** Lu 22.67 **3:13:** Snd 30.4, Jo 3.6, 6.33, 6.38, Ap 2.34, Ro 10.6, 1 Ko 15.47, Ef 4.9-10 **3:14:** Nam 21.9, Jo 8.28, 12.32 **3:15:** Jo 3.36, 6.47, 20.31 **3:16:** Jo 3.36, 10.28, Ro 5.8, 8.32, 1 Jo 4.9-10 **3:17:** Lu 19.10, Jo 5.22, 5.45, 12.47, Ap 17.31, 1 Jo 4.14 **3:18:** Jo 3.36, 5.24, 6.40, 6.47, 20.31

no bilip, em i lus pinis long kot, long wanem, em i no bin bilip long nem bilong dispela wanpela Pikinini Bilong God. ¹⁹ Na as bilong kot bilong ol em i olsem. Lait i kamap pinis long graun, tasol ol man i laikim tumas tudak. Ol i no laikim lait, long wanem, ol i man bilong mekim pasin nogut. ²⁰ Olgeta man i save mekim pasin nogut, ol i birua bilong lait. Ol i no laik bai pasin bilong ol i kamap ples klia. Olsem na ol i no save kam long lait. ²¹ Tasol man i mekim pasin i tru, em i save kam long lait, bai ol man i ken lukim gut olsem, em i bin mekim wok bilong en long strong bilong God.”

Jon Bilong Baptais i tokaut klia long Jisas em i husat

²² Orait bihain Jisas wantaim ol disaipel bilong en i go long hap bilong Judia. Em i stap wantaim ol long dispela hap na i givim baptais long ol manmeri. ²³ Jon tu i givim baptais long ol manmeri long ples Ainon klostu long ples Salim. Planti wara i stap long dispela ples, na ol manmeri i kam long em bilong kisim baptais. ²⁴ Long dispela taim Herot i no bin putim Jon long kalabus yet.

²⁵ Wanpela tok pait i kirap namel long ol disaipel bilong Jon na wanpela Juda. Ol i toktok long wanem pasin bilong waswas ol i mas bihainim long kamap klin long ai bilong God. ²⁶ Na ol disaipel i go long Jon, na ol i tokim em olsem, “Tisa, dispela man bipo em i stap wantaim yu long hap-sait bilong wara Jordan na yu bin autim tok bilong em, dispela man nau em i givim baptais long ol

3:19: Jo 1.4-5, 1.8-12, 8.12 **3:20:** Jop 24.13-17, Ef 5.11-13

3:22: Jo 4.1-2 **3:24:** Mt 4.12, 14.3, Mk 6.17, Lu 3.19-20 **3:26:**

Jo 1.26-34

manmeri, na olgeta ol i go long em.” ²⁷ Orait Jon i bekim tok olsem, “Sapos God long heven i no givim samting long wanpela man, orait dispela man i no inap kisim. ²⁸ Yupela yet i harim pinis dispela tok mi mekim bipo, ‘Mi no dispela man God i makim bilong kisim bek ol manmeri bilong en, tasol God i salim mi na mi kam paslain long em.’ ²⁹ Sapos wanpela man i maritim meri, orait dispela meri em i bilong dispela man i maritim em. Na poroman bilong dispela man em i save sanap na putim yau na amamas tru long harim tok bilong dispela man i marit. Olsem tasol nau amamas i pulap long bel bilong mi. ³⁰ Nem bilong em i mas kamap bikpela, na nem bilong mi i mas i go daun.”

³¹ Man i bin i stap antap na i kam, em i antap long olgeta samting. Man bilong dispela graun, em i save mekim ol pasin bilong dispela graun, na em i save mekim toktok long ol samting bilong dispela graun. Tasol man i kam long heven, em i antap long olgeta samting. ³² Em i save autim tok long ol samting em i lukim pinis na i harim pinis. Tasol i no gat wanpela man i kisim na i holimpas dispela tok em i autim. ³³ Man i kisim na i holimpas tok bilong em, em i soim olsem em i bilip tru long dispela tok, “God em i save tok tru.” ³⁴ Dispela man God i salim i kam, em i save autim tok bilong God, long wanem, God i no givim Holi

3:27: Jo 19.11, 1 Ko 4.7, Hi 5.4, Je 1.17 **3:28:** Mal 3.1, Mt 11.10, Mk 1.2, Lu 1.17, Jo 1.20, 1.23, 1.27 **3:29:** Mt 9.15 **3:31:** Mt 28.18, Jo 8.23, Ro 9.5, 1 Ko 15.47, Ef 1.21, Fl 2.9, 1 Jo 4.5-6 **3:32:** Jo 3.11, 8.26, 15.15 **3:33:** Ro 3.4, 1 Jo 5.10 **3:34:** Ais 42.1, Jo 1.16, 7.16

Spirit hap hap tasol long em. ³⁵ Papa em i laikim tru Pikinini, na i putim olgeta samting long han bilong em. ³⁶ Man i bilip long Pikinini, em i gat laip i stap gut oltaim oltaim. Tasol man i no bihainim tok bilong Pikinini, em bai i no inap kisim laip. Nogat. Belhat bilong God i stap long em.

4

Jisas i toktok wantaim wanpela meri bilong Samaria

¹⁻³ Ol Farisi i harim tok olsem, Jisas i baptaisim planti man na ol dispela man i kamap disaipel bilong en, na namba bilong ol i winim namba bilong ol disaipel bilong Jon. Tasol Jisas yet i no save givim baptais long ol man. Nogat. Ol disaipel bilong Jisas tasol i save baptaisim ol. Jisas i save olsem, ol Farisi i harim tok pinis long planti man i kamap disaipel bilong en, olsem na em i lusim distrik Judia na em i go bek long distrik Galili. ⁴ Na dispela rot em i bihainim, em i go namel long distrik Samaria.

⁵ Olsem na em i go kamap long wanpela taun bilong Samaria, ol i kolim Sikar. Sikar i stap klostu long dispela graun Jekop i bin givim long pikinini bilong en, Josep. ⁶ Wanpela hul wara, bipo Jekop i bin wokim, em i stap long dispela ples. Jisas i wokabaut i kam na em i tait. Olsem na em i sindaun klostu long dispela hul wara. Em i olsem 12 klok belo.

3:35: Mt 11.27, Lu 10.22, Jo 5.20, 10.17, Hi 2.8 **3:36:** Lu 3.7, Jo 1.12, 3.16-18, 6.47, Ro 1.17, 1 Jo 5.10-12 **4:1-3:** Jo 3.22, 3.26
4:5: Stt 33.19, Jos 24.32

⁷ Wanpela meri bilong Samaria em i kam bilong pulimapim wara, na Jisas i tokim em olsem, “Wara i kam. Mi laik dring.” ⁸ Ol disaipel bilong en ol i go pinis long taun bilong baim kaikai. ⁹ Dispela meri bilong Samaria em i tokim em, “Yu Juda, na mi meri bilong Samaria. Olsem wanem na yu tok, ‘Wara i kam, mi laik dring?’” Meri i mekim dispela tok, long wanem, ol Juda i no save poromanim ol Samaria. ¹⁰ Orait Jisas i tokim dispela meri olsem, “Sapos yu save long presen bilong God, na sapos yu save long dispela man i tokim yu, ‘Wara i kam, mi laik dring,’ orait bai yu tokim em, na em bai i givim yu wara i gat laip.” ¹¹ Na meri i tokim em, “Bikman, yu no gat baket, na dispela hul wara em i daun moa. Olsem na dispela wara i gat laip, bai yu kisim we?” ¹² Tumbuna bilong yumi Jekop em i givim dispela hul wara long mipela. Na em yet wantaim ol pikinini bilong en na ol bulmakau sipsip samting bilong en, olgeta i bin dring long dispela hul wara. Ating yu winim Jekop, a?” ¹³ Jisas i bekim tok bilong em olsem, “Olgeta man i dring long dispela wara hia, nek bilong ol bai i drai gen. ¹⁴ Tasol sapos wanpela man i dring long dispela wara mi laik givim em, i no gat wanpela taim nek bilong en bai i drai gen. Nogat. Dispela wara mi laik givim em, em bai i kamap olsem hul wara insait long em. Na dispela wara bai i kamap kamap oltaim na givim em laip i stap gut oltaim oltaim.” ¹⁵ Na meri i tokim Jisas

4:9: 2 Kin 17.24, Esr 4.1-5, 9.1–10.44, Neh 4.1-2, Lu 9.52-53, Ap 10.28 **4:10:** Ais 12.3, Jer 2.13, Sek 13.1, 14.8, Jo 4.26 **4:11:** Jo 7.37-38, KTH 21.6 **4:12:** Jo 8.53 **4:14:** Jo 6.35, 6.58, 7.38

olsem, “Bikman, givim dispela wara long mi. Na bihain nek bilong mi i no ken drai moa, na mi no ken i kam hia bilong pulimapim wara.”

¹⁶ Orait Jisas i tokim em olsem, “Yu go singautim man bilong yu pastaim na yu kam bek long hia.”

¹⁷ Meri i bekim tok olsem, “Mi no gat man.” Na Jisas i tokim em, “Yu tok yu no gat man, em yu tok tru tumas, ¹⁸ long wanem, bipo yu gat 5-pela man. Na dispela namba 6 man yu save stap wantaim em, em i no man tru bilong yu. Dispela tok bilong yu em i tru olgeta.” ¹⁹ Na meri i tokim em, “Bikman, nau mi save, yu wanpela profet. ²⁰ Ol tumbuna bilong mipela ol i save bung long dispela maunten* na mekim lotu. Tasol yupela Juda i save tok, ples ol man i mas i go long en na mekim lotu, em i stap long Jerusalem tasol.”

²¹ Orait Jisas i tokim em olsem, “Meri, yu mas bilipim tok bilong mi. Wanpela taim i laik kamap na bai yupela i no lotu long Papa long dispela maunten, na bai yupela i no lotu long em long Jerusalem tu. ²² Yupela Samaria i save lotu long samting yupela i no save long en. Tasol mipela Juda i save lotu long samting mipela i save long en, long wanem, God i bin makim mipela Juda long i go pas long dispela wok bilong kisim bek ol manmeri. ²³ Tasol taim i laik kamap, na nau

4:19: Lu 7.16, Jo 6.14, 7.40, 9.17, 1 Ko 14.24-25 **4:20:** Lo 12.5, 12.11-14, 1 Kin 9.3, Sng 122.1-5 * **4:20:** “Dispela maunten” meri i tok long en, em maunten Gerisim long distrik Samaria. Ol Samaria i save go long dispela maunten tasol na mekim ol bikipela lotu bilong ol. Lukim toksave bilong Luk 9.53. **4:21:** Mal 1.11, 1 Ti 2.8 **4:22:** 2 Kin 17.29-41, Ais 2.3, Lu 24.47, Ro 9.4-5 **4:23:** Jo 1.17, Fl 3.3

i kamap pinis, na olgeta man i laik lotu tru bai ol i lotu long Papa long strong bilong Holi Spirit† na long pasin i tru. Na Papa i laikim tumas bai ol kain man olsem i mas lotu long em. ²⁴ God em i Spirit. Na ol man i lotu long em, ol i mas lotu long strong bilong Holi Spirit* na long pasin i tru.” ²⁵ Meri i tokim Jisas olsem, “Mi save, Mesaia bai i kam, em dispela man God i makim bilong kisim bek ol manmeri bilong en. Taim em i kam, em bai i tokim yumi long olgeta samting.” ²⁶ Na Jisas i tokim em olsem, “Em mi tasol, nau mi toktok wantaim yu.”

²⁷ Jisas i tok olsem, na long dispela taim ol disaipel bilong en i kam bek. Ol i lukim em i toktok wantaim wanpela meri, na ol i tingting planti. Tasol i no gat wanpela man i askim Jisas olsem, “Yu laik kisim wanem samting?” o “Bilong wanem yu toktok wantaim dispela meri?” ²⁸ Orait dispela meri i lusim baket bilong en, na em i go bek long taun. Na em i tokim ol manmeri olsem, ²⁹ “Yupela kam lukim wanpela man. Em i tokim mi long olgeta samting mi bin mekim bipo. Ating em dispela man tasol God i bin promis long salim em i kam?” ³⁰ Orait ol i lusim taun na ol i kam long Jisas.

³¹ Long dispela taim, ol disaipel i tokim Jisas olsem, “Tisa, yu mas kaikai.” ³² Tasol em i tokim ol olsem, “Mi gat kaikai yupela i no save long en.” ³³ Olsem na ol disaipel i toktok long ol yet olsem, “Ating wanpela man i bringim kaikai i kam givim

† **4:23:** Sampela man i save tanim dispela tok “long strong bilong Holi Spirit” olsem, “long spirit bilong ol yet.” **4:24:** Ro 12.1, 2 Ko 3.17, Fl 3.3 **4:25:** Jo 1.41 **4:26:** Mt 26.63-64, Mk 14.61-62, Jo 9.37

em?” ³⁴ Na Jisas i tokim ol olsem, “God i bin salim mi na mi kam, na kaikai bilong mi, em long bihainim laik bilong em na long pinisim wok em i bin givim mi.

³⁵ “Yupela i save tok olsem, ‘I gat 4-pela mun i stap yet na taim bilong kisim kaikai bai i kamap.’ Tasol mi tokim yupela, yupela i mas lukluk nabaut na lukim gut ol gaden. Ol kaikai i redi pinis. ³⁶ Man i wok long kisim kaikai, em i kisim pe bilong en na em i bungim kaikai bilong laip i stap gut oltaim oltaim. Olsem na man bilong planim kaikai na man bilong kisim kaikai, tupela i ken amamas wantaim. ³⁷ Olsem na dispela tok em i tru, ‘Wanpela man i planim gaden na narapela man i kisim kaikai bilong en.’ ³⁸ Mi bin salim yupela i go bilong kisim kaikai long gaden bipo yupela i no bin wok long en. Ol arapela man i bin wokim gaden, na yupela i go insait bilong kisim kaikai i kamap long hatwok bilong ol.”

³⁹ Planti Samaria bilong dispela taun ol i harim tok bilong dispela meri, na ol i bilip long Jisas. Long wanem, meri i tok, “Em i tokim mi pinis long olgeta samting mi bin mekim bipo.” ⁴⁰ Na ol Samaria i kam long em, na ol i askim em long stap wantaim ol. Olsem na em i stap tupela de long dispela ples. ⁴¹ Na planti manmeri moa ol i harim tok bilong Jisas yet na ol i bilip. ⁴² Na ol i tokim dispela meri olsem, “Mipela i no harim tok bilong yu tasol na mipela i bilip long dispela man. Nogat. Mipela yet i harim tok bilong en, na mipela

4:34: Jo 6.38, 17.4, 19.30

4:35: Mt 9.37, Lu 10.2, KTH 14.15

4:36: Sng 126.5-6, Dan 12.3

4:42: Jo 17.8, 1 Jo 4.14

i save, dispela man tasol em i man bilong kisim bek olgeta manmeri bilong graun.”

*Jisas i mekim orait
pikinini bilong ofisa bilong king*

⁴³ Jisas i stap tupela de pinis wantaim ol lain bilong Samaria, orait em i lusim dispela ples na i go long distrik Galili. ⁴⁴ Jisas yet i autim tok olsem, “Profet i no gat nem long as ples bilong em yet.”

⁴⁵ Em i go kamap long Galili, na ol Galili i amamas long em i kam, long wanem, ol tu i bin i go long dispela bikpela lotu long Jerusalem na ol i lukim olgeta samting em i bin mekim long dispela taim.

⁴⁶ Jisas i kamap gen long taun Kana bilong Galili. Long dispela taun em i bin tanim wara i kamap wain. Orait long dispela taim wanpela ofisa bilong king i stap long taun Kaperneam, na pikinini man bilong en i gat sik. ⁴⁷ Dispela man i harim tok olsem, Jisas i lusim Judia na i kamap pinis long Galili. Olsem na em i go long Jisas na i askim em long kam daun long Kaperneam na mekim orait dispela pikinini bilong en. Pikinini em i klostu i laik i dai. ⁴⁸ Na Jisas i tokim em olsem, “Sapos yupela i no lukim ol kain kain mirakel, yupela i no laik bilip.” ⁴⁹ Ofisa bilong king i tokim em olsem, “Bikpela, yu kam daun kwik. Nogut pikinini bilong mi i dai.” ⁵⁰ Na Jisas i tokim em, “Yu go. Pikinini bilong yu bai i stap laip.” Orait dispela ofisa i bilipim tok bilong Jisas, na em i go.

4:43: Jo 4.40 **4:44:** Mt 13.57, Mk 6.4, Lu 4.24 **4:45:** Jo 2.23
4:46: Jo 2.1-11 **4:47:** Mt 8.5-6, Lu 7.1-10 **4:48:** Jo 2.18,
 20.29, 1 Ko 1.22 **4:50:** Mt 8.13, Mk 7.29

⁵¹ Dispela ofisa i no kamap yet long Kaperneam, na ol wokboi bilong en i kam bungim em long rot, na ol i tokim em olsem, “Pikinini bilong yu em i stap laip.” ⁵² Na em i askim ol long wanem aua pikinini i orait liklik. Na ol i tok, “Asde long 1 klok long apinun sik i lusim em.” ⁵³ Na papa i save, asde long dispela aua tasol Jisas i bin tokim em, “Pikinini bilong yu bai i stap laip.” Na em i bilip, na olgeta lain bilong en tu i bilip. ⁵⁴ Dispela em i namba 2 mirakel o mak Jisas i wokim bihain long em i lusim Judia na i kam i stap long Galili.

Jisas i mekim wok bilong en na em i skulim ol manmeri long ol bikpela de bilong lotu*

5

(Sapta 5-10)

*Jisas i mekim orait wanpela man long hul wara
Betesda*

¹ Bihain wanpela bikpela de bilong lotu bilong ol Juda i kamap, na Jisas i go long Jerusalem.

² Long Jerusalem, klostu long bikpela dua bilong banis ol i kolim Dua Bilong Ol Sipsip, i gat wanpela bikpela hul wara i stap, long tok Hibru ol i kolim

4:53: Ap 16.14-15, 16.31 **4:54:** Jo 2.11, 2.23 ***** **5::** Long dispela hap bilong buk Jon, i gat planti tok bilong ol samting Jisas i mekim long de Sabat na long ol arapela bikpela de bilong lotu bilong ol Juda. Lukim 5.1 na 5.9 na 6.4 na 7.2 na 10.22. Planti saveman i ting Jon i laik soim olsem, Jisas em i as tru bilong ol dispela bikpela de bilong lotu. Lukim tu 2.13 na 2.23 na 11.55.

Betesda.† Arere long dispela hul wara i gat 5-pela veranda i stap. ³⁻⁴ Na long ol dispela veranda, planti sikman i stap, wantaim ol man i aipas na lek nogut, na ol man bun bilong ol i dai.‡

⁵ Wanpela man i stap long veranda, em i gat sik i stap inap long 38 yia. ⁶ Jisas i lukim dispela man i slip i stap, na em i save, em i stap sik longtaim pinis. Na Jisas i askim em, “Ating yu laik bai skin bilong yu i kamap gutpela?”

⁷ Sikman i bekim tok bilong em olsem, “Bikman, taim wara i mekim nais, mi no gat man i ken kisim mi i go na putim mi insait long hul wara. Mi yet mi laik i go, tasol ol arapela man i save go daun pastaim na i winim mi.” ⁸ Na Jisas i tokim em olsem, “Yu sanap na kisim bet bilong yu na wokabaut.” ⁹ Orait kwiktaim tumas bodi bilong dispela man em i kamap gutpela. Na em i kisim bet bilong en na i wokabaut i go.

Dispela de em i de Sabat, ¹⁰ olsem na taim ol Juda i lukim dispela man ol i tokim em olsem, “Nau em i de Sabat. I tambu long yu karim bet bilong yu raun.” ¹¹ Tasol em i bekim tok bilong ol olsem, “Dispela man i mekim mi i orait, em

† **5:2:** Planti saveman i ting nem bilong dispela hul wara em Betsata. ‡ **5:3-4:** Sampela saveman i ting narapela hap tok i stap tu long dispela lain. Dispela tok i olsem, “Ol i wetim dispela wara i mekim nais. Long sampela taim wanpela ensel bilong Bikpela i save go daun insait long hul wara na i mekim nais long wara. Wara i mekim nais pinis, orait man i go daun insait long wara pastaim, em bai i kamap orait gen, maski em i gat wanem kain sik.” **5:8:** Mt 9.6 **5:10:** Kis 20.10, Neh 13.19, Jer 17.21, Mt 12.2, Mk 2.24, Lu 13.14, Jo 9.14

i tokim mi olsem, ‘Kisim bet bilong yu na wokabaut.’ ” ¹² Na ol i askim em, “Wanem man i tokim yu, ‘Kisim bet bilong yu na wokabaut?’” ¹³ Tasol dispela man i kamap orait gen em i no save husat tru i bin tokim em, long wanem, planti manmeri i stap long dispela ples, na Jisas i go pinis.

¹⁴ Bihain Jisas i go insait long banis bilong tempel na em i lukim dispela man i stap. Na Jisas i tokim em olsem, “Harim. Nau yu orait pinis. Yu no ken mekim sin moa, nogut wanpela bikpela hevi moa yet i kamap long yu.” ¹⁵ Orait dispela man i go na i tokim ol Juda olsem, “Dispela man i mekim mi i orait, em Jisas tasol.”

¹⁶ Orait ol Juda i stat long mekim nogut long Jisas, long wanem, em i save mekim dispela kain samting long ol de Sabat. ¹⁷ Tasol Jisas i bekim tok olsem long ol, “Papa bilong mi em i save wok oltaim i kam inap long nau. Na mi tu mi save wok.”

¹⁸ Ol Juda i harim dispela tok na ol i laikim moa yet long kilim Jisas i dai, long wanem, em i no kalapim lo bilong de Sabat tasol. Nogat. Em i tok, God em i Papa bilong em stret. Long dispela tok em i mekim em yet i kamap wankain olsem God.

Pikinini Bilong God i gat namba bilong mekim wok

¹⁹ Orait Jisas i bekim tok bilong ol Juda olsem, “Tru tumas mi tokim yupela, Pikinini em i no inap mekim wanpela samting long tingting bilong em yet. Nogat. Em i mekim tasol ol samting em i

5:14: Jo 8.11 **5:16:** Mt 12.14 **5:17:** Jo 9.4, 14.10 **5:18:** Mt 26.4, Jo 7.1, 7.19, 7.30, 10.30, 10.33, Fl 2.6 **5:19:** Jo 5.30, 8.28-29, 12.49, 14.10

lukim Papa i mekim. Olgeta samting Papa i save mekim, em Pikinini tu i save mekim. ²⁰ Papa i laikim tumas Pikinini na em i save soim em olgeta samting em yet i save mekim. Na bilong mekim yupela i kirap nogut tru, Papa bai i soim Pikinini ol arapela bikipela wok tu, i winim ol dispela wok em i mekim pinis. ²¹ Papa i save kirapim bek ol man i dai pinis na i givim laip long ol. Na olsem tasol Pikinini tu i save givim laip long ol man long laik bilong em yet. ²² Papa i no save skelim wanpela man long kot. Olgeta wok bilong harim kot, em i givim pinis long Pikinini. ²³ Olsem na bai olgeta man i ken litimapim nem bilong Pikinini, olsem ol i save litimapim nem bilong Papa. Man i no save litimapim nem bilong Pikinini, em i no litimapim nem bilong Papa i bin salim Pikinini i kam.

²⁴ “Tru tumas mi tokim yupela, man i harim tok bilong mi, na i bilip long Papa, em i bin salim mi na mi kam, em i gat laip i stap gut oltaim oltaim. Em bai i no gat kot. Nogat. Em i lusim dai pinis, na nau em i stap laip.

²⁵ “Tru tumas mi tokim yupela, taim i laik kamap, na nau i kamap pinis, na ol manmeri i dai pinis bai i harim maus bilong Pikinini Bilong God. Na ol manmeri i harim, ol bai i kisim laip. ²⁶ Papa i gat laip long em yet. Na em i bin givim strong long Pikinini, na em tu i gat laip long em yet. ²⁷ Em i

5:20: Mt 3.17, Jo 3.35, 2 Pi 1.17 **5:21:** Lo 32.39, 1 Sml 2.6, 2 Kin 5.7, Lu 7.14, 8.54, Jo 11.25, 11.43, Ro 4.17, Ef 2.5 **5:22:** Mt 11.27, Jo 3.17, 5.27, 9.39, Ap 10.42, 17.31 **5:23:** Fl 2.10-11, 1 Jo 2.23 **5:24:** Jo 3.15-18, 6.40, 8.51, 1 Jo 3.14 **5:25:** Jo 5.28, Ef 2.1, 2.5-6, Kl 2.13 **5:27:** Dan 7.13-14, 7.22, Jo 5.22, Ap 10.42, 17.31

Pikinini Bilong Man, olsem na Papa i givim namba long em bilong kotim ol manmeri na skelim pasin bilong ol. ²⁸ Yupela i no ken tingting planti long dispela tok bilong mi. Taim i laik kamap na olgeta manmeri i stap long matmat ol bai i harim maus bilong Pikinini, ²⁹ na ol bai i lusim matmat na i kam ausait. Ol manmeri i bin mekim gutpela pasin, ol bai i kirap bek na i stap laip. Na ol manmeri i bin mekim pasin nogut, ol bai i kirap bek na i kamap long kot na kot bai i tok olsem, ol i mas bagarap.”

I gat ol arapela lain tu i tokaut long Jisas em i husat

³⁰ Jisas i tok moa olsem, “Mi no inap mekim wanpela samting long tingting bilong mi yet. Mi save bihainim tok mi kisim long Papa na mi skelim pasin bilong ol manmeri. Na kot bilong mi em i stret, long wanem, mi no save bihainim laik bilong mi yet. Nogat. Mi bihainim laik bilong Papa, em i bin salim mi na mi kam.

³¹ “Sapos mi wanpela tasol mi tokaut long ol wok na pasin bilong mi, orait ol man i no mas bilipim dispela tok mi autim. § ³² Tasol narapela em i stap, na em tu i save tokaut long ol wok na pasin bilong mi. Na mi save, dispela tok em i autim, em i tru.*

5:29: Ais 26.19, Dan 12.2, Mt 16.27, Jo 6.40, Ap 24.15, 1 Ko 15.52, 1 Te 4.16 **5:30:** Mt 26.39, Jo 4.34, 5.19, 6.38 **5:31:** Jo 8.13-14, KTH 3.14 § **5:31:** Lukim Lo 19.15. **5:32:** Mt 3.17, Jo 5.36-37, 8.18, 1 Jo 5.6-9 * **5:32:** Dispela “narapela” Jisas i tok long en, em God yet.

33-34 “Mi yet mi no ting tok bilong wanpela man inap long strongim tok bilong mi. Tasol mi save bipo yupela i bin salim ol man i go long Jon bilong kisim tok bilong en. Na mi laik bai God i ken kisim bek yupela, olsem na mi laik bai yupela i tingim tok Jon i bin mekim long wok na pasin bilong mi, long wanem, Jon i bin tokaut long tok i tru. ³⁵ Jon em i bin i stap olsem lam i lait na i givim lait long ol man. Na long sotpela taim bel bilong yupela i bin amamas long lait bilong em.

³⁶ “Tasol samting i winim Jon, em i tokaut long mi nau. Em dispela olgeta wok Papa i bin givim long mi bilong mekim na pinisim. Ol dispela wok mi save mekim i tokaut gut long ol manmeri olsem, Papa i bin salim mi na mi kam. ³⁷ Na Papa i bin salim mi na mi kam, em yet i tokaut long mi. Tasol yupela i no bin harim maus bilong em liklik. Nogat tru. Na yupela i no bin lukim pes bilong em. ³⁸ Na tok bilong em tu i no i stap long yupela, long wanem, yupela i no bilipim tok bilong dispela man Papa i bin salim i kam.†

³⁹ “Yupela i ting tok i stap long buk bilong God i save givim yupela laip i stap gut oltaim oltaim. Olsem na yupela i save wok long ritim na skelim olgeta tok i stap long buk bilong God. Tasol buk bilong God tu i save tokaut long mi, ⁴⁰ na yupela i no laik i kam long mi bilong kisim laip.

5:33-34: Jo 1.19-34, 3.27-30, Ef 2.8, Ta 3.5 **5:35:** Mt 13.20-21, Mk 6.20, 2 Pi 1.19 **5:36:** Jo 3.2, 10.25, 10.38, 14.11, 1 Jo 5.9 **5:37:** Mt 3.17, 17.5, Mk 1.11, Lu 3.22, Jo 5.32, 6.27, 8.18, 1 Ti 1.17, 1 Jo 4.12
† **5:38:** “Dispela man Papa i bin salim i kam” em Jisas yet. **5:39:** Lo 18.15-18, Lu 16.29, 24.27, 24.44, Jo 5.46, Ap 13.27, 17.11, 2 Ti 3.15, 1 Pi 1.10-11 **5:40:** Jo 1.11, 3.19

41 “Mi no ting long kisim biknem long ol man na mi mekim ol dispela tok. 42 Tasol mi save long yupela. Long bel bilong yupela, yupela i no gat laik long God.‡ 43 Mi bin i kam long nem bilong Papa bilong mi, na yupela i no kisim tok bilong mi. Tasol sapos wanpela man i kam long nem bilong em yet, orait wantu bai yupela i kisim tok bilong em. 44 Yupela i save kisim biknem long ol lain bilong yupela yet. Tasol dispela biknem God wanpela tasol i save givim, em yupela i no laik kisim. Sapos yupela i mekim ol dispela kain pasin, orait bai yupela i bilip olsem wanem?”

45 “Yupela i no ken ting bai mi kotim yupela long ai bilong Papa. Nogat. Man i kotim yupela em Moses yet, em dispela man yupela i ting em bai i helpim yupela. 46 Sapos yupela i bilipim tok bilong Moses, orait bai yupela i bilipim tok bilong mi tu, long wanem, ol tok em i bin raitim i tokaut long mi. 47 Tasol sapos yupela i no bilipim tok em i bin raitim, orait olsem wanem bai yupela i bilipim tok bilong mi?”

6

Jisas i givim kaikai long 5,000 man

(Matyu 14.13-21 na Mak 6.30-44 na Luk 9.10-17)

1 Bihain Jisas i go long hapsait bilong raunwara Galili, narapela nem bilong en raunwara

5:41: Jo 5.34, 1 Te 2.6 ‡ **5:42:** Sampela man i save tanim dispela tok olsem, “Marimari bilong God i no i stap long bel bilong yupela.”

5:43: Mt 24.5, 24.24 **5:44:** Jo 12.43, Ro 2.29 **5:45:** Lo 31.26-27, Ro 2.12 **5:46:** Stt 3.15, Lo 18.15-18, Jo 1.45, Ap 3.22, 26.22 **5:47:** Lu 16.31

Taiberias. ² Na bikpela lain manmeri ol i lukim ol planti mirakel em i bin wokim bilong mekim orait ol sikman, olsem na ol i bihainim em. ³ Na Jisas i go antap long maunten na i sindaun wantaim ol disaipel bilong en. ⁴ Long dispela taim bikpela de bilong ol Juda klostu i laik kamap, em Bikpela De Bilong Tingim De God I Larim Ol Israel I Stap Gut. ⁵ Jisas i lukluk nabaut na i lukim bikpela lain manmeri i kam long em. Na em i askim Filip olsem, “Bai yumi baim bret we bilong ol dispela manmeri i ken kaikai?” ⁶ Em i mekim dispela tok bilong traime Filip tasol. Em yet i save pinis long samtang em i laik mekim.

⁷ Filip i bekim tok olsem, “Sapos yumi baim bret inap long 200 kina, em bai i no inap long olgeta wan wan man na meri i ken kisim hap liklik kaikai tru.” ⁸ Orait wanpela disaipel bilong Jisas, em Andru, brata bilong Saimon Pita, em i tokim Jisas olsem, ⁹ “Wanpela mangi i stap hia, em i gat 5-pela bret ol i wokim long bali na tupela pis. Tasol bikpela lain manmeri tru i stap. Dispela bret na pis bai i helpim yumi olsem wanem?” ¹⁰ Jisas i tok, “Tokim ol manmeri long sindaun.” Planti gras i stap long dispela hap. Na ol man i sindaun, namba bilong ol em i olsem 5,000.

¹¹ Ol i sindaun pinis, na Jisas i kisim dispela bret na i tenkyu long God na i tilim i go long ol manmeri. Em i mekim olsem long tupela pis tu. Em i givim long ol, na ol i kisim inap long laik bilong ol. ¹² Ol i kaikai inap pinis, na Jisas i tokim ol disaipel bilong en olsem, “Yupela bungim olgeta

hap kaikai i stap yet. Nogut sampela i lus nating.”

¹³ Olsem na ol i bungim ol liklik hap bilong dispela 5-pela bret, na ol i pulapim 12-pela basket. Ol man ol i kaikai inap pinis na dispela i stap yet.

¹⁴ Ol manmeri i lukim dispela mirakel o mak em i bin wokim, na ol i tok, “Tru tumas, em i dispela profet God i bin tok long salim i kam long graun.”

¹⁵ Jisas i harim dispela tok na em i save, ol i laik i kam holimpas em na mekim em i kamap king bilong ol. Olsem na em i lusim dispela ples na em wanpela tasol i go bek gen long maunten.

*Jisas i wokabaut antap long raunwara
(Matyu 14.22-33 na Mak 6.45-52)*

¹⁶ Long apinun ol disaipel bilong Jisas i go daun long raunwara. ¹⁷ Ol i kalap long wanpela bot na ol i brukim raunwara i go. Ol i laik i go long Kaperneam. Em i tudak pinis, na Jisas i no kamap yet long ol. ¹⁸ Strongpela win i kamap, na win i mekim bikipela si i kirap. ¹⁹ Ol i pul long bot i go inap 5-pela o 6-pela kilomita, na ol i lukim Jisas i wokabaut antap long raunwara na i kamap klostu long bot. Ol i pret, ²⁰ tasol Jisas i tokim ol, “Em mi yet mi kam. Yupela i no ken pret.” ²¹ Orait ol i amamas long kisim em i kam insait long bot, na wantu bot i kamap long dispela ples ol i go long en.

Ol manmeri i wok long painim Jisas

²² Long de bihain, ol manmeri i stap yet long hapsait bilong raunwara. Ol i save, asde i no gat narapela bot. Wanpela bot tasol i stap, na Jisas i

6:14: Stt 49.10, Lo 18.15-18, Mt 11.3, Jo 1.21, 2.11, 4.19, 4.25, 5.46

6:15: Mt 14.23, Jo 18.36

no bin kalap long dispela bot wantaim ol disaipel bilong en. Nogat. Ol disaipel tasol ol i bin kalap long dispela bot na i go. ²³ Tasol sampela bot bilong Taiberias i kam klostu long dispela ples Bikpela i bin givim tenkyu long bret na ol i kaikai, ²⁴ na ol manmeri i lukim olsem, Jisas wantaim ol disaipel i no i stap. Olsem na ol i kalap long ol dispela bot, na ol i go long Kaperneam bilong painim Jisas.

Jisas em i bret bilong heven

²⁵ Ol manmeri i go kamap pinis long Jisas long hapsait bilong raunwara, na ol i tokim em olsem, “Tisa, yu kam hia long wanem taim?” ²⁶ Na Jisas i bekim tok olsem, “Tru tumas mi tokim yupela, yupela i no tingting long ol mirakel yupela i lukim, em ol mak mi bin soim yupela, na yupela i kam painim mi. Nogat. Yupela i kaikai dispela bret mi bin givim yupela na bel bilong yupela i pulap, na long dispela as tasol yupela i wok long painim mi. ²⁷ Yupela i no ken wok long kisim kain kaikai i save bagarap. Nogat. Yupela i mas wok long kisim kaikai i save stap oltaim, em kaikai bilong laip i stap gut oltaim oltaim. Dispela kain kaikai, Pikinini Bilong Man bai i givim long yupela. God Papa i givim namba pinis long em long mekim olsem.”

²⁸ Orait na ol i tokim em olsem, “Mipela i mas mekim wanem na mipela i ken mekim wok bilong God?” ²⁹ Na Jisas i bekim tok bilong ol olsem, “Wok

6:23: Jo 6.11 **6:26:** Jo 6.11-12 **6:27:** Mt 3.17, Lu 3.22, Jo 1.33, 4.14, 6.48-58, Ap 2.22, 2 Pi 1.17 **6:29:** 1 Jo 3.23

bilang God i olsem. Yupela i mas bilip long dispela man, God i bin salim em i kam.”

³⁰⁻³¹ Ol i harim dispela tok na ol i askim em olsem, “Bai yu wokim wanem mirakel olsem mak bilong mipela i ken lukim na mipela i ken bilipim tok bilong yu? Ol tumbuna bilong mipela i bin kaikai mana long ples nating, olsem tok i stap long buk bilong God, ‘Em i givim bret bilong heven long ol manmeri na ol i kaikai.’ Tasol bai yu wokim wanem kain mirakel tru?” ³² Orait Jisas i tokim ol olsem, “Tru tumas mi tokim yupela, i no Moses i bin givim bret bilong heven long yupela. Nogat. Papa bilong mi em i save givim bret tru bilong heven long yupela. ³³ Dispela bret God i givim, em i lusim heven na i kam daun na i givim laip long ol manmeri bilong graun.” ³⁴ Na ol i tokim em olsem, “Bikman, yu mas givim dispela bret long mipela oltaim.” ³⁵ Na Jisas i tokim ol olsem, “Mi yet mi bret bilong laip. Man i kam long mi, em bai i no hangre moa. Na man i bilip long mi, em bai i no i dai moa long dring wara.

³⁶ “Mi bin tokim yupela, yupela i lukim mi pinis, tasol yupela i no bilip. ³⁷ Olgeta manmeri Papa i givim long mi, ol bai i kam long mi. Na man i kam long mi, mi no inap tru long rausim em. ³⁸ Mi no lusim heven na kam daun bilong bihainim laik bilong mi yet. Nogat. Mi kam daun bilong bihainim laik bilong Papa, em i bin salim mi na

6:30-31: Kis 16.4, 16.15, Nam 11.7-9, Neh 9.15, Sng 78.24, Mt 12.38, 16.1, Mk 8.11, Jo 2.18, 1 Ko 1.22, 10.3 **6:34:** Jo 4.14-15, 6.48-58, 7.37 **6:35:** Jo 4.14, 6.48-58 **6:36:** Jo 6.26, 6.64, 20.29 **6:37:** Mt 11.28, Jo 10.28-29, 17.6-8, 2 Ti 2.19, 1 Jo 2.19 **6:38:** Mt 26.39, Jo 4.34, 5.30

mi kam. ³⁹ Na laik bilong Papa, em i bin salim mi na mi kam, em i olsem. Mi no ken lusim wanpela bilong ol manmeri em i givim mi pinis. Nogat. Mi mas kirapim ol long las de. ⁴⁰ Laik bilong Papa bilong mi em i olsem. Olgeta man i lukim Pikinini na i bilip long em, ol bai i kisim laip i stap gut oltaim oltaim. Na bai mi kirapim ol long las de.”

⁴¹ Ol Juda i harim Jisas i tok, “Mi yet, mi dispela bret i bin lusim heven na i kam daun,” na ol i kros na i toktok planti long em. ⁴² Ol i tok, “Dispela man em Jisas, pikinini bilong Josep. Yumi save long papa wantaim mama bilong en. Orait olsem wanem na nau em i tok, ‘Mi bin lusim heven na mi kam daun?’”

⁴³ Jisas i bekim tok bilong ol olsem, “Yupela i no ken toktok planti namel long yupela yet. ⁴⁴ Papa i bin salim mi na mi kam. Na i no gat wanpela man inap i kam long mi long laik bilong em yet. Nogat. Papa i mas kirapim tingting bilong en na bringim em i kam long mi. Na long las de bai mi kirapim em long matmat. ⁴⁵ Tok i stap long buk bilong ol profet olsem, ‘God bai i skulim olgeta manmeri.’ Orait olgeta manmeri i harim tok bilong Papa na i kisim save long em, ol i save kam long mi.

⁴⁶ “I no gat wanpela man i bin lukim Papa. Nogat. Dispela man i bin i stap wantaim God na i kam, em tasol i bin lukim Papa. ⁴⁷ Tru tumas mi tokim yupela, man i bilip long mi, em i gat laip i stap gut oltaim oltaim. ⁴⁸ Mi yet, mi bret

6:39: Jo 10.28-29, 17.12, 18.9 **6:40:** Jo 3.15, 6.27, 6.47, 6.54, 11.24 **6:42:** Mt 13.55, Mk 6.3, Lu 4.22 **6:44:** Jo 6.65 **6:45:** Ais 54.13, Jer 31.34, Mai 4.2, Hi 8.10 **6:46:** Mt 11.27, Lu 10.22, Jo 1.18 **6:47:** Jo 3.15-18, 3.36, 6.40 **6:48:** Jo 6.31-35, 6.58

bilong laip. ⁴⁹ Ol dispela tumbuna bilong yupela ol i kaikai mana long ples nating, ol i dai pinis. ⁵⁰ Tasol dispela bret i lusim heven na i kam daun, em i bilong ol manmeri i ken kaikai na bai ol i no inap i dai. ⁵¹ Mi dispela bret i gat laip na i lusim heven na i kam daun. Sapos wanpela man i kaikai dispela bret, em bai i gat laip i stap oltaim. Na dispela bret mi bai givim long em, em i bodi bilong mi. Mi givim bai ol manmeri bilong graun ol i ken kisim laip.”

⁵² Ol Juda i harim dispela tok na ol i pait long toktok namel long ol yet. Ol i tok, “Olsem wanem na dispela man em inap givim bodi bilong en long yumi na yumi kaikai?”

⁵³ Orait Jisas i tokim ol olsem, “Tru tumas mi tokim yupela, sapos yupela i no kaikai bodi bilong Pikinini Bilong Man, na sapos yupela i no dringim blut bilong em, bai yupela i no gat laip i stap long yupela. ⁵⁴ Man i save kaikai bodi bilong mi na dringim blut bilong mi, em i gat laip i stap gut oltaim oltaim, na bai mi kirapim em long las de.

⁵⁵ Long wanem, bodi bilong mi em i kaikai tru, na blut bilong mi em i samting tru bilong dring.

⁵⁶ Man i kaikai bodi bilong mi na i dringim blut bilong mi, em i stap long mi, na mi stap long em.

⁵⁷ Papa i gat laip em i bin salim mi na mi kam, na mi stap laip long strong bilong Papa. Olsem tasol man i kaikai mi em bai i kisim laip long strong bilong mi. ⁵⁸ Dispela tasol em bret i lusim heven na i kam daun. Em i no wankain olsem dispela

6:51: Jo 3.13, Hi 10.5, 10.10 **6:53:** Mt 26.26-28 **6:54:** Jo 4.14, 6.27, 6.40, 6.63 **6:56:** 1 Jo 3.24, 4.15-16 **6:57:** Jo 15.4-5, 1 Jo 3.24

bret bipo ol tumbuna i kaikai, na bihain ol i dai. Nogat. Man i kaikai dispela bret, em bai i stap laip oltaim oltaim.” ⁵⁹ Jisas i stap insait long haus lotu long taun Kaperneam, na em i laik skulim ol manmeri na em i givim dispela tok long ol.

Jisas em i gat tok bilong laip tru

⁶⁰ Ol disaipel i harim dispela tok bilong Jisas, na planti bilong ol i tok olsem, “Dispela tok em i hevi tumas. Husat inap long harim?” ⁶¹ Tasol long bel bilong en Jisas i save olsem, ol disaipel bilong en i toktok planti long dispela tok em i bin mekim. Olsem na em i askim ol, “Dispela tok em i bagarapim bilip bilong yupela, a? ⁶² Na sapos yupela i lukim Pikinini Bilong Man i go antap long dispela ples bipo em i stap long en, orait olsem wanem? ⁶³ Holi Spirit yet i save givim laip long ol manmeri. Bodi em i no inap helpim yumi liklik. Dispela tok mi givim long yupela, em i spirit, na em i gat laip. ⁶⁴ Tasol sampela man namel long yupela ol i no bilip.” Bipo yet Jisas i save pinis long ol man i no bilip. Na em i save long dispela man bai i givim em long han bilong ol birua. ⁶⁵ Olsem na em i tok, “Ol i no bilip, na long dispela as tasol mi bin tokim yupela, ‘Sapos Papa i no givim strong long wanpela man, orait dispela man bai i no inap i kam long mi.’ ”

⁶⁶ Jisas i autim dispela tok pinis, na planti disaipel bilong en i lusim em, na ol i go bek, na ol i no wokabout moa wantaim em. ⁶⁷ Olsem na Jisas

6:62: Mk 16.19, Jo 3.13, Ap 1.9-11, Ef 4.8 **6:63:** 2 Ko 3.6 **6:64:** Jo 6.36, 13.11 **6:65:** Jo 6.44-45

i askim 12-pela disaipel olsem, “Ating yupela tu i laik lusim mi na i go?”

⁶⁸ Saimon Pita i bekim tok olsem, “Bikpela, bai mipela i go long husat? Tok bilong yu tasol i save givim laip i stap gut oltaim oltaim. ⁶⁹ Na mipela i bilip, na i save gut olsem, yu dispela gutpela stretpela man God i bin makim bilong em yet.”

⁷⁰ Jisas i bekim tok long ol olsem, “Olsem wanem? Mi yet mi bin makim yupela ol 12-pela disaipel. Tasol wanpela namel long yupela em i olsem wanpela spirit nogut.” ⁷¹ Em i tok long Judas, pikinini bilong Saimon Iskariot. Em i wanpela bilong ol 12-pela disaipel, tasol bihain em i givim Jisas long han bilong ol man i laik kilim em i dai.

7

Jisas i go lukim Ol Bikpela De Bilong I Stap Long Haus Win

¹ Long sampela taim bihain, Jisas i raun insait long distrik Galili tasol. Em i no laik i go raun moa insait long distrik Judia, long anem, ol Juda i laik kilim em i dai. ² Na ol bikpela de bilong lotu bilong ol Juda klostu ol i laik kamap, em Ol Bikpela De Bilong I Stap Long Haus Win. ³ Olsem na ol brata bilong en i tokim em olsem, “Yu mas lusim dispela ples na yu go long Judia, bai ol disaipel bilong yu i ken lukim ol dispela narakain wok yu save mekim. ⁴ Sapos wanpela man i laik bai ol man i save long em, em i no save mekim wok long ples

6:68: Mt 16.16, Mk 8.29, Lu 9.20 **6:69:** Mt 14.33, Mk 1.24, Jo 1.49 **7:1:** Jo 5.18 **7:2:** Wkp 23.24, Lo 16.13

hait. Sapos yu laik mekim ol dispela kain samting, orait yu mas sanap ples klia long ai bilong olgeta manmeri.” ⁵ Ol brata bilong en tu ol i no bilip long em, na ol i mekim dispela tok. ⁶ Orait na Jisas i bekim tok bilong ol olsem, “Taim bilong mi em i no kamap yet. Tasol olgeta taim em i taim bilong yupela. ⁷ Ol manmeri bilong graun ol i no inap birua long yupela. Tasol ol i birua long mi, long wanem, mi save autim tok long ol pasin nogut ol i save mekim. ⁸ Yupela go long ol dispela bikpela de bilong lotu long Jerusalem. Mi, bai mi no inap i go, long wanem, taim bilong mi em i no kamap yet.” ⁹ Em i tok olsem long ol, na em i wet i stap long Galili.

¹⁰ Tasol taim ol brata bilong en i go pinis, orait bihain Jisas tu i go. Tasol em i hait tasol na i go, bai ol man i no ken luksave long em. ¹¹ Long taim bilong ol bikpela de bilong lotu, ol bikman bilong ol Juda i wok long painim em, na ol i tok, “Dispela man i stap we?” ¹² Na ol manmeri i toktok planti long em namel long ol yet. Sampela i tok, “Em i gutpela man.” Tasol sampela i tok, “Nogat. Em i save giamanim ol manmeri.” ¹³ Tasol ol i pret long ol bikman bilong ol Juda, olsem na i no gat wanpela man i mekim toktok long pasin bilong en long ples klia.

¹⁴ Orait namel tru long ol dispela bikpela de, Jisas i go insait long banis bilong tempel na i skulim ol manmeri. ¹⁵ Ol Juda i harim dispela tok

7:5: Mt 13.55, Mk 3.21, Ap 1.14 **7:6:** Jo 2.4, 7.8, 7.30, 8.20 **7:7:** Jo 3.19, 15.18-19 **7:11:** Jo 11.56 **7:12:** Mt 21.46, Lu 7.16, Jo 10.19 **7:13:** Jo 9.22, 12.42, 19.38, 20.19 **7:15:** Mt 13.54, Lu 2.47

bilang en, na ol i tingting planti na ol i tok, “Olsem wanem na dispela man i gat ol dispela save? Em i no bin i go long skul.” ¹⁶ Orait Jisas i bekim tok bilong ol olsem, “Dispela tok mi givim yupela, em i no bilong mi yet. Nogat. Em i bilong God, em i bin salim mi na mi kam. ¹⁷ Sapos wanpela man i gat laik tru bilong bihainim tok bilong God, orait em bai i save tru long as bilong dispela tok mi autim. Em bai i save, dispela tok i kam long God, o em i kamap long tingting bilong mi yet. ¹⁸ Man i mekim toktok long tingting bilong em yet, em i laik litimapim nem bilong em yet. Tasol man i laik litimapim nem bilong man i bin salim em i kam, dispela man em i stretpela man. Em i no man bilong giaman.

¹⁹ “Bipo Moses i bin givim lo long yupela. Tasol i no gat wanpela man namel long yupela i save bihainim dispela lo. Watpo yupela i laik kilim mi i dai?” ²⁰ Ol manmeri i bekim tok bilong em olsem, “Ating wanpela spirit nogut i stap long yu. Husat i laik kilim yu i dai?” ²¹ Jisas i bekim tok bilong ol olsem, “Mi bin mekim wanpela wok, na yupela olgeta i tingting planti.* ²² Tasol tingim. Moses i bin givim yupela pasin bilong katim skin, na yupela i save katim skin bilong ol pikinini long de Sabat tu. Tru, i no Moses yet i bin kamapim dispela pasin. Em i kamap long ol tumbuna. ²³ Yupela i

7:16: Jo 3.11, 8.28, 12.49, 14.10 **7:17:** Jo 8.43 **7:18:** Jo 5.41, 5.44, 8.50 **7:19:** Kis 24.3, Lo 33.4, Mt 12.14, Mk 3.6, Ap 7.38, 7.53, Ro 2.21-24 **7:20:** Jo 8.48, 8.52, 10.20 * **7:21:** Iluk olsem Jisas i tok long dispela wok em i bin mekim long hul wara Betesda. Lukim Jon 5.1-18. Lukim tu Kisim Bek 31.14-15. **7:22:** Stt 17.9-13, Wkp 12.3 **7:23:** Jo 5.8-10, 5.16

laik bihainim gut lo bilong Moses, na yupela i save katim skin bilong pikinini long de Sabat.† Orait sapos mi mekim orait tru bodi bilong wanpela man long de Sabat, watpo yupela i belhat long mi? ²⁴Yupela i no ken skelim ol samting long ai nating. Yupela i mas skelim olgeta samting long pasin i stret.”

*Ol manmeri i laik save,
Jisas em i husat tru*

²⁵ Sampela manmeri bilong Jerusalem i lukim ol samting Jisas i mekim na ol i tok, “Olsem wanem? Em dispela man tasol ol bikman i laik kilim em i dai. ²⁶ Na lukim. Em i mekim toktok long ples klia, na ol i no mekim wanpela tok long em. Ating ol i save, em i dispela man God i bin promis long salim i kam bilong kisim bek ol manmeri bilong en? ²⁷ Tasol yumi save long as ples bilong dispela man. Na taim man God i bin promis long salim i kam, em i kamap, bai i no gat wanpela man i save long as ples bilong en.”

²⁸ Jisas i stap long tempel na i autim tok long ol manmeri. Na em i singaut olsem, “Yupela i ting yupela i save long mi, na yupela i save long as ples bilong mi, a? Tasol mi no kam long laik bilong mi

† **7:23:** Lo bilong ol Juda i tok olsem, ol i mas kaunim ol de bihain long mama i karim pikinini man, na long de namba 8 ol i mas katim skin bilong en. Lukim Wok Pris 12.3. Long taim bilong Jisas ol i save tambuim tru olgeta kain wok long de Sabat, tasol sapos de bilong katim skin em i kamap long de Sabat, orait maski ol i ting, katim skin em tu em wanpela kain wok, ol i save go het na katim skin long de Sabat. **7:24:** Wkp 19.15, Lo 1.16-17, Ais 11.3-4, Jo 8.15, Je 2.1 **7:25:** Jo 5.18 **7:27:** Mt 13.55, Mk 6.3, Lu 4.22, Jo 7.41, 9.29 **7:28:** Mt 11.27, Jo 5.32, 5.43, 8.14, 8.26, 8.55

yet. Papa i salim mi na mi kam. Pasin bilong en i tru, tasol yupela i no save long em. ²⁹ Mi, mi save long em. Mi bin i stap wantaim em, na em i salim mi na mi kam.”

³⁰ Ol i harim dispela tok na ol i laik kalabusim em. Tasol taim bilong en i no yet, olsem na i no gat wanpela man i putim han long em. Nogat. ³¹ Planti manmeri ol i bilip long em, na ol i tok, “Taim dispela man God i bin promis long salim i kam, em i kamap, ating em bai i wokim planti mirakel i winim ol mirakel dispela man hia i wokim?”

*Ol i salim ol plisman i kam
bilong kalabusim Jisas*

³² Ol Farisi i harim ol man i mekim ol kain kain toktok long ol samting Jisas i mekim. Olsem na ol bikpris na ol Farisi i salim ol plisman i kam bilong holimpasim em. ³³ Na Jisas i tok, “Liklik taim tasol bai mi stap wantaim yupela, na bai mi go bek long Papa, em i bin salim mi na mi kam. ³⁴ Na bai yupela i wok long painim mi, tasol bai yupela i no lukim mi. Na yupela i no inap i go long ples mi stap long en.” ³⁵ Orait na ol Juda i toktok namel long ol yet olsem, “Bai em i go we na yumi no inap lukim em? Ating em bai i go long ol wanlain bilong yumi i stap long kantri bilong ol Grik, na em bai i wok long skulim ol Grik, a? ³⁶ Em i tok, ‘Bai yupela i wok long painim mi, tasol bai yupela i no lukim

7:29: Mt 11.27, Jo 10.15 **7:30:** Mk 11.18, Lu 19.47, Jo 7.44, 8.20, 8.37, 13.1 **7:31:** Jo 2.23, 8.30, 10.42, 11.45, 12.11, 12.42 **7:33:** Jo 13.33, 16.16 **7:34:** Hos 5.6, Jo 8.21, 13.33, 13.36, 17.24

mi.' Na em i tok, 'Yupela i no inap i go long ples mi stap long en.' Wanem as bilong dispela tok?"

Jisas i tok long wara i gat laip

³⁷ Las de bilong ol dispela bikpela de bilong lotu, em i olsem bikpela de tru. Na long dispela de Jisas i sanap na i singaut olsem, "Sapos wanpela man i dai long wara, orait em i ken i kam long mi na dring. ³⁸ Em i olsem tok i stap long buk bilong God, sapos man i bilip long mi, orait planti wara i gat laip bai i kamap long bel bilong en na i ran i go." ‡

³⁹ Jisas i tok long Holi Spirit ol man i bilip long em ol bai i kisim. Long dispela taim Jisas i no kisim biknem yet, olsem na Holi Spirit i no kam yet.

Ol manmeri i bruk tupela lain

⁴⁰ Sampela manmeri i harim ol tok Jisas i mekim na ol i tok, "Tru tumas, dispela man em i dispela profet God i bin tok long salim i kam long graun."

⁴¹ Na ol arapela i tok, "Em i man God i makim bilong kisim bek ol manmeri bilong en." Tasol sampela i tok, "Nogat. Dispela man God i makim, em bai i no inap kamap long Galili. Nogat. ⁴² Buk bilong God i tok olsem dispela man i mas kamap long lain bilong King Devit, na em bai i kamap long Betlehem, dispela taun bipo Devit i stap long en." ⁴³ Olsem na ol manmeri i gat narapela

7:37: Wkp 23.36, Ais 55.1, Jo 4.10, 4.14, 6.35, KTH 22.17 **7:38:** Ais 12.3, 58.11, Ese 47.1, Sek 14.8 ‡ **7:38:** I no gat wanpela hap bilong buk Baibel i gat wankain tok olsem Jisas i autim long dispela lain. Tasol lukim Aisaia 44.3 na Sindaun 18.4. **7:39:** Ais 44.3, Jol 2.28, Jo 12.16, 16.7, 20.22, Ap 2.4, 2.17, 2.33 **7:40:** Lo 18.15-18, Jo 1.21, 2.11, 6.14 **7:41:** Jo 1.46, 4.29 **7:42:** 2 Sml 7.12, Sng 89.3-4, 132.11, Jer 23.5, Mai 5.2, Mt 2.5-6, Lu 2.4 **7:43:** Jo 9.16

narapela tingting long Jisas na ol i bruk tupela lain. ⁴⁴ Sampela i laik kalabusim em, tasol i no gat wanpela man i putim han long em.

Ol hetman i no bilip long Jisas

⁴⁵ Orait ol plisman i go bek gen long ol bikpris na ol Farisi. Na ol i askim ol plisman olsem, “Bilong wanem yupela i no bringim em i kam?” ⁴⁶ Na ol plisman i bekim tok olsem, “Bipo i no gat wanpela man i mekim toktok olsem dispela man i mekim.”

⁴⁷ Na ol Farisi i bekim tok olsem, “Em i trikim yupela tu, a? ⁴⁸ Ating long lain bilong mipela ol hetman na ol Farisi, yupela i lukim wanpela man i bilip long em? Nogat tru. ⁴⁹ Ol lain i bilip long em, em ol dispela lain manmeri ol i no save long lo. God i tok pinis long ol bai i bagarap.”

⁵⁰ Nikodemus, em dispela man bipo i bin i go long Jisas, em i bilong lain bilong ol. Orait em i tokim ol olsem, ⁵¹ “Ating lo bilong yumi em i tok long yumi ken kotim nating wanpela man? Nogat. Yumi mas harim tok bilong en pastaim, na bai yumi ken save gut long samting em i bin mekim.”

⁵² Tasol ol i bekim tok bilong en olsem, “Ating yu tu yu man bilong Galili, a? Ritim gut ol tok i stap long buk bilong God, na bai yu tu yu ken save olsem, i no gat wanpela profet bai i kamap long Galili.”

§ Ol i kisim meri i bin mekim sin na bringim i kam long Jisas

7:44: Jo 7.30 **7:45:** Jo 7.32 **7:46:** Mt 7.29, Mk 1.22 **7:48:** Jo 12.42 **7:50:** Jo 3.1-2 **7:51:** Lo 1.16-17, 19.15 **7:52:** Jo 7.41-42 **§ 7:52:** Sampela saveman i ting tok i stap namel long tupela sta em Jon yet i no bin raitim, tasol narapela man i bin raitim bihain.

53 Olgeta man i go nabaut long haus bilong ol,

8

1 tasol Jisas i go long maunten Oliv. 2 Long moningtaim tru em i go gen insait long banis bilong tempel. Na olgeta manmeri i kam long em. Na em i sindaun na i wok long skulim ol. 3 Orait ol saveman bilong lo na ol Farisi i kisim wanpela maritmeri ol i bin lukim em i mekim pasin pamuk, na ol i bringim em i kam na mekim em i sanap long ai bilong ol manmeri. 4 Na ol i tokim Jisas olsem, “Tisa, dispela maritmeri i bin mekim pasin pamuk na ol i lukim em. 5 Long lo, Moses i bin tok olsem yumi mas tromoi ston long kain meri olsem na kilim em i dai. Na yu tok wanem?” 6 Ol i mekim dispela tok bilong traim em, long wanem, ol i laik bai em i mekim wanpela tok ol i ken kotim em long en. Tasol Jisas i lindaun na i rait long graun long pinga bilong en.

7 Ol i askim askim moa yet, olsem na Jisas i sanap na i tokim ol olsem, “Wanem man namel long yupela i no bin mekim sin, em i ken tromoi namba wan ston long dispela meri.” 8 Na em i lindaun gen na i rait long graun. 9 Ol i harim dispela tok, na olgeta wan wan ol i lusim dispela ples na i go. Ol man i gat planti krismas ol i go pas, na ol arapela man i go bihain. Na Jisas wanpela tasol i lindaun yet i stap, na meri i sanap i stap long pes bilong em.

10 Orait Jisas i sanap na i askim meri olsem, “Meri, ol dispela man i go we? Ating i no gat

8:1: Lu 21.37 **8:5:** Wkp 20.10, Lo 22.22-24 **8:6:** Mt 22.15

8:7: Lo 17.7, Ro 2.1 **8:9:** Mt 22.22

wanpela man i stap bilong kotim yu?” ¹¹ Na meri i tok, “Bikman, i no gat wanpela.” Na Jisas i tok, “Mi tu, mi no kotim yu. Yu go, na bihain yu no ken mekim sin gen.” *

Jisas em i lait bilong graun

¹² Jisas i tokim ol manmeri gen olsem, “Mi yet mi lait bilong graun. Man i bihainim mi, em bai i no inap wokabaut long tudak. Nogat. Em bai i gat lait bilong laip.” ¹³ Ol Farisi i harim dispela tok na ol i tokim Jisas olsem, “Yu save tokaut long ol wok na pasin bilong yu yet. Olsem na ol man i no mas bilipim dispela tok yu autim.”* ¹⁴ Na Jisas i bekim tok bilong ol olsem, “I tru, mi autim tok long pasin bilong mi yet. Tasol ol man i ken bilipim tok bilong mi, long wanem, mi save long ples mi kirap long en na mi kam, na mi save long ples mi bai i go long en. Tasol yupela i no save long as ples bilong mi. Na mi go we, em tu yupela i no save. ¹⁵ Yupela i save skelim ol man long pasin bilong graun. Mi no save skelim pasin bilong wanpela man. ¹⁶ Tasol sapos mi skelim pasin bilong wanpela man, orait ol man i ken bilipim tok mi autim, long wanem, i no mi wanpela tasol i skelim em. Nogat. Papa i bin salim mi na mi kam, em i wok wantaim mi. ¹⁷ Long lo bilong yupela, tok i stap olsem. Sapos tupela man i autim wankain tok, orait tok bilong tupela em i tru. ¹⁸ Mi yet mi save autim tok long ol wok na pasin bilong mi yet, na Papa i salim mi

8:11: Jo 3.17, 5.14 **8:12:** Ais 49.6, Mt 5.14, Jo 1.4-9, 3.19, 9.5, 12.46 **8:13:** Jo 5.31 * **8:13:** Lukim Lo 19.15. **8:14:** Jo 5.31-32, 7.28-29, 9.29 **8:15:** Jo 7.24, 12.47 **8:16:** Jo 5.30, 8.29
8:17: Lo 17.6, 19.15, Mt 18.16, 2 Ko 13.1, Hi 10.28 **8:18:** 1 Jo 5.9

na mi kam, em tu i autim tok long wok na pasin bilong mi.”

¹⁹ Orait ol Farisi i askim em olsem, “Dispela Papa yu tok long en, em i stap we?”

Na Jisas i bekim tok olsem, “Yupela i no save long mi, na yupela i no save long Papa bilong mi. Sapos yupela i save long mi, orait yupela bai i save long Papa bilong mi tu.”

²⁰ Jisas i skulim ol manmeri i stap klostu long rum mani bilong tempel, na em i mekim ol dispela tok. Na i no gat wanpela man i holimpasim em, long wanem, taim bilong en i no yet.

Jisas i tok, ol manmeri i no inap i go long ples em i go long en

²¹ Jisas i tokim ol manmeri moa olsem, “Mi go nau, na bai yupela i no inap lukim mi. Na sin bilong yupela bai i stap yet, na yupela bai i dai. Yupela i no inap i go long ples mi go long en.” ²² Ol Juda i harim dispela tok na ol i tokim ol yet olsem, “Olsem wanem na em i tok, ‘Yupela i no inap i go long ples mi go long en’? Ating em bai i kilim i dai em yet?” ²³ Na Jisas i tokim ol olsem, “Yupela ol lain bilong daunbilo. Tasol mi, mi bilong antap. Yupela i bilong dispela graun. Tasol mi no bilong dispela graun. ²⁴ Olsem na mi tokim yupela pinis, ol sin bilong yupela bai i stap yet, na yupela bai i dai. Sapos yupela i no bilip olsem Mi Yet Mi Stap

8:19: Jo 8.55, 14.7, 16.3 **8:20:** Jo 7.30 **8:21:** Jo 7.34-36, 8.24, 13.33 **8:22:** Jo 7.35 **8:23:** Jo 3.31

Olsem,[†] orait ol sin bilong yupela bai i stap yet, na yupela bai i dai.”

²⁵ Ol i askim em, “Yu husat?” Na Jisas i tokim ol, “Mi husat, em mi tokim yupela pinis. ²⁶ Mi gat planti tok mi mas mekim long ol pasin bilong yupela. Na bai mi skelim ol pasin bilong yupela olsem jas. Tasol Man i bin salim mi na mi kam, pasin bilong en i tru olgeta. Na olgeta tok mi harim long em, em mi save autim long ol manmeri bilong graun.”

²⁷ Ol i no save olsem Jisas i tokim ol long Papa, ²⁸ olsem na em i tokim ol olsem, “Taim yupela i litimapim Pikinini Bilong Man, orait yupela bai i save olsem, Mi Yet Mi Stap Olsem. Na bai yupela i save, mi no mekim wanpela samting long tingting bilong mi yet. Nogat. Mi save autim olgeta tok olsem Papa i bin soim mi. ²⁹ Papa i bin salim mi na mi kam, em i stap wantaim mi. Em i no lusim mi, na larim mi i stap wanpis. Nogat. Em i no lusim mi, long wanem, oltaim mi save mekim ol samting em i laikim.” ³⁰ Ol manmeri i harim Jisas i mekim dispela tok, na planti bilong ol i bilip long em.

Tok tru bai i mekim ol manmeri i kamap fri

³¹ Orait Jisas i tokim ol Juda i bilip pinis long em olsem, “Sapos yupela i holim strong tok bilong mi, orait yupela bai i stap ol disaipel tru bilong

[†] **8:24:** Long Kisim Bek 3.14, God i bin toktok wantaim Moses, na em i kolim nem bilong em yet olsem, “Mi Yet Mi Stap Olsem.” Nau Jisas i kolim em yet long wankain pasin. Tasol ol manmeri i no klia long dispela tok em i mekim. Lukim tu Jon 6.20 na 8.28 na 8.58 na 13.19. **8:26:** Jo 7.28, 12.49 **8:28:** Jo 3.11, 3.14, 5.19, 5.30, 12.32, Ro 1.4 **8:29:** Jo 8.16, 16.32 **8:30:** Jo 7.31

mi. ³² Na yupela bai i save long tok tru, na tok tru bai i mekim yupela i kamap fri.” ³³ Na ol i bekim tok bilong olsem, “Mipela i lain bilong Abraham. I no gat wanpela taím mipela i bin i stap wokboi nating bilong wanpela man. Olsem na bilong wanem yu tok, “Yupela bai i kamap fri?”

³⁴ Jisas i bekim tok bilong ol olsem, “Tru tumas mi tokim yupela, olgeta man i save mekim sin, ol i stap wokboi nating bilong sin. ³⁵ Ol wokboi nating ol i no save stap long haus oltaim. Nogat. Pikinini tasol i save stap oltaim. ³⁶ Olsem na sapos Pikinini i mekim yupela i kamap fri, orait yupela i stap fri tru.

³⁷ “Mi save, yupela i lain bilong Abraham. Tasol tok bilong mi em i no i stap insait long yupela. Olsem na yupela i laik kilim mi i dai. ³⁸ Mi save autim tok long ol samting Papa bilong mi i soim mi pinis. Na yupela i save mekim ol pasin yupela i kisim long papa bilong yupela.” ‡

³⁹ Ol Juda i harim tok bilong Jisas, orait ol i bekim tok olsem, “Tumbuna papa bilong mipela em Abraham.” Na Jisas i tokim ol, “Sapos i tru yupela ol tumbuna pikinini bilong Abraham, orait yupela bai i mekim wankain pasin olsem Abraham i bin mekim. ⁴⁰ Mi bin autim long yupela olgeta tok tru mi bin harim long God. Na nau yupela i laik kilim mi i dai. Dispela kain pasin em

8:32: Ro 6.14, 6.18, 6.22, 8.2, Je 1.25 **8:33:** Mt 3.9, Lu 3.8 **8:34:** Ro 6.16, 6.20, 2 Pi 2.19 **8:36:** Ro 8.2, Ga 5.1 **8:37:** Jo 5.38, 7.19, 8.40 **8:38:** Jo 3.32, 5.19, 5.30 ‡ **8:38:** Sampela saveman i ting yumi mas tanim dispela tok olsem, “Yupela i mas mekim ol samting Papa i tokim yupela long mekim.” **8:39:** Mt 3.9, Ro 2.28, Ga 3.7, 3.29 **8:40:** Jo 8.26, 8.37

i no pasin bilong Abraham. ⁴¹ Yupela i mekim pasin bilong papa bilong yupela tasol.” Na ol i tokim em, “Ol mama bilong mipela ol i no bin pamuk nabaut na karim mipela. Nogat. Mipela i gat wanpela Papa tasol, em God.” ⁴² Na Jisas i tokim ol olsem, “Sapos i tru God em i Papa bilong yupela, orait yupela bai i laikim mi, long wanem, mi stap wantaim God na mi kam. Mi no kam long tingting bilong mi yet. Nogat. God i salim mi na mi kam.

⁴³ “Tasol bilong wanem yupela i no klia gut long tok bilong mi? As bilong dispela em i olsem. Yupela i no inap long harim tok bilong mi. ⁴⁴ Yupela i pikinini bilong papa bilong yupela, em Satan. Na yupela i strong long bihainim ol laik bilong papa bilong yupela. Bipo yet em i stap man bilong kilim ol man i dai. Na em i no bihainim pasin i tru, long wanem, pasin i tru em i no i stap long em. Tok giaman em i save mekim, dispela em i tok bilong em stret. Em i man bilong tok giaman, na em i papa tru bilong pasin bilong tok giaman. ⁴⁵ Tasol mi save autim tok tru, na yupela i no bilipim tok bilong mi. ⁴⁶ Yupela i ting mi bin mekim sin, a? Sapos yupela i ting olsem, orait yupela i mas kamapim rong bilong mi. Tasol sapos mi autim tok tru, orait watpo yupela i no bilipim tok bilong mi? ⁴⁷ Ol pikinini bilong God i save harim olgeta tok bilong God. Yupela i no pikinini bilong God, olsem na yupela i no save harim tok bilong em.”

8:41: Lo 32.6, Ais 63.16, 64.8 **8:42:** Jo 16.28, 1 Jo 5.1 **8:43:** Jo 7.17, Ro 8.7 **8:44:** Mt 13.38, 1 Jo 3.8, Ju 1.6 **8:46:** 2 Ko 5.21, 1 Pi 2.22, 1 Jo 3.5 **8:47:** Jo 10.26-27, 18.37, 1 Jo 4.6

Jisas i tok, “Abraham i no kamap yet na mi yet mi stap”

⁴⁸ Ol Juda i bekim tok bilong Jisas olsem, “Mipela i tok yu man bilong Samaria na wanpela spirit nogut i stap long yu, em i tru, a?” ⁴⁹ Na Jisas i bekim tok olsem, “Mi no gat spirit nogut i stap long mi. Nogat. Mi litimapim nem bilong Papa bilong mi tasol, na yupela i daunim nem bilong mi. ⁵⁰ Mi no wok long litimapim nem bilong mi yet. I gat wanpela Man i laik litimapim nem bilong mi, na em i jas. ⁵¹ Tru tumas mi tokim yupela, sapos wanpela man i bihainim tok bilong mi, em i no inap i dai. Nogat tru.”

⁵² Orait ol Juda i tokim Jisas olsem, “Nau mipela i save pinis, yu gat spirit nogut i stap long yu. Abraham em i dai pinis, na ol profet tu ol i dai pinis. Na yu tok, ‘Sapos wanpela man i bihainim gut tok bilong mi, em i no inap i dai.’ ⁵³ Olsem wanem? Ating yu winim tumbuna bilong yumi, Abraham? Em i dai pinis. Na ol profet tu ol i dai pinis. Yu ting yu husat tru?”

⁵⁴ Jisas i bekim tok olsem, “Sapos mi litimapim nem bilong mi yet, orait nem bilong mi em i samt-ing nating. Tasol Papa bilong mi, em i litimapim nem bilong mi. Na yupela i save tok, em i God bilong yupela. ⁵⁵ Tasol yupela i no save long em. Mi, mi save long em. Sapos mi tok, ‘Mi no save long em,’ orait mi bai kamap man bilong giaman olsem yupela. Tasol mi save pinis long em, na mi bihainim gut tok bilong em.

8:48: Mk 3.21-22, Jo 7.20 **8:50:** Jo 5.41, 7.18 **8:51:** Jo 5.24, 6.40, 6.47, 11.26 **8:52:** Sek 1.5, Hi 11.13 **8:53:** Jo 4.12 **8:55:** Jo 7.28-29

⁵⁶ “Taim tumbuna bilong yupela Abraham em i tingting long lukim taim bilong mi, em i bin amamas. Na taim em i lukim pinis, orait bel bilong en i gutpela tru.” ⁵⁷ Ol Juda i harim dispela tok na ol i tokim Jisas olsem, “Yu no gat 50 krismas yet, na yu bin lukim Abraham, a?” ⁵⁸ Na Jisas i tokim ol, “Tru tumas mi tokim yupela, taim Abraham i no kamap yet, Mi Yet Mi Stap Olsem.”§

⁵⁹ Orait ol i kisim ol ston bilong tromoi long em. Tasol Jisas i hait na i lusim banis bilong tempel na i go ausait.

9

Stori bilong man aipas

¹ Jisas i wokabaut i go, na em i lukim wanpela man aipas. Taim mama i karim em, em i aipas pinis. ² Na ol disaipel bilong Jisas i askim em, “Tisa, husat i mekim sin na taim mama i karim dispela man em i kamap aipas? Dispela man yet i mekim sin, o papamama bilong en i mekim sin?”

³ Na Jisas i bekim tok olsem, “Dispela man i no mekim sin, na papamama bilong en tu i no mekim sin. Nogat. Dispela samting i bin kamap bai ol manmeri i ken lukim samting i kamap long dispela man, na wok bilong God i ken kamap ples klia long ol. ⁴ Nau em i tulait yet, na yumi mas mekim wok bilong God, em i bin salim mi na mi kam. Tudak bai i kamap, na ol man bai i no inap

8:56: Lu 10.24, Hi 11.13 **8:58:** Ais 43.13, Jo 1.1, Kl 1.17, KTH

1.8 § **8:58:** Lukim tok i stap long Jon 8.24. **8:59:** Jo 10.31

9:2: Kis 20.5, Ese 18.20, Lu 13.2-4 **9:3:** Jo 11.4 **9:4:** Jo 4.34, 5.17, 5.20, 11.9, 12.35, 17.4

mekim wanpela wok. ⁵ Taim mi stap yet long dispela graun, mi yet mi lait bilong dispela graun.”

⁶ Jisas i tok olsem na em i spet long graun. Na em i tanim spet wantaim graun, na i putim dispela graun long ai bilong dispela aipas. ⁷ Na Jisas i tokim em olsem, “Yu go waswas long hul wara Siloam.” Dispela nem Siloam em i wankain olsem dispela tok, “Ol i salim em i go.” Orait dispela aipas em i go na i waswas. Na taim em i kam bek, em inap lukim gut ol samting.

⁸ Orait na ol wanples bilong en wantaim ol man i bin lukim em bipo, taim em i save askim ol manmeri long givim mani samting long em, ol i tok, “Olsem wanem? Ating em dispela man tasol bipo i save sindaun na askim ol man long mani?” ⁹ Sampela i tok, “Yes, em dispela man.” Na sampela i tok, “Nogat. Em i wankain olsem dispela man, tasol em i narapela.” Na dispela man yet em i tok, “Em mi tasol.”

¹⁰ Na ol i askim em, “Olsem wanem na ai bilong yu i gutpela?” ¹¹ Na em i bekim tok olsem, “Dispela man ol i kolim Jisas, em i tanim graun wantaim wara na i putim long ai bilong mi. Na em i tokim mi, ‘Yu go long hul wara Siloam na yu waswas.’ Olsem na mi go na mi waswas, na ai bilong mi i gutpela, na mi inap lukim gut ol samting.” ¹² Na ol i askim em, “Dispela man i stap we?” Na em i tok, “Mi no save.”

¹³ Orait ol i kisim dispela man bipo em i aipas, na ol i bringim em i go long ol Farisi. ¹⁴ Taim Jisas i wokim dispela graun malumalum na i opim ai

9:5: Mt 5.14, Jo 1.5, 1.9, 3.19, 8.12, 12.35 **9:6:** Mk 7.33, 8.23

9:7: 2 Kin 5.10 **9:14:** Lu 13.14

bilong dispela man, em de Sabat. ¹⁵ Orait na ol Farisi i askim em gen, “Ai bilong yu em i kamap gutpela olsem wanem?” Na em i tokim ol olsem, “Em i putim graun malumalum long ai bilong mi, na mi waswas, na mi inap lukim gut ol samting.”

¹⁶ Na sampela Farisi i tok, “Yumi save, God i no salim dispela man i kam, long wanem, em i no save bihainim lo bilong de Sabat.” Tasol sampela i tok, “Olsem wanem na man i gat sin em inap wokim olkain mirakel olsem?” Na ol i bruk tupela lain.

¹⁷ Orait na ol i askim gen dispela man bipo em i bin i stap aipas, “Dispela man i mekim orait ai bilong yu, yu ting em i wanem kain man?” Na dispela man i bekim tok olsem, “Em i wanpela profet.”

¹⁸ I tru, bipo dispela man i aipas na nau ai bilong en i op. Tasol ol Juda i no laik bilipim dispela. Olsem na ol i singautim papamama bilong dispela man ai bilong en i op. ¹⁹ Tupela i kam na ol i askim tupela olsem, “Ating dispela em i pikinini bilong yutupela, a? Na taim mama i karim em, em i stap aipas pinis, yutupela i tok olsem, a? Orait olsem wanem na em i save lukluk nau?” ²⁰ Na papamama bilong en i bekim tok olsem, “Mitupela i save, dispela em i pikinini bilong mitupela. Na taim mama i karim em, em i stap aipas, em tu mitupela i save. ²¹ Tasol nau ai bilong en i op olsem wanem, em mitupela i no save. Na husat i opim ai bilong em, em tu mitupela i no save. Yupela i mas askim em. Em i bikpela pinis. Em i ken autim

tok bilong em yet.” ²² Papamama i pret long ol Juda na tupela i mekim dispela tok. Ol Juda i pasim tok pinis olsem, sapos wanpela man i tokaut olsem Jisas em i dispela man God i makim bilong kisim bek ol manmeri bilong en, orait ol bai i tambuim em long kam lotu wantaim ol. ²³ Long dispela as tasol papamama bilong dispela man i tok, “Em i bikpela pinis. Yupela i mas askim em.”

²⁴ Orait na namba 2 taim ol i singautim dispela man bipo em i aipas. Ol i tokim em, “Yu mas litimapim nem bilong God, na mekim strongpela promis long mekim tok tru tasol. Mipela i save, dispela man yu bin tok long en, em i man bilong mekim sin.” ²⁵ Na em i bekim tok olsem, “Em i man bilong mekim sin, o nogat, em mi no ken save. Wanpela samting tasol mi save. Bipo mi stap aipas, tasol nau ai bilong mi i op.”

²⁶ Na ol i askim em gen olsem, “Em i mekim wanem long yu? Em i opim ai bilong yu olsem wanem?” ²⁷ Na em i bekim tok bilong ol olsem, “Mi tokim yupela pinis, tasol yupela i no laik harim. Bilong wanem na yupela i laik harim planti taim? Ating yupela tu i laik kamap disaipel bilong en, a?”

²⁸ Na ol Farisi i tok bilas long dispela man olsem, “Yu tasol yu disaipel bilong en. Tasol mipela i disaipel bilong Moses. ²⁹ Mipela i save pinis, God i bin givim tok long Moses. Tasol dispela man i kamap we, em mipela i no save.” ³⁰ Orait na dispela man bipo em i aipas, em i bekim tok bilong ol olsem, “Yupela i mekim narakain tok tru. Dispela man i mekim ai bilong mi i op, na yupela

9:22: Jo 7.13, 16.2, 19.38, Ap 5.13

9:24: Jos 7.19, 1 Sml 6.5

9:29: Jo 8.14

i tok, yupela i no save, em i kamap we. ³¹ Yumi save, God i no save harim tok bilong ol man bilong mekim sin. Tasol sapos wanpela man i save lotu long God na i bihainim laik bilong God, orait God i save harim tok bilong em. ³² Long bipo tru na i kam inap nau i no gat stori bilong wanpela man em i stap aipas long taim mama i karim em, na bihain wanpela man i opim ai bilong em. ³³ Sapos God i no bin salim dispela man i kam, orait em i no inap mekim wanpela samting.”

³⁴ Ol Farisi i harim dispela tok na ol i bekim tok olsem, “Olsem wanem? Pasin bilong sin i pas tru long yu, stat long taim mama i karim yu na i kam inap nau. Na yu laik skulim mipela, a?” Na ol i rausim em i go.

Ol man i no bilip ol i olsem ol aipas

³⁵ Jisas i harim tok long ol i rausim dispela man, orait em i go painim em. Na taim Jisas i lukim em, Jisas i tokim em olsem, “Yu bilip long Pikinini Bilong Man, o nogat?” ³⁶ Na em i bekim tok olsem, “Bikman, dispela Pikinini Bilong Man em husat? Yu tokim mi na mi ken bilip long em.” ³⁷ Na Jisas i tokim em, “Yu lukim em pinis. Em dispela man nau i toktok wantaim yu.” ³⁸ Na dispela man i tok, “Bikpela, mi bilip.” Na em i brukim skru na i lotu long Jisas.

³⁹ Na Jisas i tok, “Mi kam long dispela graun bilong skelim pasin bilong ol manmeri. Olsem na

9:31: Jop 35.12, Sng 34.15, 66.18, Snd 15.29, Ais 1.15, Jer 11.11, Mai 3.4, Sek 7.13 **9:33:** Jo 9.16 **9:34:** Sng 51.5, Jo 9.2 **9:35:** Mt 14.33, 16.16, Mk 1.1, 1 Jo 5.13 **9:37:** Jo 4.26 **9:39:** Mt 13.11-15, Jo 3.17, 5.22, 8.15-16, 12.47

ol man i stap aipas, ol bai i lukluk. Na ol man i save lukluk, ol bai i kamap aipas.” ⁴⁰ Sampela Farisi i stap klostu long Jisas, ol i harim dispela tok. Olsem na ol i askim em, “Yu laik tok olsem mipela tu i aipas, a?” ⁴¹ Na Jisas i tokim ol olsem, “Sapos ai bilong yupela i pas, orait yupela bai i no gat asua bilong sin. Tasol yupela i save tok, ‘Ai bilong mipela i save lukluk.’ Olsem na sin bilong yupela i stap yet.”

10

Jisas em i gutpela wasman bilong sipsip

¹ Jisas i tok moa olsem, “Tru tumas mi tokim yupela, man i no save go insait long dua bilong banis bilong sipsip, tasol em i kalapim banis long narapela hap na i go insait, kain man olsem em i stilman na man bilong pulim ol samting bilong ol arapela man. ² Tasol man i save go insait long dua, em i wasman bilong sipsip. ³ Wasman bilong dua em i save opim dua long dispela man. Na ol sipsip ol i save harim maus bilong em. Em i save kolim nem bilong ol wan wan sipsip bilong em yet, na em i kisim ol i go ausait. ⁴ Em i bringim olgeta sipsip bilong en i go ausait pinis, orait em i save wokabaut i go pas long ol. Na ol sipsip i save long maus bilong en, olsem na ol i bihainim em i go. ⁵ Ol i no save bihainim ol arapela man. Nogat. Sapos narapela man i singautim ol, ol sipsip bai i ranawe long em, long wanem, ol i no save long maus bilong ol arapela man.” ⁶ Jisas i givim dispela

9:40: Mt 15.14, 23.26, Ro 2.19
10.27

9:41: Jo 15.22-24

10:4: Jo

10:6: Jo 16.25

tok bokis long ol, tasol ol i no save long as bilong dispela tok em i mekim long ol. ⁷ Olsem na Jisas i tokim ol gen olsem, “Mi tok tru tumas long yupela, mi yet mi dua bilong sipsip. ⁸ Olgeta man i bin kam paslain long mi, ol i stilman na man bilong pulim ol samting. Tasol ol sipsip i no bin harim maus bilong ol. ⁹ Mi yet mi dua. Sapos wanpela man i kam long mi na i go insait long banis, orait God bai i kisim bek em. Na em bai i go insait na i go ausait, na i go i kam na kisim kaikai.

¹⁰ “Stilman i no save kam bilong mekim nara-pela samting. Nogat. Em i kam bilong stilim ol sipsip na bilong kilim ol i dai na bagarapim ol. Tasol mi, mi kam bilong ol i ken kisim laip, na bilong laip i ken pulap tru long ol. ¹¹ Mi yet mi gutpela wasman bilong ol sipsip. Gutpela wasman bilong sipsip em i save lusim laip bilong em yet bilong helpim ol sipsip. ¹² Sapos man i wok mani tasol, na em i no wasman tru bilong ol sipsip, na em i no papa bilong ol sipsip, orait taim em i lukim weldok i kam, em bai i lusim ol sipsip na ranawe. Na weldok bai i kaikaim ol sipsip na ranim ol i go nabaut. ¹³ Dispela man bai i mekim olsem, long wanem, em i wok long kisim pe tasol. Em i no tingting tru long ol sipsip.

¹⁴ “Mi yet mi gutpela wasman bilong ol sipsip. Mi save long ol sipsip bilong mi, na ol sipsip bilong mi ol i save long mi, ¹⁵ olsem Papa i save long

10:8: Jer 23.1-2, Ese 34.2-3 **10:9:** Sng 118.20, Jo 14.6, Ef 2.18

10:11: Sng 23.1, Ais 40.11, Ese 34.11-23, Jo 15.13, Hi 13.20, 1 Pi 2.25, KTH 7.17 **10:12:** Sek 11.16-17, Ap 20.29 **10:14:** Jo 10.27, 2 Ti 2.19 **10:15:** Mt 11.27, Lu 10.22, Jo 15.13, 1 Jo 3.16

mi, na mi save long Papa. Na bai mi lusim laip bilong mi bilong helpim ol sipsip. ¹⁶ Mi gat ol arapela sipsip tu, na ol i no bilong dispela banis. Mi mas bringim ol dispela sipsip tu i kam. Na bai ol i harim maus bilong mi. Na bai i gat wanpela lain sipsip tasol na wanpela wasman tasol bilong ol sipsip. ¹⁷ Papa i laikim mi tru, long wanem, mi bai lusim laip bilong mi na bai mi kisim bek gen. ¹⁸ I no gat wanpela man inap pinisim laip bilong mi. Nogat. Long laik bilong mi yet mi bai lusim laip bilong mi. Mi gat strong inap long lusim laip bilong mi, na mi gat strong inap long kisim bek gen. Papa bilong mi i bin tok long mi mas mekim olsem.”

¹⁹ Ol Juda i harim dispela tok na ol i bruk tupela lain gen. ²⁰ Planti man i tok, “Spirit nogut i stap long em, na em i longlong. Watpo yupela i putim yau long tok bilong en?” ²¹ Na sampela i tok, “Dispela em i no tok bilong man i gat spirit nogut. Ating spirit nogut em inap long opim ai bilong ol man i aipas, a?”

Ol Juda i birua long Jisas

²² Long dispela taim i gat bikpela de bilong lotu i kamap long Jerusalem. Em de bilong tingim taim bipo ol i bin makim tempel i kamap haus bilong God yet. Em i save kamap long taim bilong kol. ²³ Orait Jisas i wokabaut insait long banis bilong tempel, long veranda bilong Solomon. ²⁴ Na ol

10:16: Ais 56.8, Ese 34.23, 37.22-24, Jo 11.52, Ef 2.14, 1 Pi 2.25

10:17: Ais 53.7-8, 53.12, Fl 2.8-9, Hi 2.9 **10:18:** Jo 2.19, 5.26, 6.38, 14.31, 19.11, Ap 2.24, 2.32 **10:19:** Jo 7.43 **10:20:** Jo 7.20, 8.48, 8.52 **10:21:** Sng 94.9, 146.8, Jo 9.6-7, 9.32-33 **10:24:** Ap 3.11, 5.12, Lu 22.67

Juda i kam sanap raun long em na ol i askim em olsem, “Wanem taim tru bai yu tokaut klia long mipela, yu husat tru? Sapos yu dispela man tasol God i bin makim bilong kisim bek ol manmeri bilong en, orait yu mas tokaut klia long mipela.”

²⁵ Na Jisas i bekim tok bilong ol olsem, “Mi tokim yupela pinis, na yupela i no bilip. Olgeta wok mi mekim long nem bilong Papa bilong mi, dispela i soim yupela olsem mi husat tru. ²⁶ Tasol yupela i no bilong ol lain sipsip bilong mi. Olsem na yupela i no save bilip. ²⁷ Ol sipsip bilong mi i save harim maus bilong mi, na mi save long ol, na ol i bihainim mi. ²⁸ Mi givim laip i stap gut oltaim oltaim long ol, na ol bai i no inap lus. Nogat tru. Na bai i no gat man inap rausim ol long han bilong mi. ²⁹ Papa bilong mi i bin givim ol long mi. Na em i namba wan tru na i antap long olgeta samting. Olsem na i no gat wanpela man i ken rausim ol long han bilong em. ³⁰ Na mi wantaim Papa mitupela i wanpela tasol.”

³¹ Ol Juda i harim dispela tok na ol i kisim ol ston gen bilong tromoi long em na kilim em i dai. ³² Na Jisas i tokim ol olsem, “Mi bin soim yupela planti gutpela wok bilong Papa. Yupela i tingting long wanem bilong dispela ol wok na yupela i laik tromoi ston long mi?”

³³ Ol Juda i bekim tok long em olsem, “Mipela i no ting long wanpela gutpela wok na mipela i

10:25: Jo 3.2, 4.26, 5.36, 10.38 **10:26:** Jo 6.64, 8.45-47, 1 Jo 4.6 **10:27:** Jo 8.47, 10.3-4, 10.14 **10:28:** Jo 3.16, 6.37-39, 17.11-12, 18.9 **10:29:** Jo 14.28, 17.2, 17.6 **10:30:** Jo 17.11, 17.22 **10:31:** Jo 8.59 **10:33:** Wkp 24.16, Mt 26.65, Jo 5.18

laik tromoi ston long yu. Nogat. Yu laik kisim ples bilong God, na long dispela as mipela i laik tromoi ston long yu. Yu man nating, tasol yu tok olsem yu yet yu God.”

³⁴ Orait Jisas i bekim tok bilong ol olsem, “Long lo bilong yupela i gat wanpela tok bilong God i stap olsem, ‘Mi tok olsem, “Yupela i god.” ’ ³⁵ Bipo God i bin autim dispela tok long ol man, na em i bin tok long ol i god. Na tok i stap long buk bilong God em i no save senis. ³⁶ Tasol mi, Papa yet i bin makim mi, na em i salim mi na mi kam long graun. Olsem na taim mi tok, ‘Mi Pikinini Bilong God,’ watpo yupela i tok, ‘Yu laik kisim ples bilong God?’

³⁷ “Sapos mi no mekim wok bilong Papa bilong mi, orait yupela i no ken bilipim tok bilong mi.

³⁸ Tasol mi mekim wok bilong em. Na sapos yupela i no laik bilipim tok bilong mi, orait yupela i ken bilip long ol wok mi mekim. Olsem na yupela i ken kisim save na tingting gut olsem, Papa i stap long mi, na mi stap long Papa.”

³⁹ Ol i laik holimpasim em gen, tasol em i abrusim ol na i go.

⁴⁰ Jisas i go bek gen na i brukim wara Jordan. Na em i go kamap long dispela ples bipo Jon i wok long baptaisim ol man, na em i stap long dispela ples. ⁴¹ Na planti manmeri i kam long em. Na ol i tok, “Tru, Jon i no bin wokim wanpela mirakel olsem mak bilong strongim tok bilong en. Tasol olgeta tok Jon i bin mekim long dispela man em i

10:34: Sng 82.6 **10:35:** Mt 5.18 **10:36:** Jo 3.17, 5.17-18, 6.27, 9.35-37 **10:38:** Jo 14.10-11 **10:39:** Lu 4.30, Jo 8.59 **10:40:** Jo 1.28

tru tasol.” ⁴² Na long taim Jisas i stap long dispela hap, planti man i bilip long em.

Jisas i go long Judia na Jerusalemna ol bikman i laik kilim em i dai

(Sapta 11-12)

11

Lasarus i dai pinis

¹ Wanpela man i gat sik, em Lasarus bilong ples Betani. Betani em i ples bilong Maria wantaim susa bilong en Marta. ² Em dispela Maria tasol i bin kapsaitim sanda long lek bilong Bikpela, na mekim drai long gras bilong em yet. Lasarus, em dispela man i gat sik, em i brata bilong Maria tupela Marta. ³ Orait na tupela susa i salim tok long Jisas olsem, “Bikpela, dispela man yu laikim tumas, em i gat sik.” ⁴ Jisas i harim dispela na em i tok olsem, “Dispela sik em i no bilong man i dai. Nogat. Em i bilong mekim ol manmeri i lukim strong bilong God na givim biknem long em. Na long dispela rot tasol Pikinini Bilong God tu bai i kisim biknem.”

⁵ Jisas i laikim tumas Marta wantaim susa bilong en na Lasarus. ⁶ Na taim em i harim tok long Lasarus i gat sik, em i stap tupela de moa long dispela ples em i stap long en. ⁷ Na bihain em i tokim ol disaipel, “Yumi go bek long distrik Judia.” ⁸ Na ol disaipel i tokim em, “Tisa, i no longtaim i go

pinis na ol Juda i laik tromoi ston long yu na kilim yu i dai. Na yu laik i go long Judia, a?" ⁹ Tasol Jisas i bekim tok bilong ol olsem, "Ating i no gat 12-pela aua long wanpela san, a? Sapos man i wokabout long san, em i no save pundaun, long wanem, em i lukim lait bilong dispela graun. ¹⁰ Tasol sapos man i wokabout long nait, em i save pundaun, long wanem, em i no gat lait bilong lukluk."

¹¹ Jisas i tok olsem, na bihain gen em i tokim ol, "Pren bilong yumi Lasarus i slip. Tasol mi bai go na kirapim em." ¹² Ol disaipel i harim dispela tok na ol i tok olsem, "Bikpela, sapos em i slip, sik bilong en bai i pinis na em bai i kamap orait gen." ¹³ Ol disaipel i no save olsem Jisas i tok long Lasarus i dai pinis. Ol i ting Jisas i tok long Lasarus i slip tasol. ¹⁴ Olsem na nau Jisas i tok klia long ol olsem, "Lasarus i dai pinis. ¹⁵ Tasol mi tingting long yupela na mi amamas long mi no bin i stap wantaim em long dispela taim. Long wanem, dispela bai i mekim yupela i bilip. Nau yumi go long em."

¹⁶ Jisas i tok pinis, orait Tomas, narapela nem bilong en Didimus, em i tokim ol arapela disaipel olsem, "Goan, yumi olgeta i go na i dai wantaim em."

Jisas i tok, "Kirap bek, em mi yet. Na laip, em mi yet."

¹⁷ Orait Jisas wantaim ol disaipel bilong en i go kamap klostu long ples Betani, na Jisas i harim tok olsem em i namba 4 de bilong Lasarus i stap long

matmat. ¹⁸ Betani i stap klostu long Jerusalem, inap olsem 3 kilomita tasol, ¹⁹ olsem na planti manmeri bilong Juda i bin kam i stap wantaim Marta tupela Maria, bilong mekim gut bel bilong tupela, taim brata bilong tupela i dai.

²⁰ Marta i harim tok long Jisas i wokabaut i kam, na em i lusim Maria i stap long haus na em i go bungim Jisas long rot. ²¹ Na Marta i tokim Jisas olsem, “Bikpela, sapos yu bin i stap hia, bai brata bilong mi i no inap i dai. ²² Tasol nau tu mi save, sapos yu beten long God long wanpela samting, orait em bai i givim long yu.”

²³ Jisas i tokim em, “Brata bilong yu bai i kirap bek.” ²⁴ Na Marta i tokim em, “Mi save, em bai i kirap bek long las de, long dispela taim olgeta manmeri bai i kirap bek.” ²⁵ Na Jisas i tokim em, “Kirap bek, em mi yet. Na laip, em mi yet. Na man i bilip long mi, maski sapos em i dai, em bai i stap laip yet. ²⁶ Na olgeta man i stap laip na i bilip long mi, bai ol i no i dai. Nogat. Bai ol i stap laip oltaim oltaim. Yu bilipim dispela, o nogat?”

²⁷ Na Marta i tokim Jisas olsem, “Yes, Bikpela. Mi bilip yu Pikinini Bilong God. Yu dispela man God i bin tok long em bai i salim i kam long graun bilong kisim bek ol manmeri bilong en.”

Jisas i sori long Lasarus na i krai

²⁸ Marta i tok olsem, na em i go singautim susa bilong en Maria. Na em i i tok isi long yau bilong Maria olsem, “Tisa i kam i stap, na em i singautim

11:18: Mt 21.17 **11:21:** Jo 11.32 **11:22:** Jo 9.31 **11:24:**
 Lu 14.14, Jo 5.29 **11:25:** Jo 6.35, Kl 3.4, 1 Jo 1.1-2, 5.10 **11:26:**
 Jo 8.51 **11:27:** Mt 16.16, Jo 4.42, 6.14, 6.69

yu.” ²⁹ Maria i harim dispela, na kwiktaim em i kirap bilong i go lukim Jisas. ³⁰ Jisas i no kamap yet long ples. Em i stap yet long dispela hap, pastaim Marta i bin bungim em long en. ³¹ Ol Juda i stap wantaim Maria long haus na i wok long sori wantaim em, ol i lukim em i kirap kwiktaim na i go ausait. Na ol i bihainim em i go, long wanem, ol i ting em i laik i go krai long matmat.

³² Maria i go kamap long dispela hap Jisas i stap long en, na em i lukim Jisas. Na em i brukim skru klostu long lek bilong em, na i tokim em olsem, “Bikpela, sapos yu bin i stap hia, bai brata bilong mi i no inap i dai.”

³³ Jisas i lukim Maria i krai, na em i lukim ol Juda i kam wantaim Maria, ol tu i krai. Na bel bilong en i sori tru na em tu i laik krai. ³⁴ Na em i tok, “Yupela i bin putim em we?” Na ol i tokim em, “Bikpela, yu kam lukim.” ³⁵ Na Jisas i krai. ³⁶ Ol Juda i lukim na ol i tok, “Lukim. Em i bin laikim tru dispela man.” ³⁷ Tasol sampela i tok, “Em i bin opim ai bilong ol aipas na mekim ol i lukluk. Tasol bilong wanem em i no laik helpim dispela man bai em i no dai?”

Jisas i kirapim bek Lasarus

³⁸ Orait Jisas i bel hevi tru, na em i go kamap long matmat. Dispela matmat em wanpela hul bilong ston ol i bin wokim long maunten. Na wanpela bikpela ston i karamapim maus bilong en. ³⁹ Orait Jisas i tok, “Yupela rausim dispela ston.” Marta, em susa bilong man i dai pinis, em i tokim Jisas olsem, “Bikpela, nau em i namba

4 de bilong em i stap long matmat. Olsem na smel nogut bai i kamap.”⁴⁰ Na Jisas i tokim em, “Pastaim mi tokim yu pinis, sapos yu bilip, orait yu bai lukim bikpela strong bilong God.”⁴¹ Orait ol i rausim ston. Na Jisas i lukluk i go antap na em i tok olsem, “Papa, mi tenkyu long yu, long wanem, yu harim pinis beten bilong mi.”⁴² Mi save pinis oltaim yu save harim beten bilong mi. Tasol mi ting long ol manmeri i sanap hia na mi mekim dispela tok, bilong ol i ken save yu bin salim mi na mi kam.”

⁴³ Jisas i tok pinis, na em i singaut strong, “Lasarus, yu kam ausait.”⁴⁴ Orait Lasarus i kirap bek na i kam ausait. Lek na han na pes bilong en ol i bin karamapim long laplap. Na nau Jisas i tokim ol olsem, “Lusim laplap na larim em i wokabaut.”

*Ol hetman i pasim toklong kilim Jisas i dai
(Matyu 26.1-5 na Mak 14.1-2 na Luk 22.1-2)*

⁴⁵ Planti bilong ol dispela Juda i bin kam sori wantaim Maria, ol i lukim dispela samting Jisas i mekim, na ol i bilip long em.⁴⁶ Tasol sampela bilong ol i go long ol Farisi na i tokim ol long dispela samting Jisas i bin mekim.⁴⁷ Olsem na ol bikpris wantaim ol Farisi ol i singautim ol kaunsil i kam bung na ol i tokim ol olsem, “Bai yumi mekim wanem? Dispela man i save wokim planti mirakel.”⁴⁸ Sapos yumi larim em i mekim dispela kain pasin, orait bai olgeta manmeri bai i bilip long em. Na ol Rom bai i kam na bagarapim tempel bilong yumi wantaim ol lain bilong yumi.”

11:40: Jo 11.4, 11.23-26 **11:42:** Jo 12.30 **11:45:** Jo 4.48, 7.31
11:46: Lu 16.31

⁴⁹ Tasol wanpela man namel long ol, nem bilong en Kaiafas, em i hetpris long dispela yia, em i tokim ol olsem, “Yupela i no gat tingting tru.

⁵⁰ Ating yupela i no save long wanpela pasin em inap helpim yupela. I gutpela sapos wanpela man tasol i kisim ples bilong ol manmeri na i dai, nogut olgeta lain bilong yumi i lus.”

⁵¹ Kaiafas i no mekim dispela tok long tingting bilong em yet. Nogat. Em i stap hetpris long dispela yia, olsem na em i mekim dispela tok profet long Jisas bai i dai bilong helpim ol Juda. ⁵² Na Jisas i no i dai bilong helpim ol Juda tasol. Nogat. Em i dai bilong bungim olgeta pikinini bilong God i stap nabaut, na mekim ol i kamap wanpela lain tasol.

⁵³ Orait long dispela de tasol ol bikman i stat long wokim toktok bilong painim rot bilong kilim Jisas i dai. ⁵⁴ Olsem na Jisas i no wokabaut moa long ples klia namel long ol Juda. Em i lusim dispela ples na em i go i stap klostu long ples i no gat man, long wanpela taun ol i kolim Efraim. Na em i stap long dispela taun wantaim ol disaipel bilong en.

⁵⁵ Bikpela De Bilong Tingim De God I Larim Ol Israel I Stap Gut, klostu em i laik kamap. Olsem na planti manmeri bilong ol ples nabaut ol i go long Jerusalem bilong mekim ol yet i kamap klin long ai bilong God. ⁵⁶ Na ol i wok long painim Jisas. Ol i sanap insait long banis bilong tempel

11:50: Jo 18.14 **11:51:** Stt 50.20 **11:52:** Ais 49.6, Jo 10.16, 17.21, Ef 2.14-17, 1 Jo 2.2 **11:53:** Jo 5.18 **11:54:** 2 Sto 13.19, Jo 4.1-4, 7.1 **11:55:** 2 Sto 30.17, Jo 2.13, 5.1, 6.4, Ap 21.26 **11:56:** Jo 7.11

na ol i i toktok namel long ol yet olsem, “Yupela i ting wanem? Em bai i kam lukim ol bikpela de bilong lotu, o nogat?” ⁵⁷ Ol bikman wantaim ol Farisi ol i tokim ol manmeri pinis olsem, sapos wanpela man i save Jisas em i stap we, orait em i mas toksave long ol na bai ol i ken kalabusim em.

12

*Maria i kapsaitim sanda
long lek bilong Jisas*

(Matyu 26.6-13 na Mak 14.3-9)

¹ Orait 6-pela de i stap yet, na ol bikpela de bilong lotu bai i kamap. Long dispela taim Jisas i go long Betani. Betani em i ples bilong Lasarus, em dispela man Jisas i bin kirapim long matmat. ² Ol i wokim kaikai bilong amamasim Jisas long dispela ples. Na Marta i wok long sutim kaikai, na Lasarus i sindaun wantaim ol man i kaikai wantaim Jisas. ³ Orait Maria i kisim hap kilo nambawan sanda, em i dia tumas, na em i kam welim lek bilong Jisas, na em i mekim drai long gras bilong het bilong em yet. Na gutpela smel bilong dispela sanda i karamapim haus olgeta. ⁴ Tasol wanpela disaipel bilong en, em Judas Iskariot, em dispela man bihain em i putim Jisas long han bilong ol birua, em i tok olsem, ⁵ “Bilong wanem yumi no larim ol man i baim dispela sanda na yumi kisim 300 mani silva long en, na yumi givim long ol rabisman?” ⁶ Judas i no wari long ol rabisman na em i tok olsem. Nogat. Em i stilman. Em i gat wok

12:1: Jo 11.1, 11.43 **12:2:** Lu 10.40 **12:3:** Lu 7.37-38, 10.38-39, Jo 11.2 **12:4:** Jo 18.3 **12:5:** Mt 19.21 **12:6:** Jo 13.29

bilang bosim bokis mani bilong ol lain bilong Jisas, na em i save stilim mani ol i putim long en.

⁷ Jisas i harim dispela tok na em i tok olsem, “Larim dispela meri. Em i ken holim dispela sanda inap long de mi dai na ol i planim mi. ⁸ Ol rabisman bai i stap wantaim yupela oltaim. Tasol mi, bai mi no inap i stap wantaim yupela oltaim.”

*Ol bikpris i pasim tok
long kilim Lasarus i dai*

⁹ Ol bikpela lain Juda ol i save, Jisas i stap long ples Betani, na ol i kam long em. Na ol i no i kam bilong lukim Jisas tasol. Nogat. Ol i save, bipo Jisas i bin kirapim Lasarus long matmat, na ol i laik lukim Lasarus tu. ¹⁰ Olsem na ol bikpris i wokim toktok long kilim Lasarus tu i dai, ¹¹ long wanem, planti Juda i ting long samting Jisas i bin mekim long Lasarus, na ol i lusim ol bikpris na ol i bilip long Jisas.

*Jisas i go insait long Jerusalem
olsem king*

(Matyu 21.1-11 na Mak 11.1-11 na Luk 19.28-40)

¹² Bikpela lain manmeri i kam i stap long Jerusalem bilong lukim ol bikpela de bilong lotu. Na long de bihain long Jisas i bin kaikai long haus bilong Lasarus, ol manmeri i harim tok olsem, klostu Jisas i laik kamap long Jerusalem. ¹³ Olsem na ol i kisim ol han bilong diwai pam na ol i go bungim em long rot. Na ol i singaut olsem, “Amamas long God. God i ken mekim gut long

12:7: Jo 19.40 **12:8:** Lo 15.11, Mt 26.11, Mk 14.7 **12:9:** Jo 11.43-44 **12:11:** Jo 11.45, 12.18 **12:13:** Sng 118.25-26, Mt 27.42, Jo 1.49

dispela man i kam long nem bilong Bikpela. Em i king bilong Israel.”

¹⁴ Na Jisas i kisim wanpela donki na i sindaun long en. Em i olsem tok i stap long buk bilong God,

¹⁵ “Yupela ol manmeri bilong taun Saion, yupela i no ken pret. Lukim. King bilong yupela em i kam nau. Em i sindaun long yangpela donki na i kam.”

¹⁶ Pastaim ol disaipel bilong en, ol i no save long as bilong dispela tok. Tasol bihain long God i givim biknem pinis long Jisas, ol i tingim dispela tok i stap long buk bilong God, na ol i save, em i tok long Jisas stret. Na ol i tingim gen dispela samting ol man i bin mekim long em.

¹⁷ Taim Lasarus i dai pinis na i stap long matmat, planti manmeri i bin stap wantaim Jisas na ol i lukim em i singautim Lasarus na kirapim em long matmat. Nau ol dispela manmeri i wok long autim tok long dispela samting Jisas i bin mekim.

¹⁸ Ol manmeri i harim tok long em i bin wokim dispela mirakel, olsem na ol i go bungim em long rot. ¹⁹ Ol Farisi i lukim, na ol i toktok namel long ol yet olsem, “Lukim. Dispela samting yumi laik mekim, em i no inap kamap nau. Olgeta manmeri i go bihainim em.”

Sampela Grik i laik lukim Jisas

²⁰ Namel long ol lain manmeri i bin kam long Jerusalem bilong mekim lotu long God long dispela bikpela de bilong lotu i gat sampela Grik tu i stap. ²¹ Orait dispela ol Grik i kam long Filip,

12:15: Sek 9.9 **12:16:** Lu 18.34, Jo 2.22, 7.39, 14.26 **12:17:** Jo 11.43-44 **12:19:** Jo 11.48 **12:21:** Lu 19.3, 23.8, Jo 1.44

em dispela man bilong taun Betsaida long Galili. Na ol i tokim em olsem, “Bikman, mipela i laik lukim Jisas.” ²² Orait Filip i go tokim Andru. Na Andru wantaim Filip tupela i go tokim Jisas. ²³ Na Jisas i bekim tok bilong tupela olsem, “Taim bilong Pikinini Bilong Man i laik kisim biknem, em i kamap pinis nau. ²⁴ Tru tumas mi tokim yupela, sapos pikinini wit i no pundaun long graun na i dai, orait em wanpela tasol bai i stap. Tasol sapos em i dai, orait em bai i kamap na karim planti kaikai. ²⁵ Sapos wanpela man i laikim tumas laip bilong em yet, laip bilong en bai i lus. Tasol sapos wanpela man i givim baksait long laip bilong en long dispela graun, orait em bai i holimpas laip bilong en inap oltaim oltaim. ²⁶ Sapos wanpela man i mekim wok bilong mi, em i mas bihainim mi. Na long ples mi stap long en, wokman bilong mi tu bai i stap wantaim mi. Sapos man i mekim wok bilong mi, orait Papa bai i givim biknem long em.”

Ol i mas litimapim Pikinini Bilong Man

²⁷ Jisas i tok moa olsem, “Nau bel bilong mi i hevi na mi tingting planti. Na bai mi tok wanem? Ating bai mi tok, ‘Papa, yu no ken larim dispela taim nogut i kamap long mi?’ Nogat. Mi no ken tok olsem. Dispela taim bilong hevi i mas kamap long mi. Long dispela as tasol na mi kam. ²⁸ Papa, yu ken mekim nem bilong yu i kamap bikpela.” Jisas i tok pinis na wanpela tok i kam daun long

12:23: Jo 13.31-32, 17.1 **12:24:** 1 Ko 15.36 **12:25:** Mt 10.39, 16.25, Mk 8.35, Lu 9.24, 17.33 **12:26:** Jo 14.3, 17.24, 1 Te 4.17
12:27: Sng 6.3, 42.5, Mt 26.38, Lu 12.50, 22.53, Jo 18.37 **12:28:** Mt 3.17

heven olsem, “Mi mekim nem bilong mi i kamap bikpela pinis, na bai mi mekim olsem gen.” ²⁹ Ol manmeri i sanap klostu, ol i harim dispela tok, na ol i tok olsem, “Klaut i pairap.” Na sampela i tok, “Wanpela ensel i toktok long em.”

³⁰ Jisas i bekim tok olsem, “Dispela tok nau yupela i harim, em i no bilong helpim mi. Nogat. Em i bilong helpim yupela. ³¹ Nau bai God i skelim pasin bilong ol manmeri bilong dispela graun. Nau bai em i rausim dispela hetman i save bosim dispela graun. ³² Nau mi stap long graun, tasol bihain bai ol i litimapim mi,* na long dispela taim bai mi pulim olgeta manmeri i kam long mi.” ³³ Jisas i mekim dispela tok bilong tokaut long pasin em bai i dai long en.

³⁴ Orait na ol manmeri i bekim tok bilong em olsem, “Mipela i harim tok olsem long lo bilong God, taim dispela man God i makim bilong kisim bek ol manmeri bilong en, em i kamap, orait em bai i stap oltaim oltaim. Orait olsem wanem na yu tok, ‘Ol i mas litimapim Pikinini Bilong Man?’ Dispela Pikinini Bilong Man em i husat tru?”

³⁵ Na Jisas i tokim ol olsem, “Liklik taim tasol bai lait i stap yet wantaim yupela. Nau yupela i gat lait yet, olsem na yupela i mas wokabaut long lait,

12:29: Ap 23.9 **12:30:** Jo 11.42 **12:31:** Mt 12.29, Lu 10.18, Jo 9.39, 14.30, 16.11, Ap 26.18, Ef 2.2 **12:32:** Jo 3.14, 8.28, Ro 5.18,

Hi 2.9 * **12:32:** Jisas i tok long ol man bai i litimapim em long diwai kros. Na long dispela rot yet God bai i litimapim em na em i go long heven na i stap antap tru (lukim Filipai 2.9-11). **12:33:** Jo 18.32 **12:34:** Sng 89.4, 89.36, 110.4, Ais 9.7, 53.8, Ese 37.25, Dan 2.44, 7.14, Mai 4.7 **12:35:** Jer 13.16, Jo 1.9, 7.33, 8.12, 11.10, Ef 5.8, 1 Jo 2.10-11

nogut tudak i karamapim yupela. Man i wokabout long tudak, em i no save, em i go we. ³⁶ Nau lait i stap yet wantaim yupela, olsem na yupela i mas bilip long lait, na bai yupela i kamap pikinini bilong lait.”

Planti Juda i no bilip long Jisas

Jisas i toktok wantaim ol manmeri pinis, orait em i lusim ol na i go hait long ol. ³⁷ Ol i bin lukim em i wokim planti mirakel o mak, tasol ol i no bilip long em. ³⁸ Olsem na tok bilong profet Aisaia i kamap tru. Aisaia i bin tok olsem, “Bikpela, husat i bilipim tok bilong mipela? Na husat i bin lukim Bikpela i mekim kain strongpela wok olsem nau em i mekim?”

³⁹ Ol i no inap bilip long Jisas. As bilong dispela em Aisaia i raitim long narapela tok. Em i bin tok olsem, ⁴⁰ “God i mekim ai bilong ol i no inap lukluk, na em i mekim tingting bilong ol i pas, nogut ai bilong ol i lukim wanpela samting na bel bilong ol i save long as bilong tok, na ol i tanim bel na kam bek long mi na mi mekim ol i kamap orait gen.” ⁴¹ Aisaia i lukim bikpela namba na strong bilong Jisas na em i mekim dispela tok long Jisas tasol.

⁴² Tru, planti hetman tu ol i bilip long Jisas. Tasol ol i pret long ol Farisi, na ol i no tokaut long bilip bilong ol. Ol i pret, nogut ol Farisi i tambuim ol long lotu wantaim ol arapela Juda. ⁴³ Ol i laikim tumas bai ol man i litimapim nem bilong ol. Ol i no laik bai God i litimapim nem bilong ol.

12:36: Ef 5.8 **12:37:** Jo 2.11 **12:38:** Ais 53.1, Ro 10.16

12:40: Ais 6.9-10, Mt 13.15 **12:41:** Ais 6.1 **12:42:** Jo 7.48,

9.22 **12:43:** Jo 5.44

*Tok Jisas i bin autim
bai i skelim pasin bilong ol manmeri*

⁴⁴ Jisas i tokaut strong olsem, “Man i bilip long mi, em i no bilip long mi tasol. Em i bilip long Papa, em i bin salim mi na mi kam. ⁴⁵ Na man i lukim mi, em i lukim Papa i bin salim mi na mi kam. ⁴⁶ Mi kam long dispela graun olsem lait, bilong olgeta man i bilip long mi ol i no ken i stap long tudak. ⁴⁷ Sapos wanpela man i harim tok bilong mi na em i no bihainim, orait bai mi no skelim em olsem jas. Mi no kam bilong mi stap jas bilong ol manmeri bilong graun. Nogat. Mi kam bilong kisim bek ol. ⁴⁸ Tasol man i givim baksait long mi na i no kisim tok bilong mi, em i gat jas bilong skelim em. Tok mi bin autim, em bai i stap jas bilong dispela man long las de. ⁴⁹ Mi no mekim tok long tingting bilong mi yet. Nogat. Papa i bin salim mi na mi kam, em yet i tokim mi long olgeta tok mi mas mekim na autim. ⁵⁰ Na mi save, tok bilong Papa em i save kamapim laip i stap gut oltaim oltaim. Olsem na olgeta tok mi mekim, em mi save mekim olsem Papa i bin tokim mi.”

Jisas i tokim ol disaipel olsem em i mas lusim ol na i go bek long Papa

(Sapta 13-17)

12:44: Mt 10.40, Mk 9.37, 1 Pi 1.21 **12:45:** Jo 14.9 **12:46:** Jo 3.19, 8.12, 9.5, 9.39, 12.35 **12:47:** Jo 3.17, 5.45, 8.15, 8.26 **12:48:** Lo 18.19, Mk 16.16, Lu 10.16, Hi 4.12 **12:49:** Lo 18.18, Jo 8.38, 14.10 **12:50:** Jo 8.26-28

13

Jisas i wasim lek bilong ol disaipel

¹ De bilong kaikai abus bilong tingim De God I Larim Ol Israel I Stap Gut em i no kamap yet, na Jisas i save, taim i kamap pinis bilong em i mas lusim dispela graun na i go long Papa. Em i laikim tumas ol manmeri bilong en i stap long dispela graun, na em i laikim ol moa yet i go inap long taim em i dai.

² Long apinun tru ol i kaikai i stap. Satan i putim tingting pinis long bel bilong Judas, em pikinini bilong Saimon Iskariot, bilong em i mas putim Jisas long han bilong ol birua. ³ Jisas i save olsem, Papa i bin givim olgeta samting long han bilong Jisas yet. Em i save tu olsem, God i bin salim em i kam, na bai em i go bek long God. ⁴ Olsem na Jisas i kirap na lusim kaikai, na em i rausim longpela klos bilong en, na i kisim wanpela taul na i pasim long bel bilong en. ⁵ Na em i kapsaitim wara long wanpela dis, na em i stat long wasim lek bilong ol disaipel na mekim drai long taul em i bin pasim long bel bilong en.

⁶ Orait em i kam long Saimon Pita. Na Pita i askim em, “Bikpela, ating yu laik wasim lek bilong mi?” ⁷ Na Jisas i bekim tok bilong em olsem, “Samting mi mekim, nau yu no klia long en. Tasol bihain bai yu klia.” ⁸ Na Pita i tokim em, “Yu no ken wasim lek bilong mi. I no ken tru.” Na

13:1: Mt 26.2, Jo 7.30, 12.23, 15.13, 17.1, 17.11, Fl 2.8, 1 Jo 3.16

13:2: Lu 22.3, Jo 13.27 **13:3:** Mt 28.18, Jo 3.35, 16.28, Ap 2.36, 1 Ko 15.27, Hi 2.8 **13:4:** Lu 22.27, Fl 2.7-8 **13:6:** Mt 3.14

13:8: 1 Ko 6.11, Ef 5.26, Ta 3.5, Hi 10.22

Jisas i bekim tok olsem, “Sapos mi no wasim yu, orait yu no inap i stap wantaim mi.” ⁹ Na Saimon Pita i tokim em, “Bikpela, sapos olsem, orait yu no ken wasim lek bilong mi tasol. Yu mas wasim han na het tu wantaim.” ¹⁰ Na Jisas i tokim em, “Man i waswas pinis em i no mas waswas gen. Nogat. Em i klin pinis, na em i mas wasim lek tasol. Na yupela i stap klin pinis. Tasol mi no tok long yupela olgeta.” ¹¹ Jisas i save pinis long dispela man i laik givim em long han bilong ol birua. Olsem na em i tok, “I no yupela olgeta i stap klin.”

¹² Jisas i wasim pinis lek bilong ol, na em i putim longpela klos bilong en na i sindaun gen. Na em i askim ol olsem, “Ating yupela i save long as bilong dispela samting mi mekim long yupela?” ¹³ Yupela i save kolim mi Tisa na Bikpela. Na i gutpela yupela i tok olsem. Mi Tisa na mi Bikpela bilong yupela. ¹⁴ Mi Bikpela na mi Tisa, na mi wasim lek bilong yupela. Orait yupela tu i mas wasim lek bilong ol arapela man bilong lain bilong yumi. ¹⁵ Mi soim pasin long yupela, na yupela tu i mas mekim wankain pasin olsem nau mi mekim long yupela. ¹⁶ Tru tumas mi tokim yupela, wokboi i no winim bikman bilong en. Na man i go long wanpela wok, em i no stap antap long man i bin salim em i go. ¹⁷ Nau yupela i save pinis long as tingting bilong dispela pasin mi mekim, na sapos

13:10: Jo 6.64, 6.70-71, 15.3 **13:12:** Lu 22.27 **13:13:** Mt 23.8-10, Lu 6.46, 1 Ko 8.6, 12.3, Fl 2.11 **13:14:** Mt 20.28, Lu 22.27, Ro 12.10, Ga 6.1-2, 1 Pi 5.5 **13:15:** Mt 11.29, Fl 2.5, Kl 3.13, 1 Pi 2.21, 1 Jo 2.6 **13:16:** Mt 10.24, Lu 6.40, Jo 15.20 **13:17:** Mt 7.24, Je 1.25

yupela i bihainim gut, orait yupela i ken amamas.

¹⁸ “Mi no tok long yupela olgeta. Mi save long yupela ol man mi bin makim bilong mi, na mi save olsem tok i stap long buk bilong God, em bai i kamap tru. Dispela tok i olsem, ‘Man i kaikai bret wantaim mi, em i litimapim lek bilong krungutim mi.’ ¹⁹ Dispela samting i no kamap yet na nau mi tokim yupela pinis long en. Olsem na bihain, taim em i kamap pinis, orait yupela i ken bilip olsem, Mi Yet Mi Stap Olsem.* ²⁰ Tru tumas mi tokim yupela, man i kisim wokman mi bin salim i go, na i mekim gut long em, dispela man i kisim mi na i mekim gut long mi yet. Na man i kisim mi, em i kisim God, em i bin salim mi na mi kam.”

*Judas bai i givim Jisas long han bilong ol birua
(Matyu 26.20-25 na Mak 14.17-21 na Luk 22.21-23)*

²¹ Jisas i tok pinis na bel bilong en i hevi tumas. Na em i autim tok olsem, “Tru tumas mi tokim yupela, wanpela bilong yupela bai i givim mi long han bilong ol man i birua long mi.” ²² Em i tok olsem, na ol disaipel wan wan ol i lukluk long ol arapela. Ol i no save, em i tok long husat. ²³ Na dispela disaipel Jisas i save laikim tumas, em i stap klostu tru long Jisas. ²⁴ Olsem na Saimon Pita i mekim nais long het bilong en na i tokim em, “Yu askim em, em i tok long husat.” ²⁵ Orait na dispela disaipel i putim het bilong en klostu long

13:18: Sng 41.9 **13:19:** Jo 14.29, 16.4 * **13:19:** Lukim tok i stap long Jon 8.24. **13:20:** Mt 10.40, 25.40, Mk 9.37, Lu 9.48, 10.16 **13:21:** Mt 26.21, Mk 14.18, Lu 22.21, Jo 12.27, Ap 1.17, 1 Jo 2.19 **13:23:** Jo 19.26, 20.2, 21.7, 21.20, 21.24

broos bilong Jisas na i askim em olsem, “Bikpela, yu tok long husat?” ²⁶ Na Jisas i bekim tok olsem, “Bai mi kisim dispela hap kaikai na putim long sup na givim long wanpela man. Em dispela man tasol mi tok long en.” Orait em i putim hap kaikai long sup, na i givim long Judas, pikinini bilong Saimon Iskariot.

²⁷ Judas i kisim dispela kaikai pinis, na Satan i go insait long bel bilong em. Na Jisas i tokim em olsem, “Samting yu laik mekim, em yu mas mekim hariap.” ²⁸ Olgeta man i sindaun long tebol ol i harim dispela tok Jisas i givim long Judas, tasol ol i no save long as bilong tok. ²⁹ Judas i save lukautim bokis mani, na sampela i ting Jisas i tokim em long go baim ol samting bilong bikpela de bilong lotu, o long em i mas i go givim ol samting long ol rabisman. ³⁰ Orait Judas i kisim dispela hap kaikai pinis, na kwiktaim em i go ausait. Na ples i tudak pinis.

Jisas i givim nupela lo long ol disaipel

³¹ Judas i go ausait pinis, orait Jisas i tok, “Nau Pikinini Bilong Man em i kisim biknem. Na God i kisim biknem long Pikinini Bilong Man. ³² Na taim God i kisim biknem long em, orait God yet bai i givim biknem long Pikinini Bilong Man, na em bai i mekim olsem wantu tasol. ³³ Ol pikinini, liklik taim tasol bai mi stap wantaim yupela. Na bai yupela i wok long painim mi. Mi bin tokim ol Juda, na nau mi mekim wankain tok long yupela tu, yupela i no inap i go long ples mi go long en.

13:27: Lu 22.3, Jo 6.70, 13.2 **13:29:** Jo 12.6 **13:31:** Jo 12.23, 14.13, 1 Pi 4.11 **13:32:** Jo 17.5 **13:33:** Jo 7.34

³⁴ Na nau mi givim nupela lo long yupela olsem, yupela wan wan i mas laikim tru ol arapela. Mi bin laikim yupela tru, na olsem tasol yupela wan wan i mas laikim tru ol arapela. ³⁵ Sapos yupela wan wan i laikim tru ol arapela man bilong lain bilong mi, orait dispela bai i soim olgeta man olsem, yupela i disaipel bilong mi.”

Jisas i tok olsem Pita bai i givim baksait long em (Matyu 26.31-35 na Mak 14.27-31 na Luk 22.31-34)

³⁶ Orait Saimon Pita i askim Jisas olsem, “Bikpela, yu bai go we?” Na Jisas i bekim tok olsem, “Ples mi go long en, em nau yu no inap bihainim mi na yu go long en. Tasol bihain bai yu bihainim mi i kam.” ³⁷ Na Pita i askim em, “Bikpela, olsem wanem na mi no inap bihainim yu nau? Bai mi inap lusim laip bilong mi bilong helpim yu.”

³⁸ Na Jisas i bekim tok olsem, “Yu ting yu inap lusim laip bilong yu bilong helpim mi, a? Tru tumas mi tokim yu, taim kakaruk i no krai yet, yu bai tok tripela taim olsem, yu no save long mi.”

14

Jisas em i rot bilong ol manmeri i go long Papa

¹ Jisas i tok moa olsem, “Yupela i no ken bel hevi na tingting planti. Yupela i bilip long God. Yupela i mas bilip long mi tu. ² Long haus bilong

13:34: Wkp 19.18, Jo 15.12, 15.17, 1 Pi 1.22, 1 Jo 2.7-8, 3.23, 4.21, 2 Jo 1.5 **13:35:** 1 Jo 2.5, 4.20 **13:36:** Jo 7.34, 21.18-19, 2 Pi 1.14
13:37: Mt 26.33-35, Mk 14.29-31, Lu 22.33-34 **14:1:** Jo 14.27, 16.33 **14:2:** Jo 13.33, 13.36

Papa bilong mi i gat planti rum i stap, na mi go bilong redim ples bilong yupela. Sapos i no olsem, orait mi no inap mekim dispela tok long yupela. ³Na sapos mi go redim ples bilong yupela, bai mi kam bek na kisim yupela i go i stap wantaim mi. Na ples mi stap long en, yupela tu bai i stap long en wantaim mi. ⁴Na yupela i save pinis long rot bilong i go long dispela ples mi laik i go long en.”

⁵Tomas i tokim em, “Bikpela, yu go we, em mipela i no save. Olsem wanem na mipela inap save long rot?” ⁶Na Jisas i tokim em olsem, “Mi yet mi rot, na mi as bilong tok tru, na mi as bilong laip. I no gat wanpela man inap i kam long Papa long narapela rot. Nogat. Long mi tasol. ⁷Sapos yupela i save pinis long mi, nau bai yupela inap save long Papa bilong mi tu. Nau yupela i stat long save long em. Na yupela i lukim em pinis.”

⁸Filip i tokim Jisas olsem, “Bikpela, yu soim Papa long mipela, na dispela bai inapim laik na tingting bilong mipela.” ⁹Na Jisas i tokim em, “Filip, longpela taim pinis mi stap wantaim yupela, na yu no save yet long mi, a? Man i lukim mi, em i lukim Papa. Olsem wanem na yu tok, ‘Yu soim Papa long mipela?’ ¹⁰Ating yu no bilip long mi stap long Papa, na Papa i stap long mi? Tok mi givim long yupela, em mi no mekim long tingting bilong mi yet. Nogat. Papa i stap long mi, em i save mekim ol wok bilong en. ¹¹Yupela i mas bilip long

14:3: Jo 12.26, 17.24, Ap 1.11, 1 Te 4.17 **14:6:** Jo 1.4, 1.17, 8.19, 8.32, 10.9, 11.25, Ro 5.1-2, Hi 9.8, 10.20 **14:7:** Jo 8.19 **14:9:** Jo 12.45, Kl 1.15, Hi 1.3 **14:10:** Jo 7.16, 8.28, 10.38, 12.49, 14.24, 17.21-23 **14:11:** Jo 5.36, 10.38, 14.20

dispela tok. Mi stap long Papa, na Papa i stap long mi. Sapos nogat, orait yupela i mas tingim olgeta wok mi save mekim, na dispela bai i kirapim bilip bilong yupela.

¹² “Tru tumas mi tokim yupela, man i bilip long mi, bai em tu i mekim olkain wok mi save mekim. Na bai em i mekim ol bikpela wok i winim wok mi bin mekim, long wanem, mi go long Papa. ¹³ Na olgeta samting yupela i askim long nem bilong mi, em bai mi mekim. Olsem na Papa bai i kisim biknem long Pikinini bilong en. ¹⁴ Olgeta samting yupela i askim long nem bilong mi, em bai mi mekim.”

Jisas i tok em bai i salim Holi Spirit i kam

¹⁵ Jisas i tok moa olsem, “Sapos yupela i laikim mi tru, orait yupela bai i bihainim gut ol tok bilong mi. ¹⁶ Na bai mi askim Papa, na em bai i givim yupela narapela Helpim bilong strongim yupela. Na em bai i stap wantaim yupela oltaim oltaim. ¹⁷ Dispela Helpim em i Spirit bilong tok tru. Ol manmeri bilong graun ol i no inap kisim em. Ol i no lukim em, na ol i no save long em. Tasol yupela i save long em. Em i stap wantaim yupela, na em bai i stap insait long yupela.

¹⁸ “Mi no inap lusim yupela na larim yupela i stap nating, olsem pikinini i no gat papamama. Nogat. Mi bai kam long yupela. ¹⁹ Liklik taim na

14:12: Mt 21.21, Mk 16.16-20, Lu 10.17 **14:13:** Mt 7.7, Lu 11.9, Jo 15.7, 15.16, Je 1.5, 1 Jo 3.22 **14:15:** Jo 14.21-23, 15.10, 15.14, 1 Jo 5.3 **14:16:** Jo 14.26, 15.26, 16.7, Ro 8.15, 8.26 **14:17:** Mt 10.20, Jo 16.13, Ro 8.26, 1 Ko 2.14, 1 Jo 2.27, 4.6 **14:18:** Mt 28.20, Jo 14.3, 14.28 **14:19:** Jo 16.16, 1 Ko 15.20

bai ol manmeri bilong graun i no lukim mi moa. Tasol yupela bai i lukim mi. Mi stap laip, olsem na yupela tu bai i stap laip. ²⁰ Long dispela de yupela bai i save, mi stap long Papa bilong mi, na yupela i stap long mi, na mi stap long yupela. ²¹ Man i kisim lo bilong mi na i bihainim gut, dispela man em i laikim mi tru. Na man i laikim mi, Papa bilong mi bai i laikim em. Na mi tu bai mi laikim em, na bai mi soim mi yet long em.”

²² Jisas i tok olsem, na narapela Judas, em i no Iskariot, em i askim Jisas olsem, “Bikpela, olsem wanem na yu bai soim yu yet long mipela, tasol yu no inap soim yu yet long ol manmeri bilong graun?” ²³ Na Jisas i bekim tok bilong em olsem, “Sapos man i laikim mi tru, em bai i bihainim gut tok bilong mi. Na Papa bilong mi bai i laikim dispela man. Na bai mitupela i kam long em na i stap wantaim em oltaim oltaim. ²⁴ Man i no laikim mi tru, em i no save bihainim gut tok bilong mi. Dispela tok yupela i harim, em i no tok bilong mi yet. Nogat. Em i tok bilong Papa, em i bin salim mi na mi kam.

²⁵ “Taim mi stap yet wantaim yupela, mi tokim yupela long ol dispela samting. ²⁶ Tasol Helpim tru bilong strongim yupela em i Holi Spirit. Na long nem bilong mi, Papa bai i salim em i kam. Em bai i skulim yupela long olgeta samting. Na bai em i kirapim tingting bilong yupela na bai yupela

14:20: Jo 10.38, 14.10, 17.21-26 **14:21:** Jo 14.15, 14.23, 15.10, 16.27, 1 Jo 2.5, 5.3 **14:22:** Ap 10.41-42 **14:23:** Mt 18.20, Jo 14.15, 2 Ko 6.16, Ef 3.17, 1 Jo 2.24, KTH 3.20 **14:24:** Jo 5.19, 5.38, 7.16, 12.49 **14:26:** Lu 24.49, Jo 14.16, 15.26, 16.13, 1 Jo 2.20, 2.27

i tingim gen olgeta tok mi bin givim long yupela.

²⁷ “Mi laik lusim yupela, na mi givim bel isi long yupela bai em i ken i stap long yupela. Bel isi bilong mi, em mi givim long yupela. Na bel isi mi givim long yupela, em i no wankain olsem ol manmeri bilong graun i save givim. Olsem na yupela i no ken bel hevi na tingting planti, na yupela i no ken pret. ²⁸ Yupela i harim pinis dispela tok mi givim long yupela, ‘Mi lusim yupela na mi go. Na bai mi kam bek long yupela.’ Sapos yupela i laikim mi tru, orait dispela inap mekim yupela i amamas, long wanem, mi go long Papa, na Papa i stap namba wan tru na i winim mi. ²⁹ Dispela samting i no kamap yet, na nau mi tokim yupela pinis long en. Olsem na bihain, taim em i kamap pinis, yupela i ken bilip.

³⁰ “Mi no inap mekim planti toktok moa wantaim yupela, long wanem, dispela hetman i save bosim dispela graun em i kam nau. Em i no gat strong bilong mekim wanpela samting long mi, ³¹ tasol mi laik bai ol manmeri bilong graun i save, mi laikim tru Papa, na mi save mekim olgeta samting Papa i tokim mi long mekim. Orait yupela kirap, na yumi go.”

15

Jisas em i diwai wain tru

¹ Jisas i tok moa olsem, “Mi yet mi diwai wain tru. Na Papa bilong mi em i papa bilong gaden

14:27: Jo 14.1, 16.33, Fl 4.7, Kl 3.15 **14:28:** Lu 24.51, Jo 14.3, 14.12, 14.18, 16.28, 20.17, Fl 2.6 **14:29:** Jo 13.19, 16.4 **14:30:** Jo 12.31, 16.11, Ef 2.2 **14:31:** Mt 26.46, Jo 10.18, 12.49, Hi 5.8

wain. ² Olgeta han bilong mi i no save karim kaikai, em Papa i save rausim. Na olgeta han i save karim kaikai, em Papa i save rausim ol lip samting bilong en i nogut, na mekim em i kamap klin, bai em i ken karim planti kaikai. ³ Yupela i kamap klin pinis. Dispela tok mi givim yupela, em i mekim yupela i kamap klin. ⁴ Yupela i mas pas long mi, na bai mi pas long yupela. Sapos han bilong diwai wain em i no pas long diwai, orait em i no inap karim kaikai. Olsem tasol, sapos yupela i no pas long mi, yupela tu i no inap karim kaikai.

⁵ “Mi yet mi diwai wain, na yupela i han bilong diwai wain. Man i pas long mi na mi pas long em, em i save karim planti kaikai. Sapos yupela i lusim mi, yupela i no inap mekim wanpela samting. ⁶ Sapos wanpela man i no pas long mi, orait ol bai i rausim em olsem ol i save rausim han bilong diwai, na em bai i drai. Na ol i save bungim ol dispela han na tromoi long paia na kukim.

⁷ “Sapos yupela i pas long mi, na tok bilong mi em i stap long yupela, orait yupela i ken askim inap long laik bilong yupela, na ol samting bai i kamap olsem yupela i bin tok. ⁸ Yupela i mas karim planti kaikai na i stap disaipel bilong mi, na long dispela pasin Papa bilong mi i kisim biknem. ⁹ Papa i save laikim mi tumas, na long wankain pasin mi bin laikim yupela. Oltaim yupela i mas i stap insait long dispela laikim bilong mi. ¹⁰ Sapos

15:2: Mt 3.10, 15.13 **15:3:** Jo 13.10, 17.17, Ef 5.26, 1 Pi 1.22
15:4: Jo 6.56, Kl 1.23, 1 Jo 2.6 **15:5:** Hos 14.8, Jo 15.16, 2 Ko 3.5, Fl 1.11, 4.13 **15:6:** Mt 3.10, 7.19, 13.42 **15:7:** Mt 7.7, Jo 14.13-14, 15.16, 16.23 **15:8:** Mt 5.16, Jo 8.31, Fl 1.11

yupela i bihainim gut ol lo na tok bilong mi, orait yupela bai i stap insait long laikim bilong mi, olsem mi bin bihainim gut ol lo na tok bilong Papa bilong mi, na mi stap insait long laikim bilong em. ¹¹ Mi laik bai amamas bilong mi i ken i stap long yupela, na bai dispela amamas i ken pulap tru long bel bilong yupela. Olsem na mi mekim dispela tok long yupela. ¹² Lo bilong mi em i olsem. Yupela wan wan i mas laikim tru ol arapela, long wankain pasin olsem mi bin laikim yupela. ¹³ Sapos wanpela man i laikim tumas ol pren bilong en na i lusim laip bilong em yet bilong helpim ol, orait dispela pasin bilong laikim ol arapela i winim tru ol arapela pasin bilong laikim ol arapela manmeri. ¹⁴ Na sapos yupela i mekim olsem mi bin tokim yupela, orait yupela i stap pren bilong mi. ¹⁵ Wokboi i no save long ol samting bikman bilong en i save mekim. Olsem na mi no kolim yupela ‘wokboi’ moa. Nogat. Olgeta tok mi harim long Papa bilong mi, em mi tokim yupela pinis. Olsem na mi kolim yupela ‘pren.’

¹⁶ “Yupela i no bin makim mi bilong i stap wantaim yupela. Nogat. Mi makim yupela bilong i stap ol lain bilong mi. Na mi givim wok long yupela, bai yupela i ken i go na karim kaikai, na bai kaikai bilong yupela i ken i stap gut. Olsem na sapos yupela i beten long Papa long nem bilong mi na askim em long givim wanpela samting long

15:10: Jo 14.15, 14.21-23, 1 Jo 2.5 **15:11:** Jo 16.24, 17.13, 1 Jo 1.4
15:12: Jo 13.34, 15.17, 1 Te 4.9, 1 Pi 4.8, 1 Jo 3.11, 3.23, 4.21, 2 Jo 1.5
15:13: Jo 10.11, Ro 5.7-8, Ef 5.2, 1 Jo 3.16 **15:14:** Mt 12.50, Jo 14.15, 14.23
15:15: Jo 17.26, Ap 20.27 **15:16:** Mt 28.19, Mk 16.15, Jo 6.70, 14.13, 1 Jo 4.10, 4.19

yupela, em bai i givim long yupela. ¹⁷ Mi givim lo long yupela olsem. Yupela wan wan i mas laikim tru ol arapela.”

Ol man bilong graun bai i birua long ol disaipel

¹⁸ Jisas i tok moa olsem, “Sapos ol manmeri bilong graun i birua long yupela, orait yupela i no ken lusim tingting, pastaim ol i bin birua long mi tu. ¹⁹ Sapos yupela i stap olsem ol man bilong dispela graun, orait ol manmeri bilong graun ol inap laikim yupela olsem ol lain bilong ol yet. Tasol yupela i no man bilong dispela graun. Nogat. Mi makim yupela pinis bai yupela i lusim pasin bilong dispela graun. Olsem na ol manmeri bilong graun i save birua long yupela. ²⁰ Yupela i mas tingim gut dispela tok mi mekim long yupela. Wokboi i no winim bikman bilong en. Sapos ol i bin mekim nogut long mi, orait ol bai i mekim nogut long yupela tu. Na sapos ol i bin bihainim tok bilong mi, orait ol bai i bihainim tok bilong yupela tu. ²¹ Tasol ol i no save long Papa, em i bin salim mi na mi kam. Olsem na ol bai i mekim olgeta dispela pasin nogut long yupela, long wanem, ol i save olsem yupela i lain bilong mi.

²² “Sapos mi no bin i kam na givim tok long ol, orait ol bai i no gat asua bilong sin bilong ol. Tasol nau ol i no gat rot bilong haitim sin bilong ol. ²³ Man i birua long mi, em i birua long Papa

15:17: Jo 13.34 **15:18:** Mt 10.22, 1 Jo 3.1, 3.13 **15:19:** Jo 17.14, 1 Jo 4.5 **15:20:** Ese 3.7, Mt 10.24, Lu 6.40, Jo 13.16 **15:21:** Mt 5.11, 10.22, 24.9, Mk 13.13, Jo 16.3 **15:22:** Jo 9.41, Ro 1.20, Je 4.17 **15:23:** Lu 10.16, 1 Jo 2.23

bilang mi tu. ²⁴ Sapos mi no bin i stap namel long ol na mekim ol dispela strongpela wok i no gat narapela man i bin mekim bipo, orait ol bai i no gat asua bilong sin bilong ol. Tasol ol i lukim pinis ol dispela wok bilong mi, na ol i birua long mi na long Papa bilong mi wantaim. ²⁵ Dispela pasin ol i mekim, em i kamap bilong inapim wanpela tok i stap long lo bilong ol. Dispela tok em i olsem, ‘Ol man i birua nating long mi.’

²⁶ “Spirit bilong strongim yupela em i stap wantaim Papa, na mi bai salim em i kam long yupela. Em Spirit bilong tok tru, na em i save stap wantaim Papa na i kam. Em bai i kam na tokaut klia long ol wok na pasin bilong mi. ²⁷ Na yupela tu i mas autim tok, long wanem, yupela i bin i stap wantaim mi long taim mi statim wok, na yupela i stap wantaim mi i kam inap nau.

16

¹ “Mi no laik bai yupela i lusim bilip, olsem na mi bin mekim dispela tok long yupela. ² Bai ol i tambuim yupela long kam lotu wantaim ol. Na bihain bai taim i kamap, na ol man i kilim yupela i dai, ol bai i ting ol i mekim gutpela wok bilong God. ³ Ol i no save long Papa, na ol i no save long mi. Olsem na ol bai i mekim ol dispela pasin. ⁴ Tasol nau mi tokim yupela pinis long ol dispela

15:24: Jo 3.2, 7.31, 9.32, 9.41, 14.11 **15:25:** Sng 35.19, 69.4

15:26: Lu 24.49, Jo 14.26, 16.7, 16.13, Ap 2.33, 1 Jo 5.6 **15:27:**
Lu 1.2, 24.48, Ap 1.8, 1.21-22, 1 Pi 5.1, 2 Pi 1.16 **16:1:** Mt 11.6,
24.10, 26.31 **16:2:** Mt 24.9, Lu 6.22, Jo 9.22, 9.34, Ap 8.1, 26.9-11

16:3: Jo 15.21, Ro 10.2, 1 Ko 2.8, 1 Ti 1.13 **16:4:** Jo 13.19, 14.29

samting bai i kamap. Na bihain, taim ol man i mekim ol dispela pasin long yupela, orait yupela i ken tingim dispela tok mi bin givim yupela.”

Jisas i tok long wok bilong Holi Spirit

Jisas i tok moa olsem, “Bipo mi yet mi stap wantaim yupela, olsem na mi no tokim yupela long ol dispela samting. ⁵ Tasol nau mi go long Papa, em i bin salim mi na mi kam. Na i no gat wanpela bilong yupela i askim mi, ‘Yu go we?’ ⁶ Mi mekim dispela tok long yupela, na nau bel bilong yupela i hevi tumas. ⁷ Tasol mi tok tru long yupela, mi lusim yupela na mi go, em i bilong helpim yupela. Sapos mi no i go, orait Spirit bilong strongim yupela em bai i no inap i kam long yupela. Tasol sapos mi go, orait bai mi salim em i kam long yupela. ⁸ Em bai i kam na mekim ol man bilong graun i save tru long as bilong sin, na long as bilong stretpela pasin, na long as bilong kot bilong God. ⁹ As bilong sin, em i olsem, ol i no bilip long mi. ¹⁰ As bilong stretpela pasin, em i olsem, mi go long Papa, na bai yupela i no lukim mi moa.* ¹¹ As bilong kot bilong God, em i olsem,

16:5: Jo 7.33, 13.3, 13.36, 14.28, 16.10, 16.16 **16:6:** Jo 14.1, 16.22

16:7: Jo 14.16, 14.26, 15.26, Ap 2.33, Ef 4.8 **16:9:** Jo 3.18, 15.22,

Ap 2.22-37 **16:10:** Jo 3.14, 5.32, Ap 2.32, 5.31, Ro 4.25 * **16:10:** Ol man bilong graun i bin kotim Jisas na tok em i bin mekim pasin i no stret na em i mas i dai. Tasol God i kirapim bek Jisas na kisim Jisas i go i stap wantaim em, na long dispela pasin God i soim ol manmeri olsem Jisas i bin mekim stretpela pasin tasol. **16:11:** Jo 12.31, Ap 26.18, Ef 2.2, Kl 2.15, Hi 2.14

dispela hetman i save bosim dispela graun em i lus pinis long kot.†

¹² “Mi gat planti tok moa mi laik givim yupela, tasol yupela i no inap kisim nau. ¹³ Tasol taim Spirit bilong tok tru i kam, em bai i stiaim tingting bilong yupela na bai yupela i save long olgeta tok i tru. Em bai i no mekim tok long tingting bilong em yet. Nogat. Tok em i harim, dispela tasol bai em i autim. Na bai em i tokim yupela long ol samting i laik kamap bihain. ¹⁴ Bai em i kisim tok bilong mi na autim long yupela, na long dispela pasin em bai i kamapim biknem na strong bilong mi. ¹⁵ Olgeta samting bilong Papa em i bilong mi. Olsem na mi tok, em bai i kisim tok bilong mi na autim long yupela.”

Amamas bai i kisim ples bilong bel hevi

¹⁶ Jisas i tok moa olsem, “Liklik taim tasol na bai yupela i no lukim mi moa. Na bihain liklik taim gen na bai yupela i lukim mi.” ¹⁷ Sampela bilong ol disaipel i toktok namel long ol yet olsem, “Wanem as bilong dispela tok em i mekim long yumi? Em i tok, ‘Liklik taim tasol na bai yupela i no lukim mi, na bihain liklik taim gen na bai yupela i lukim mi.’ Na tu em i tok, ‘As bilong dispela, em i olsem. Mi go long Papa.’” ¹⁸ Na ol i tok, “Dispela ‘liklik taim’

† **16:11:** Ol man bilong graun i lukim Jisas i dai, na ol i ting Jisas i lus long kot. Tasol long ai bilong God, i no Jisas i lus long kot. Nogat. Long dai bilong Jisas, God i kotim pinis Satan na daunim strong bilong en. **16:12:** Mk 4.33, 1 Ko 3.1-2, Hi 5.12 **16:13:** Jo 14.17, 14.26, 15.26, 1 Jo 2.20, 2.27 **16:15:** Mt 11.27, Jo 3.35, 17.10 **16:16:** Jo 7.33, 14.19, 16.10

em i tok long en, em i wanem samting? Yumi no save as bilong dispela tok em i mekim.”

¹⁹ Jisas i save olsem ol i laik askim em. Olsem na em i tokim ol, “Ating yupela i wok long askim nabaut long as bilong dispela tok mi mekim? Mi tok olsem, ‘Liklik taim tasol na bai yupela i no lukim mi. Na bihain liklik taim gen na bai yupela i lukim mi.’” ²⁰ Tru tumas mi tokim yupela, yupela bai i krai bikpela na krai sori tru. Tasol ol manmeri bilong graun ol bai i amamas. Bel bilong yupela bai i hevi. Tasol bel hevi bilong yupela em bai i tanim na i kamap amamas tru. ²¹ Meri i laik karim pikinini, em i save, taim bilong en i kamap pinis. Olsem na em i bel hevi. Tasol taim em i karim pikinini pinis, em i no tingting moa long dispela pen. Nogat. Em i amamas tasol long pikinini i kamap pinis long graun. ²² Olsem tasol, nau yupela i bel hevi. Tasol mi bai lukim yupela gen, na bel bilong yupela bai i amamas. Na i no gat wanpela man inap rausim dispela amamas bilong yupela. ²³ Na long dispela taim yupela bai i no askim mi long wanpela samting. Mi tok tru long yupela, sapos yupela i askim Papa long wanpela samting long nem bilong mi, orait em bai i givim long yupela. ²⁴ Bipo yupela i no askim long kisim wanpela samting long nem bilong mi. Yupela i mas askim, na bai yupela i kisim, na bai amamas i ken pulap tru long bel bilong yupela.”

Jisas i winim pinis strong bilong dispela graun

²⁵ Jisas i tok moa olsem, “Mi bin mekim ol dispela tok long yupela long tok bokis. Bihain bai mi no mekim tok bokis moa long yupela. Nogat. Bai mi tokaut klia na tokim yupela long Papa. ²⁶ Long dispela taim yupela bai i prea long nem bilong mi. Na mi no tokim yupela olsem, mi yet bai mi prea long Papa long em i helpim yupela. ²⁷ Nogat. Papa em yet i laikim yupela, long wanem, yupela i bin laikim mi, na yupela i bilip pinis long mi bin stap wantaim God na mi kam. ²⁸ Bipo mi bin stap wantaim Papa, na mi lusim em na mi kam long graun. Nau mi laik lusim graun na mi go bek long Papa.”

²⁹ Ol disaipel bilong en i tok olsem, “Yes, nau yu tok klia. Nau yu no mekim tok bokis. ³⁰ Nau mipela i save, yu no mas wetim man i askim yu pastaim na yu bekim askim bilong en. Nogat. Yu save pinis long olgeta samting. Olsem na mipela i bilip olsem yu bin i stap wantaim God na yu kam.”

³¹ Jisas i bekim tok bilong ol olsem, “Nau yupela i bilip, a? ³² Harim. Taim i klostu nau. Yes, em i kamap pinis, na ol bai i ranim yupela olgeta wan wan i go nabaut long ples bilong yupela. Na yupela bai i lusim mi na bai mi stap wanpis. Tasol mi no inap i stap wanpis tru, long wanem, Papa i stap wantaim mi. ³³ Mi laik bai yupela i pas long mi na bai yupela i stap bel isi, olsem na mi bin mekim dispela tok long yupela. Long taim yupela i stap long dispela graun, ol hevi bai i kamap long

16:25: Jo 10.6 **16:27:** Jo 14.21-23 **16:30:** Jo 2.25, 16.27, 17.8, 21.17 **16:32:** Mt 26.31, 26.56, Mk 14.27, Jo 8.29, 20.10 **16:33:** Jo 14.27, Ro 5.1, 8.37, Ef 2.14, 2 Ti 3.12, 1 Jo 4.4, 5.4

yupela, tasol bel bilong yupela i ken i stap strong. Mi winim pinis strong bilong dispela graun.”

17

Jisas i prea bilong helpim ol disaipel

¹ Jisas i autim tok pinis long ol disaipel, na em i lukluk i go antap long heven, na em i tok olsem, “Papa, taim i kamap pinis. Nau yu ken givim biknem long Pikinini bilong yu, olsem na bai Pikinini i ken givim biknem long yu. ² Long wanem, yu givim namba pinis long em. Yu makim em bilong i stap het bilong olgeta manmeri, na em inap givim laip long ol man yu bin givim long em, em laip bilong i stap gut oltaim oltaim. ³ Na laip bilong i stap gut oltaim, em i olsem. Ol man i kisim dispela laip, ol i save long yu, yu wanpela tasol yu God tru. Na ol i save long Jisas Kraus, em yu bin salim i kam.

⁴ “Mi bin soim biknem na strong bilong yu long ol manmeri bilong dispela graun. Mi pinisim pinis dispela wok yu bin givim mi long mekim. ⁵ Papa, taim graun i no kamap yet, mi stap wantaim yu na mi gat biknem. Nau mi laik bai yu givim dispela biknem long mi gen na bai mi stap wantaim yu.

⁶ “Mi autim pinis nem bilong yu long ol man yu bin givim mi long dispela graun. Ol i man bilong yu, na yu givim ol pinis long mi. Na ol i bin bihainim gut tok bilong yu. ⁷ Nau ol i save, olgeta

17:1: Jo 11.41, 12.23, 13.32 **17:2:** Dan 7.14, Mt 11.27, Jo 6.37, 1 Ko 15.25-27, Fl 2.10, Hi 2.8 **17:3:** Ais 53.11, Jo 5.36-37, 1 Ko 8.4, 1 Te 1.9, 1 Jo 5.20 **17:4:** Jo 4.34, 13.31, 14.13, 14.31, 15.10 **17:5:** Jo 1.1-2, 17.24, Fl 2.6, Kl 1.15-17, Hi 1.3, 1.10 **17:6:** Sng 22.22, Jo 6.37-39, 10.29

samting yu givim mi pinis, em i kam long yu tasol.
⁸ Olgeta tok yu givim mi, em mi givim pinis long ol. Na ol i kisim, na ol i save tru tumas olsem, bipo mi bin stap wantaim yu na mi kam. Na ol i bilip olsem, yu bin salim mi na mi kam.

⁹ “Mi beten bilong helpim ol. Mi no beten bilong helpim olgeta manmeri bilong graun. Mi beten bilong helpim ol dispela man yu bin givim mi, long wanem, ol i bilong yu. ¹⁰ Olgeta manmeri bilong mi, ol i bilong yu. Na olgeta manmeri bilong yu, ol i bilong mi. Na taim ol manmeri i lukim ol dispela lain bilong mi, ol i save long biknem bilong mi.

¹¹ “Nau mi kam long yu, na mi no inap i stap moa long graun. Tasol ol bai i stap long graun. Na Papa, yu holi na i no gat wanpela i olsem yu, yu ken lukautim ol long strong bilong nem bilong yu, em dispela nem yu bin givim long mi. Olsem na ol i ken i stap wanpela tru, olsem mitupela i stap wanpela tru. ¹² Taim mi stap wantaim ol, mi lukautim ol long strong bilong nem bilong yu, em dispela nem yu bin givim mi. Mi bin was gut long ol na i no gat wanpela bilong ol i lus. Man bilong lus, em wanpela tasol i lus, bai tok i stap long buk bilong yu i ken kamap tru. ¹³ Nau mi kam long yu. Na mi mekim ol dispela tok long taim mi stap yet long graun, bai amamas bilong mi i ken pulap i stap long bel bilong ol.

¹⁴ “Tok bilong yu, mi givim pinis long ol. Na

17:8: Jo 8.28, 12.49, 14.10, 16.27, 16.30 **17:9:** Jo 6.37, 6.44, 1 Jo 5.19 **17:10:** Jo 16.15 **17:11:** Jo 10.30, 13.1, 17.21, 1 Pi 1.5, Ju 1.1 **17:12:** Sng 41.9, 109.8, Jo 6.39, 13.18, 18.9, Ap 1.20, Hi 2.13, 1 Jo 2.19 **17:13:** Jo 15.11 **17:14:** Jo 8.23, 15.18-19, 17.16, 1 Jo 3.13

ol manmeri bilong dispela graun ol i save birua long ol, long wanem, ol manmeri bilong mi ol i no bilong dispela graun, olsem mi tu mi no bilong dispela graun. ¹⁵ Mi no askim yu long kisim ol i go aut long dispela graun. Nogat. Mi beten long yu long yu ken lukautim ol, na man nogut i no ken bagarapim ol. ¹⁶ Ol i no bilong dispela graun, olsem mi yet mi no bilong dispela graun. ¹⁷ Tok bilong yu i tru olgeta, na mi laik bai yu mekim tok tru bilong yu i wok insait long bel bilong ol, na mekim ol i kamap ol lain bilong yu stret. ¹⁸ Bipo yu bin salim mi na mi kam i stap namel long ol manmeri bilong graun. Olsem tasol mi bin salim ol man yu bin givim mi bai ol i go i stap namel long ol manmeri bilong graun. ¹⁹ Na bilong helpim ol, mi givim laip bilong mi olgeta long yu, olsem bai tru tumas ol i ken kamap man bilong yu stret.

²⁰ “Tasol mi no beten bilong helpim ol dispela man tasol. Nogat. Mi beten bilong helpim ol manmeri bai i harim tok bilong ol na i bilip long mi. ²¹ Mi laik bai dispela olgeta man i ken i stap wanbel, olsem yu Papa, yu stap long mi na mi stap long yu. Olsem tasol mi laik bai ol i ken i stap long mitupela, na bai ol manmeri bilong graun i ken bilip olsem yu bin salim mi na mi kam. ²² Yu bin givim bikpela namba na strong long mi, na mi bin givim long ol, bai ol i ken i stap wanbel, olsem mitupela i stap wanbel. ²³ Mi stap long ol, na yu

17:15: Mt 6.13, Ga 1.4, 2 Te 3.3, 1 Jo 5.18 **17:16:** Sng 119.142, Ap 15.9, Ef 5.26, 1 Pi 1.22 **17:18:** Jo 20.21 **17:19:** 1 Ko 1.2, 1.30, 1 Te 4.7, Hi 10.10 **17:21:** Jo 10.16, 10.38, 17.11, Ro 12.5, Ga 3.28 **17:22:** Jo 14.20, Ap 4.32, 1 Jo 1.3, 3.24 **17:23:** Kl 3.14

stap long mi, na long dispela pasin mi laik bai ol i ken kamap wanbel tru. Olsem na ol manmeri bilong graun i ken save, yu bin salim mi na mi kam, na yu laikim ol dispela lain bilong mi long wankain pasin olsem yu bin laikim mi.

²⁴ “Papa, mi laik bai ol manmeri yu bin givim long mi ol i ken i stap wantaim mi long ples mi stap long en. Mi laik bai ol i ken lukim bikpela lait na namba bilong mi. Taim graun i no kamap yet, yu laikim mi, na yu bin givim dispela lait na namba long mi. ²⁵ Strepela Papa, ol manmeri bilong graun ol i no save long yu. Tasol mi save long yu. Na ol dispela lain bilong mi, ol i save, yu bin salim mi na mi kam. ²⁶ Mi bin kamapim nem bilong yu long ol. Na bai mi kamapim moa yet, bai ol i ken kisim pasin bilong laikim ol arapela man, olsem yu save laikim mi. Na mi tu mi ken i stap long ol.”

Jisas i karim pen na i dai na i kirap bek

(Sapta 18-20)

18

Judas i givim Jisas long han bilong ol birua

(Matyu 26.47-56 na Mak 14.43-50 na Luk 22.47-53)

¹ Jisas i mekim dispela tokpinis, na em wantaim ol disaipel bilong en ol i go brukim wara Kidron. Long hapsait bilong dispela wara wanpela gaden

17:24: Jo 12.26, 17.5, 1 Te 4.17

17:25: Jo 8.55, 15.21, 16.3, 16.27

17:26: Jo 15.9, 15.15, 17.6

18:1: 2 Sml 15.23, Mt 26.36, Mk

14.32, Lu 22.39

i stap, na Jisas wantaim ol disaipel bilong en ol i go insait long gaden. ² Judas, em man i laik givim Jisas long han bilong ol birua, em tu i save long dispela gaden, long wanem, planti taim Jisas i save bung wantaim ol disaipel bilong en long dispela gaden. ³ Olsem na Judas i kisim ol lain soldia na sampela plisman bilong ol bikpris na ol Farisi, na em i bringim ol i kam long dispela hap. Na ol i holim ol lam na bombom na ol samting bilong pait. ⁴ Jisas i save long olgeta samting i laik kamap long en. Olsem na em i go klostu long ol dispela lain na i askim ol olsem, “Yupela i painim husat?”

⁵ Ol i bekim tok bilong em olsem, “Mipela i kam bilong painim Jisas bilong Nasaret.” Na Jisas i tokim ol, “Em mi tasol.” Na Judas, em man i laik givim em long ol, em i sanap wantaim ol. ⁶ Ol i harim Jisas i tok, “Em mi tasol,” na ol dispela man i surik i go bek na i pundaun long graun.

⁷ Na Jisas i askim ol gen, “Yupela i painim husat?” Na ol i tok, “Jisas bilong Nasaret.” ⁸ Na Jisas i bekim tok olsem, “Mi tokim yupela pinis, em mi tasol. Na sapos yupela i painim mi, orait larim ol dispela man i go.” ⁹ Long dispela pasin em inapim dispela tok em i bin mekim bipo, “Ol dispela man yu bin givim mi, i no gat wanpela bilong ol i lus.”

¹⁰ Saimon Pita i bin karim wanpela bainat i kam, na em i pulim bainat na i paitim wokboi bilong hetpris, na bainat i katim yau long han sut bilong dispela wokboi na yau i pundaun. Nem

18:2: Lu 21.37, 22.39 **18:3:** Mt 26.47, Mk 14.43, Lu 22.47, Jo 7.45, Ap 1.16 **18:9:** Jo 17.12 **18:10:** Mt 26.51, Mk 14.47, Lu 22.38, 22.49-50

bilang dispela wokboi em Malkus. ¹¹ Na Jisas i tokim Pita, “Putim bainat i go bek long paus bilong en. Olsem wanem? Yu ting mi no inap dring long dispela kap Papa i bin givim mi?”

Ol i bringim Jisas i go long Anas

¹² Orait na ol lain soldia na namba wan ofisa bilong ol, na ol plisman bilong ol Juda, ol i holimpas Jisas na pasim em long baklain. ¹³ Na ol i kisim em i go long Anas pastaim. Anas em i tambu bilong Kaiafas. Kaiafas em hetpris long dispela yia ¹⁴ na em i dispela man i bin tokim ol Juda olsem, “I gutpela sapos wanpela man tasol i kisim ples bilong ol manmeri na i dai.”

Pita i tok, em i no save long Jisas

(Matyu 26.69-70 na Mak 14.66-68 na Luk 22.55-57)

¹⁵ Saimon Pita wantaim narapela disaipel, tupela i bihainim Jisas i go. Hetpris i save long dispela arapela disaipel, olsem na em i bihainim Jisas i go insait long banis bilong hetpris. ¹⁶ Tasol Pita i sanap i stap ausait klostu long dua. Olsem na dispela arapela disaipel, hetpris i save long en, em i go tokim meri i bosim dua, na em i bringim Pita i kam insait. ¹⁷ Meri i bosim dua, em i askim Pita olsem, “Ating yu tu yu disaipel bilong dispela man?” Na Pita i tok, “Nogat. Mi no disaipel bilong en.” ¹⁸ Ol wokboi na ol plisman i bin wokim wanpela paia. Ples i kol, na ol i sanap na hatim

18:11: Mt 20.22, 26.39, 26.42, Mk 14.36, Lu 22.42 **18:13:** Mt 26.57, Lu 3.2 **18:14:** Jo 11.49-50 **18:15:** Mt 26.58, Mk 14.54, Lu 22.54, Jo 20.3, 21.20, Ap 3.1 **18:16:** Mt 26.69, Mk 14.66, Lu 22.54

skin bilong ol i stap. Na Pita tu i sanap wantaim ol na i hatim skin bilong en.

Hetpris i kotim Jisas

(Matyu 26.59-66 na Mak 14.55-64 na Luk 22.66-71)

¹⁹ Long dispela taim hetpris i askim Jisas long ol disaipel bilong en, na long tok em i bin givim long ol man. ²⁰ Na Jisas i bekim tok olsem long em, “Mi bin givim tok long ol manmeri long ples klia. Oltaim mi bin skulim ol manmeri insait long ol haus lotu na insait long banis bilong tempel, long ol ples olgeta Juda i save bung long en. Mi no bin mekim wanpela tok long ples hait. ²¹ Olsem na bilong wanem yu askim mi? Yu mas askim ol man i bin harim dispela tok. Ol i save long tok mi bin mekim.”

²² Jisas i tok olsem na wanpela plisman i sanap i stap, em i solapim Jisas na i tok, “Olsem wanem tru na yu bekim tok bilong hetpris long dispela kain pasin?” ²³ Na Jisas i bekim tok bilong em olsem, “Sapos mi mekim tok nogut, orait yu mas tokaut klia long dispela tok mi bin mekim. Tasol sapos mi mekim gutpela tok, orait watpo yu paitim mi?”

²⁴ Orait Anas i salim Jisas i go long hetpris Kafafas. Na ol i no rausim dispela baklain ol i bin pasim em long en.

Pita i tok gen, em i no save long Jisas

(Matyu 26.71-75 na Mak 14.69-72 na Luk 22.58-62)

²⁵ Saimon Pita i sanap i stap na i hatim skin bilong en. Na ol i askim em olsem, “Ating yu tu yu disaipel bilong en, a?” Na em i tok, “Nogat. Mi no disaipel bilong en.”

²⁶ Tasol wanpela wokboi bilong hetpris, em i wanlain bilong dispela man Pita i bin katim yau bilong en, em i tok, “Ating mi bin lukim yu i stap wantaim em long gaden, a?” ²⁷ Na Pita i tok gen, “Nogat.” Na long dispela taim stret, kakaruk i krai.

Ol i bringim Jisas i go long Pailat

(Matyu 27.1-2 na 27.11-14 na Mak 15.1-5 na Luk 23.1-5)

²⁸ Orait ol Juda i kisim Jisas na ol i lusim haus bilong Kaiafas na ol i bringim em i go long haus bilong namba wan gavman. Em i moningtaim tru. Na ol i ting, “Nogut mipela i kamap doti long ai bilong God na bai mipela i no inap kaikai abus bilong tingim De God I Larim Ol Israel I Stap Gut,” olsem na ol yet i no i go insait long haus bilong namba wan gavman.* ²⁹ Ol i wet i stap ausait, na Pailat i kam long ol na i askim ol olsem, “Yupela i laik kotim dispela man long wanem samting?” ³⁰ Na ol i bekim tok bilong en olsem, “Sapos em i no man bilong mekim pasin nogut, orait mipela i no inap bringim em i kam long yu.”

18:25: Mt 26.69-71, Mk 14.69, Lu 22.58 **18:26:** Jo 18.10

18:27: Mt 26.74, Mk 14.72, Lu 22.60, Jo 13.38 **18:28:** Mt 27.2,

Mk 15.1, Lu 23.1, Ap 3.13, 10.28 * **18:28:** Namba wan gavman Pailat wantaim ol lain bilong en, ol i man bilong Rom, na ol i no save bihainim ol pasin ol Juda i save mekim bilong i stap klin long ai bilong God. Olsem na ol Juda i ting, nogut ol i pas long ol dispela man bilong ol arapela lain na ol yet i kamap doti long ai bilong God.

³¹ Na Pailat i tokim ol olsem, “Yupela kisim em i go na kotim em long lo bilong yupela yet.” Na ol Juda i bekim tok olsem, “I tambu long mipela i kilim wanpela man i dai.”† ³² Bipo Jisas i bin tok long pasin em bai i dai long en, na dispela samting i kamap bilong mekim tok bilong en i kamap tru.

³³ Orait Pailat i go insait gen long haus gavman. Na em i singautim Jisas i kam, na i askim em olsem, “Yu king bilong ol Juda, a?” ³⁴ Na Jisas i bekim tok olsem, “Yu yet yu tingim na yu mekim dispela tok, o ol arapela man i bin tokim yu long mi?” ³⁵ Na Pailat i bekim tok olsem, “Olsem wanem? Mi wanpela Juda, a? Lain bilong yu yet wantaim ol bikpris ol i bringim yu i kam long mi. Yu bin mekim wanem?”

³⁶ Orait Jisas i bekim tok olsem, “Kingdom bilong mi em i no bilong dispela graun. Sapos kingdom bilong mi em i bilong dispela graun, orait inap ol wokman bilong mi i pait, na i no gat wanpela man inap putim mi long han bilong ol Juda. Tasol kingdom bilong mi em i no bilong dispela graun.” ³⁷ Na Pailat i askim em, “Olsem na i tru yu wanpela king, a?” Na Jisas i bekim tok olsem, “Dispela tok bilong king, em tok bilong yu yet. Mama i karim mi na mi kam long dispela graun bilong mekim wanpela wok tasol, em

18:31: Jo 19.6-7, Ap 18.15 † **18:31:** Ol Rom i bosim graun bilong ol Juda, na ol i orait long ol Juda i stretim sampela tok long ol kot bilong ol yet. Tasol ol i tambuim ol kot bilong ol Juda long ol i no ken tok long wanpela man i mas i dai. Pasin bilong nilim man long diwai kros na kilim em i dai, em pasin bilong ol Rom tasol.

18:32: Mt 20.19, Jo 3.14, 12.32-33 **18:33:** Mt 27.11 **18:35:** Jo 1.11 **18:36:** Dan 2.44, 7.14, 1 Ti 6.13 **18:37:** Jo 8.47, 1 Ti 6.13, 1 Jo 3.19, 4.6

bilang autim tok tru, bai olgeta manmeri i ken harim. Na olgeta man i bihainim tok tru, ol i save harim tok bilang mi.”³⁸ Na Pailat i askim em, “Tok tru, em wanem samting tru?”

*Pailat i tok long nilim Jisas long diwai kros
(Matyu 27.15-31 na Mak 15.6-20 na Luk 23.13-25)*

Pailat i tok pinis na em i go ausait gen long ol Juda. Na em i tokim ol olsem, “Mi no painim wanpela rong long em.”³⁹ Tasol yupela i save long dispela pasin mi save bihainim. Long olgeta yia long dispela bikpela de bilang lotu, mi save larim yupela i makim wanpela man i ken lusim kalabus na i go fri. Olsem na ating yupela i laik bai mi lusim dispela king bilang ol Juda i go long yupela?”⁴⁰ Na ol i singaut gen olsem, “Em nogat. Yu mas lusim Barabas.” Barabas em i wanpela man bilang pait na stil.‡

19

¹ Orait na Pailat i tok na ol i kisim Jisas na wipim em. ² Na ol soldia i kisim ol rop i gat nil na wokim samting olsem hat bilang king, na ol i putim long het bilang em. Na ol i putim wanpela retpela klos long em. ³ Na ol i kam klostu long em na ol i tok, “Gude, king bilang ol Juda!” Na ol i solapim em.*

18:38: Mt 27.24, Lu 23.4 **18:39:** Mt 27.15, Mk 15.6, Lu 23.17

18:40: Lu 23.19, Ap 3.14 ‡ **18:40:** Planti saveman i ting Barabas em i wanpela bilang ol lain man i save pait bilang rausim ol Rom long kantri bilang ol Juda. **19:1:** Mt 20.19, Mk 15.15, Lu 18.33

19:2: Lu 23.11 **19:3:** Jo 18.22 * **19:3:** Lukim tok i stap long Matyu 27.29.

⁴Na Pailat i go ausait gen na i tokim ol manmeri olsem, “Lukim, mi bai bringim em i kam ausait long yupela, na bai yupela i ken save, mi no painim wanpela rong long em.” ⁵Orait Jisas i kam ausait. Dispela hat ol i wokim long rop i gat nil, em i stap yet long het bilong en. Na dispela retpela klos em tu i stap long en. Na Pailat i tokim ol, “Lukim. Em hia dispela man.”

⁶Orait ol bikpris na ol plisman i lukim em na ol i singaut olsem, “Kilim em! Kilim em! Nilim em long diwai kros!” Na Pailat i tokim ol olsem, “Yupela yet kisim em na nilim em long diwai kros. Mi no painim wanpela rong long em.” ⁷Tasol ol Juda i bekim tok bilong em olsem, “Mipela i gat wanpela lo, na dispela lo i tok, dispela man i mas i dai. Long wanem, em i bin tok olsem, ‘Mi Pikinini Bilong God.’ ”

⁸Pailat i harim dispela tok na em i pret moa. ⁹Na em i go insait gen long haus bilong gavman, na em i askim Jisas olsem, “Yu bilong wanem ples?” Tasol Jisas i no bekim wanpela tok long em. ¹⁰Orait Pailat i tokim em, “Olsem wanem? Yu no laik bekim tok bilong mi, a? Mi gat strong inap long lusim yu, na mi gat strong inap long nilim yu long diwai kros. Ating yu no save long dispela?”

¹¹Na Jisas i bekim tok olsem, “Sapos God i stap antap em i no bin givim strong long yu, orait yu bai i no gat strong inap long daunim mi. Olsem na man i bin putim mi long han bilong yu, sin

19:4: Jo 18.38, 19.6 **19:6:** Jo 18.31, Ap 3.13 **19:7:** Wkp 24.16, Mt 26.65, Jo 5.18 **19:9:** Ais 53.7, Mt 26.62-63, 27.12-14, Lu 23.9 **19:11:** Lu 22.53, Jo 7.30, 10.18, Ap 2.23, Ro 13.1

bilang dispela man em i winim sin bilong yu na em i bikpela moa.” ¹² Pailat i harim dispela tok na em i wok long painim rot bilong lusim Jisas i go. Tasol ol Juda i singaut olsem, “Sapos yu lusim dispela man i go, orait yu no pren bilong Sisar. Man i tok long em yet em i king, em i birua bilong Sisar.”

¹³ Pailat i harim dispela tok, na em i bringim Jisas i go ausait. Na em i sindaun long sia bilong jas, long wanpela ples ol i kolim Plua Ston. Long tok Hibru ol i kolim Gabata. ¹⁴ Dispela de em i de bilong redim ol kaikai samting bilong Bikpela De Bilong Tingim De God I Larim Ol Israel I Stap Gut. Na em i olsem 12 klok belo. Na Pailat i tokim ol Juda, “Lukim king bilong yupela.” ¹⁵ Na ol i singaut olsem, “Rausim em! Rausim em i go! Nilim em long diwai kros!” Na Pailat i askim ol, “Yupela i laik bai mi nilim king bilong yupela long diwai kros?” Na ol bikpris i bekim tok olsem, “Mipela i no gat narapela king. Sisar wanpela tasol!” ¹⁶ Olsem na Pailat i givim Jisas long han bilong ol, bai ol i ken nilim em long diwai kros.

Ol i nilim Jisas long diwai kros

(Matyu 27.32-44 na Mak 15.21-32 na Luk 23.26-43)

¹⁷ Orait na ol i kisim Jisas i go. Na em yet i karim diwai kros bilong en, na em i lusim taun na i go long wanpela hap graun ol i kolim Bun Bilong Het. Long tok Hibru ol i kolim Golgota. ¹⁸ Long dispela hap ol i hangamapim em long diwai kros. Na ol

19:12: Lu 23.2, Ap 17.7
27.31, Mk 15.15, Lu 23.24

19:14: Mt 27.62

19:16: Mt 27.26,

19:17: Mt 27.31-33, Mk 15.21-22, Lu

23.26, 23.33

i hangamapim tupela arapela man wantaim em, long hap na long hap. Na Jisas i stap namel.

¹⁹ Na tu, Pailat i tok na ol i raitim wanpela tok na putim long diwai kros. Dispela tok i olsem, “Jisas bilong Nasaret, king bilong ol Juda.” ²⁰ Pailat i tokim ol long raitim dispela tok long tok Hibru na long tok Rom na long tok Grik. Ples ol i hangamapim Jisas long diwai kros, em i stap klostu long taun, olsem na planti Juda i kam lukim na ol i ritim dispela tok. ²¹ Olsem na ol bikpris bilong ol Juda i tokim Pailat olsem, “Yu no ken raitim olsem, ‘King bilong ol Juda.’ Nogat. Yu mas raitim tok olsem, ‘Dispela man i bin tok, “Mi king bilong ol Juda.” ’”

²² Na Pailat i bekim tok, “Maski. Tok mi raitim pinis em i mas i stap.”

²³ Ol soldia i nilim Jisas pinis long diwai kros, na ol i kisim ol klos bilong en, na ol i tilim long 4-pela hap. Na ol wan wan soldia i kisim wanpela wanpela hap. Na ol i kisim siot bilong en tu, na ol soldia i lukim olsem ol i no bin kisim planti hap laplap na samapim bilong wokim dispela siot. Nogat. Ol i bin wokim long wanpela laplap tasol, na ol i no bin samapim. ²⁴ Olsem na ol soldia i tok olsem, “Yumi no ken brukim dispela siot. Nogat. Yumi mas pilai satu bilong makim wanem man bai i kisim.” Orait ol i mekim olsem, na long dispela pasin ol inapim wanpela tok i stap long buk bilong God. Dispela tok i olsem, “Ol i tilim klos bilong mi, na ol i kisim. Na ol i pilai satu

19:19: Mt 27.37, Mk 15.26, Lu 23.38 **19:23:** Mt 27.35, Mk 15.24, Lu 23.34 **19:24:** Sng 22.18

bilang makim man i ken kisim saket bilong mi.” Em dispela pasin tasol ol soldia i mekim.

²⁵ Mama bilong Jisas wantaim susa bilong en na Maria, em meri bilong Klopas, na Maria bilong taun Makdala, ol dispela meri i sanap i stap klostu long diwai kros bilong Jisas. ²⁶ Jisas i lukim mama bilong en wantaim dispela disaipel em i laikim tumas, tupela i sanap klostu. Na Jisas i tokim mama olsem, “Meri, dispela man em i pikinini bilong yu.” ²⁷ Na em i tokim dispela disaipel olsem, “Dispela meri em i mama bilong yu.” Na stat long dispela taim dispela disaipel i kisim Maria i go long haus bilong en na i lukautim em.

Jisas i dai

(Matyu 27.45-56 na Mak 15.33-41 na Luk 23.44-49)

²⁸ Orait Jisas i save, olgeta wok bilong en i pinis nau. Na em i tok olsem, “Nek bilong mi i drai.” Em i mekim dispela tok na em inapim wanpela tok i stap long buk bilong God. ²⁹ Wanpela sospen i gat wain em i stap klostu. Olsem na oli kisim wanpela spans na putim long wain. Na taim wain i pulap long en, ol i pasim long han bilong diwai hisop na ol i putim i go long maus bilong Jisas. ³⁰ Jisas i dring dispela wain pinis, orait em i tok, “Em i pinis nau,” na em i daunim het na i lusim spirit bilong en i go.

Wanpela soldia i sutim sait bilong Jisas

19:25: Mt 27.55-56, Mk 15.40, Lu 23.49, 24.18 **19:26:** Jo 2.4, 13.23, 21.7, 21.20 **19:28:** Sng 22.15, 69.21 **19:29:** Kis 12.21-23, Mt 27.48 **19:30:** Jo 17.4

³¹ Em i de bilong redim ol samting bilong de Sabat. Dispela de Sabat em i bikpela de tru, olsem na ol Juda i no laik bai ol bodi i stap long diwai kros long dispela de. Olsem na ol i tokim Pailat long brukim lek bilong ol man i stap long diwai kros, bai ol i ken dai hariap na ol i ken rausim bodi bilong ol. ³² Orait ol soldia i go na ol i brukim lek bilong dispela tupela man ol i bin hangamapim wantaim Jisas. ³³ Tasol taim ol i kamap long Jisas, ol i lukim em i dai pinis. Olsem na ol i no brukim lek bilong em. ³⁴ Tasol wanpela soldia i sutim sait bilong Jisas long spia. Na wantu blut wantaim wara i kapsait. ³⁵ Man i lukim dispela, em i tokaut pinis long samting em i lukim.† Na dispela tok em i autim, em i tru. Na em yet i save em i tok tru. Olsem na yupela i ken bilip. ³⁶ Ol dispela samting i mekim wanpela tok i stap long buk bilong God i kamap tru. Dispela tok i olsem, “Bai ol i no brukim wanpela bun bilong en.” ³⁷ Na narapela tok i stap long buk bilong God, em i olsem, “Bai ol i lukluk long dispela man ol i bin sutim.”

*Ol i putim bodi bilong Jisas
long wanpela nupela matmat
(Matyu 27.57-61 na Mak 15.42-47 na Luk 23.50-56)*

³⁸ Orait bihain Josep bilong Arimatea i go askim

19:31: Lo 21.22-23, Mk 15.42, Jo 19.42 **19:34:** 1 Jo 5.6-8
19:35: Jo 21.24 † **19:35:** I luk olsem “man i lukim dispela”
 blut wantaim wara i kapsait, em dispela disaipel Jisas i save laikim tumas, long wanem, Jon 19.26-27 i tok olsem dispela disaipel i bin sanap klostu long diwai kros. **19:36:** Kis 12.46, Nam 9.12, Sng 34.20 **19:37:** Sng 22.16-17, Sek 12.10, KTH 1.7 **19:38:** Mt 27.57, Mk 15.42, Lu 23.50, Jo 7.13, 9.22

Pailat long larim em i kisim bodi bilong Jisas. Josep em i wanpela disaipel bilong Jisas, tasol em i pret long ol Juda na em i haitim bilip bilong en. Pailat i tok orait long em, olsem na Josep i go kisim bodi bilong Jisas. ³⁹ Na Nikodemus, em dispela man pastaim em i bin i kam lukim Jisas long nait, em tu i kam. Em i bringim sampela sanda i gat gutpela smel, ol i bin wokim long blut bilong tupela kain diwai, em ol i bin tanim wantaim. Hevi bilong dispela sanda em inap 30 kilogram. ⁴⁰ Josep na Nikodemus tupela i kisim bodi bilong Jisas, na putim dispela sanda long en, na karamapim long ol gutpela laplap, olsem ol Juda i save mekim long bodi bilong ol man i dai pinis.

⁴¹ Klostu long dispela hap ol soldia i bin hangamapim Jisas long diwai kros, i gat wanpela gaden i stap. Na long dispela gaden i gat wanpela nupela matmat i stap, em ol i no bin putim bodi bilong wanpela man long en yet. ⁴² Em i de bilong ol Juda i redim ol samting bilong de Sabat, na dispela matmat i stap klostu. Olsem na tupela i karim bodi bilong Jisas i go putim long dispela matmat.

20

Jisas i kirap bek

(Matyu 28.1-8 na Mak 16.1-8 na Luk 24.1-12)

¹ Long namba wan de bilong wik,* Maria bilong Makdala em i kam long matmat long moningtaim

19:39: Jo 3.1-2, 7.50 **19:40:** Ap 5.6 **19:42:** Ais 53.9, Jo 19.31

20:1: Mt 28.1, Mk 16.1, Lu 24.1 * **20:1:** Namba wan de bilong wik, em Sande tasol.

tru, taim em i tudak yet. Na em i lukim ston i no i stap long dua bilong matmat. ² Olsem na em i ran i go long Saimon Pita na long dispela arapela disaipel, Jisas i bin laikim em tumas, na Maria i tokim tupela olsem, “Ol i rausim Bikpela pinis long matmat, na mipela i no save, wanem hap ol i putim em.”

³ Olsem na Pita wantaim dispela arapela disaipel, tupela i lusim ples na i go long matmat. ⁴ Tupela i ran i go wantaim, tasol dispela arapela disaipel em i winim Pita, na em i kamap pastaim long matmat. ⁵ Em i lindaun na i lukluk i go insait long matmat, na em i lukim ol dispela gutpela laplap ol i bin karamapim bodi bilong Jisas long en. Tasol em i no i go insait. ⁶ Saimon Pita i kam bihain long em, na em i go insait long matmat. Na em i lukim ol laplap i stap, ⁷ na em i lukim narapela laplap tu, em laplap ol i bin pasim het bilong Jisas long en. Dispela laplap i no i stap wantaim ol arapela laplap. Nogat. I luk olsem wanpela man i bin raunim na putim i stap long narapela hap. ⁸ Orait dispela arapela disaipel i bin kamap pastaim long matmat, em tu i go insait. Na em i lukim ol dispela samting na em i bilip. ⁹ Long dispela taim ol i no save gut yet long tok i stap long buk bilong God, long Jisas i mas kirap bek long matmat. ¹⁰ Orait tupela disaipel i go bek long ples.

*Maria bilong Makdala i lukim Jisas
(Matyu 28.9-10 na Mak 16.9-11)*

20:2: Jo 13.23, 19.26, 21.7, 21.20, 21.24 **20:5:** Jo 19.40 **20:7:** Jo 11.44 **20:9:** Sng 16.10, Ap 2.25-31, 13.34-35

¹¹ Maria i sanap i stap ausait klostu long matmat, na em i kraï i stap. Em i kraï yet na em i lindaun na i lukluk i go insait long matmat. ¹² Na em i lukim tupela ensel i gat waitpela klos. Tupela i sindaun long dispela hap bipo bodi bilong Jisas i bin i stap long en. Wanpela i sindaun long ples bilong het, na wanpela i sindaun long ples bilong lek. ¹³ Orait tupela i askim Maria olsem, “Meri, bilong wanem yu kraï?” Na em i tokim tupela olsem, “Ol i rausim Bikpela bilong mi, na mi no save wanem hap ol i bin putim em.” ¹⁴ Em i tok olsem, na em i tanim na i lukim Jisas i sanap i stap. Tasol Maria i no save, em Jisas.

¹⁵ Orait Jisas i askim em olsem, “Meri, bilong wanem yu kraï? Yu laik painim husat?” Maria i ting em i man bilong bosim gaden, na em i tokim em olsem, “Bikman, sapos yu bin kisim em i go, yu mas tokim mi long ples yu putim em, na bai mi go kisim em.” ¹⁶ Na Jisas i tok, “Maria.” Na Maria i tanim na i tok olsem long em long tok Hibru, “Rabonai.” Dispela tok “Rabonai” em i olsem, “Tisa.” ¹⁷ Na Jisas i tokim em olsem, “Yu no ken holim mi, long wanem, mi no i go antap yet long Papa bilong mi. Tasol yu mas i go long ol brata bilong mi na tokim ol olsem, mi bai go antap, na mi go long Papa bilong mi na Papa bilong yupela. Na mi go long God bilong mi na God bilong yupela.”

¹⁸ Orait Maria bilong Makdala em i go, na em i tokim ol disaipel olsem, “Mi lukim Bikpela pinis.”

20:11: Mk 16.5 **20:14:** Mt 28.9, Mk 16.9, Lu 24.16, 24.31, Jo 21.4 **20:17:** Sng 22.22, Mt 28.10, Ro 8.29, Ef 1.17, Hi 2.11-12

Na em i tokim ol long dispela tok Jisas i bin givim em.

Ol disaipel i lukim Jisas

(Matyu 28.16-20 na Mak 16.14-18 na Luk 24.36-49)

¹⁹ Ol disaipel i pret long ol Juda, olsem na ol i lokim ol dua bilong dispela haus ol i stap long en. San i go daun pinis long dispela namba wan de bilong wik, na Jisas i kam sanap namel long ol. Na em i tokim ol olsem, “Bel bilong yupela i ken i stap isi.” ²⁰ Em i tok olsem, na em i soim han na sait bilong en long ol. Ol disaipel i lukim Bikpela, na bel bilong ol i amamas. ²¹ Na Jisas i tokim ol gen, “Bel bilong yupela i ken i stap isi. Papa i bin salim mi na mi kam, na olsem tasol mi salim yupela i go.” ²² Em i tok olsem, na em i winim win bilong en i go long ol, na i tokim ol olsem, “Yupela kisim Holi Spirit. ²³ Sapos yupela i lusim sin bilong ol man, orait sin bilong ol bai i lus. Na sapos yupela i no lusim sin bilong ol man, orait sin bilong ol bai i stap yet.”

Tomas i lukim Jisas

²⁴ Taim Jisas i kamap long ol disaipel, wanpela bilong ol 12-pela disaipel em i no i stap wantaim ol. Em Tomas, narapela nem bilong en Didimus.† ²⁵ Orait ol arapela disaipel i tokim em olsem, “Mipela i lukim Bikpela pinis.” Tasol Tomas i

20:19: Mk 16.14, Lu 24.36, Jo 19.38, 1 Ko 15.5 **20:20:** Jo 16.22, 19.34, 1 Jo 1.1 **20:21:** Mt 28.18-19, Jo 17.18, 2 Ti 2.2, Hi 3.1

20:23: Mt 16.19, 18.18 **20:24:** Jo 11.16, 14.5, 21.2 † **20:24:** As bilong dispela nem Didimus em i olsem, “Em wanpela bilong tupela pikinini mama i bin karim wantaim.”

tokim ol olsem, “Sapos mi no lukim mak bilong ol nil ol i bin putim long han bilong em, na sapos mi no putim pinga bilong mi i go long mak bilong ol nil, na sapos mi no putim han bilong mi i go long sait bilong en, orait mi no ken bilip. Nogat tru.”

²⁶ Long 7-pela de bihain, ol disaipel bilong Jisas i stap insait gen, na Tomas i stap wantaim ol. Ol i lokim olgeta dua pinis, tasol Jisas i kam sanap namel long ol. Na em i tok, “Bel bilong yupela i ken i stap isi.” ²⁷ Orait na em i tokim Tomas olsem, “Yu kam putim pinga bilong yu hia, na yu lukim han bilong mi. Na yu putim han bilong yu i kam stret long sait bilong mi. Maski long tubel long bilip. Yu mas bilip tasol.” ²⁸ Na Tomas i bekim tok bilong em olsem, “Yu Bikpela bilong mi. Yu God bilong mi.”

²⁹ Na Jisas i tokim em olsem, “Yu lukim mi pinis na yu bilip, a? Ol man i no lukim mi na ol i bilip, ol dispela man i ken amamas.”

As tru bilong dispela buk

³⁰ Jisas i wokim planti arapela mirakel o mak tu long ai bilong ol disaipel, na mi no raitim olgeta long dispela buk. ³¹ Tasol dispela tok mi raitim, em mi raitim bai yupela i ken bilip long Jisas em dispela man God i makim bilong kisim bek ol manmeri bilong en. Em i Pikinini Bilong God. Na sapos yupela i bilip, orait bai yupela i kisim laip long nem bilong em.

Jisas i kamap gen long ol disaipel

(Sapta 21)

20:27: 1 Jo 1.1 **20:29:** 2 Ko 5.7, 1 Pi 1.8 **20:30:** Jo 21.25

20:31: Lu 1.4, Jo 3.15-16, 5.24, Ro 1.17, 1 Pi 1.8-9, 1 Jo 5.13

21

7-pela disaipel i lukim Jisas

¹ Bihain Jisas i kamap gen long ol disaipel klostu long raunwara Galili, narapela nem bilong en raunwara Taiberias. Em i kamap long ol olsem.

² Saimon Pita na Tomas, narapela nem bilong en Didimus, na Nataniel bilong taun Kana long Galili, na tupela pikinini bilong Sebedi, na tupela arapela disaipel bilong Jisas, ol i stap wantaim.

³ Na Saimon Pita i tokim ol olsem, “Mi bai go painim pis.” Na ol i tokim em, “Mipela tu bai i go wantaim yu.” Orait ol i kalap long wanpela bot na ol i go. Tasol long dispela nait ol i no kisim wanpela pis.

⁴ San i laik kamap, na ol i lukim Jisas i sanap i stap long nambis. Tasol ol disaipel i no save olsem, em Jisas. ⁵ Orait Jisas i askim ol olsem, “Ol pikinini, ating yupela i gat sampela pis?” Na ol i bekim tok olsem, “Nogat.” ⁶ Na em i tokim ol, “Yupela tromoi umben long han sut bilong bot, na bai yupela i kisim sampela.” Olsem na ol i tromoi umben i go daun, na ol i kisim planti pis moa, na ol i no inap pulim umben i kam antap.

⁷ Dispela disaipel Jisas i laikim tumas, em i tokim Pita olsem, “Em Bikpela tasol.” Saimon Pita i bin lusim saket na i mekim wok. Na taim em i harim dispela tok, “Em Bikpela,” em i pasim saket na i kalap i go daun long wara na swim i go long nambis. ⁸ Na ol arapela disaipel ol i kam long bot, na ol i pulim umben i kam wantaim ol pis. Ol i no

21:2: Mt 4.21, Jo 1.45-51, 20.24 **21:3:** Lu 5.5 **21:4:** Jo 20.14

21:5: Lu 24.41 **21:6:** Lu 5.4-7 **21:7:** Mt 14.29, Jo 13.23, 20.2

bin i stap longwe long nambis. Ol i stap samting olsem 100 mita tasol.

⁹ Ol i kam sua pinis, na ol i lukim wanpela paia i stap. Na wanpela pis i stap long paia, na bret tu i stap. ¹⁰ Na Jisas i tokim ol olsem, “Dispela ol pis nau yupela i kisim, em yupela kisim sampela i kam.” ¹¹ Olsem na Saimon Pita i kalap long bot na i pulim umben i kam antap long nambis. Ol bikpela pis i pulap long umben, inap 153 pis olgeta. Ol pis i planti tumas, tasol umben i no bruk.

¹² Orait Jisas i tokim ol olsem, “Yupela kam kaikai.” Na ol disaipel i pret, na i no gat wanpela i askim em, “Yu husat?” Ol i save pinis, em Bikpela tasol. ¹³ Na Jisas i go klostu long paia na i kisim bret na i givim ol. Na em i kisim pis tu na givim ol.

¹⁴ Dispela em i namba 3 taim Jisas i kamap long ol disaipel, bihain long em i kirap pinis long matmat.

Jisas i tokim Pita, “Yu lukautim ol sipsip bilong mi”

¹⁵ Jisas wantaim ol disaipel i kaikai pinis, orait Jisas i askim Saimon Pita olsem, “Saimon, pikinini bilong Jon, ating yu laikim mi moa yet na laik bilong yu i winim laik bilong ol dispela man, a?” Na Pita i tok, “Yes, Bikpela, yu save, mi laikim yu.”* Orait Jisas i tokim em, “Yu lukautim ol pikinini sipsip bilong mi long kaikai samting.”

21:11: Lu 5.6 **21:13:** Jo 6.11, Ap 10.41 **21:14:** Jo 20.19, 20.26 **21:15:** Mt 26.33, Jo 1.42 * **21:15:** Sampela man i save tanim dispela tok bilong Jisas olsem, “Ating yu laikim mi moa yet na yu no laikim tumas ol arapela samting, a?” Na tu, sampela man i save tanim tok bilong Pita olsem, “Yes, Bikpela, yu save, mi pren bilong yu.”

¹⁶ Namba 2 taim Jisas i askim em gen, “Saimon, pikinini bilong Jon, ating yu laikim mi, o nogat?” Na Pita i tok, “Yes, Bikpela, yu save, mi laikim yu.”[†] Na Jisas i tokim em, “Yu was long ol sipsip bilong mi.”

¹⁷ Orait namba 3 taim Jisas i askim em, “Saimon, pikinini bilong Jon, ating yu laikim mi?” Pita i bel hevi long Jisas i askim em namba 3 taim, “Ating yu laikim mi?” Na em i tokim Jisas olsem, “Bikpela, yu save long olgeta samting. Yu save, mi laikim yu.”[‡] Na Jisas i tokim em olsem, “Yu lukautim ol sipsip bilong mi long kaikai samting.

¹⁸ “Tru tumas mi tokim yu, taim yu stap yangpela yet, yu save pasim let bilong yu yet na yu wokabaut long ples yu laik i go long en. Tasol taim yu kamap lapun, bai yu litimapim han bilong yu, na narapela man bai i pasim let long yu na i kisim yu i go long ples yu no laik i go long en.” ¹⁹ Jisas i mekim dispela tok bilong makim wanem pasin Pita bai i dai na givim biknem long God. Na bihain em i tokim Pita olsem, “Yu bihainim mi.”

Tok bilong dispela disaipel Jisas i laikim tumas

²⁰ Pita i tanim na i lukim dispela disaipel Jisas i laikim tumas, em i bihainim tupela i kam. Em dispela man taim ol i kaikai em i bin putim het

21:16: Ap 20.28, Hi 13.20, 1 Pi 2.25 [†] **21:16:** Sampela man i save tanim dispela tok bilong Pita olsem, “Yes, Bikpela, yu save, mi pren bilong yu.” **21:17:** Jo 13.38, 16.30 [‡] **21:17:** Sampela man i save tanim dispela tok bilong Jisas olsem, “Ating yu pren bilong mi?” Na ol i save tanim tok bilong Pita olsem, “Yu save, mi pren bilong yu.” **21:18:** Jo 13.36, Ap 12.3-4 **21:19:** Mt 16.24-25, Mk 1.17, Jo 13.36, 2 Pi 1.14 **21:20:** Jo 13.23-25, 20.2

bilang en klostu long bros bilang Jisas na i askim em olsem, “Bikpela, husat bai i putim yu long han bilang ol birua?” ²¹ Pita i lukim em na i askim Jisas olsem, “Bikpela, olsem wanem long dispela man?” ²² Na Jisas i bekim tok olsem, “Sapos mi laik bai em i stap inap long taim mi kam bek, ating em i samting bilong yu, a? Yu bihainim mi.” ²³ Olsem na tok i go nabaut long ol brata olsem, “Dispela disaipel bai em i no inap i dai.” Tasol Jisas i no bin tok long em i no inap i dai. Nogat. Em i bin tok, “Sapos mi laik bai em i stap inap long taim mi kam bek, ating em i samting bilong yu, a?”

²⁴ Em dispela disaipel tasol, nau em i autim tok long ol dispela samting, na em i raitim dispela tok. Na yumi save, dispela tok em i autim em i tru.

²⁵ I gat planti arapela samting tu Jisas i bin mekim. Tasol sapos ol i laik raitim ol buk i gat tok long olgeta dispela samting wan wan, ating graun bilang yumi bai i no gat ples inap long yumi ken putim ol dispela buk.

Buk Baibel long Tok Pisin
The Holy Bible in the Tok Pisin (Melanesian Pidgin)
Language of Papua New Guinea without
Deuterocanon/Apocrypha
Buk Baibel long Tok Pisin bilong Niugini

Copyright © 1969–2008 The Bible Society of Papua New Guinea

© Faith Comes by Hearing

Language: Tok Pisin (Melanesian Pidgin)

Translation by: The Bible Society of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-04-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2024 from source files dated 18 Apr 2024

62981155-c1a4-53f6-b753-ac98c7564860